

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki w z. Tadeusz Kraszewski, gospodarczego i giełdowego dr. M. Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 394

Poznań, sobota dnia 29 sierpnia 1931

Rok XXVI

Graokoła rokowań z Sowietami

Rokowania o pakt nieagresji z Sowietami są w chwili obecnej najważniejszym wydarzeniem dyplomatycznym. Przed dwoma dniami przedstawiliśmy stan faktyczny stosunków francusko - sowieckich i polsko - sowieckich. Od tego czasu niewiele się wyjaśniło, przybyły natomiast nowe czynniki gry, które należy zanotować.

Przedewszystkiem Niemcy zdradzili duże zdenerwowanie rokowaniami polsko - sowieckimi. Była to z ich strony gruba nieczepność, z której teraz usiłują się wycofać, bo odstąpiła ich nadzieje, związane z paktem sowiecko-niemieckim w Rapallo, a kompromitujące w najwyższy sposób rzekomą pacyfizm niemiecki.

Nieczepność tę zgrabnie wyzyskał „Temps“, zapytując Niemcy, jak mogą pogodzić swoje wystąpienie przeciwko tak pacyfistycznemu aktowi, jak polsko - sowiecki pakt nieagresji, z podpisanym przez siebie paktem Kellogga, wykluczającym wojnę. Pakty nieagresji są praktycznym zastosowaniem paktu Kellogga. Jest rzeczą „niesłychaną“, pisać „Temps“, że Niemcy zapytują, czy polsko - sowiecki pakt nieagresji zgodny jest z umową w Rapallo. A więc umowa ta przewidywała agresję?

„Fakt, że Niemcy — pisał „Temps“ — myślą sprzeciwić się podpisaniu przez Rosję sowiecką paktu nieagresji z Polską, który w pewnym stopniu zapewniłby bezpieczeństwo na granicy polsko - sowieckiej, fakt, że Niemcy chcą uważać taką umowę za sprzeczną z ich interesami, które widocznie mają na celu utrzymanie Polski pod podwójną groźbą najazdu niemieckiego i najazdu rosyjskiego, przechodzi wszystko to, co można było przypuszczać o porozumieniu niemiecko - sowieckim. Po tem wszystkim należy zapytać się — pisał dalej „Temps“ — jakie zaufanie w rokowaniach o konsolidację pokoju i zorganizowanie szerokiej współpracy europejskiej można okazać rządowi niemieckiemu, mającemu takie ukryte zamiary“.

Monitum to spowodowało w prasie niemieckiej pewien odwrót. Ukazały się nawet notatki, że Niemcy nie są przeciwni polsko - sowieckiemu paktowi nieagresji, ale nie mogłyby się zgodzić na pakt, który zawierałby uznanie ze strony Sowietów obecnej granicy polsko - niemieckiej.

Zdaje się, że Niemcy popełniają tu drugą nieczepność, tym razem w stosunku do Sowietów, które przedstawiają jako państwo, potrzebujące „zgody“ niemieckiej na takie, czy inne posunięcia. A poza tem narzuca się pytanie, czy umowa w Rapallo przewiduje zmianę granicy polsko - niemieckiej?

W przejeździe przez Berlin, sowiecki komisarz spraw zagr. Litwinow pragnął uspokoić opinię niemiecką, twierdząc, że rokowań polsko - sowieckich niema, natomiast nie mógł zaprzeczyć, że była wymiana not między Warszawą a Moskwą. Nie chcemy wchodzić, jaką jest różnica między „rokowaniami“ a „wymianami not“, natomiast

Ćwierć wieku pracy „Kurjera Poznańskiego“

19 września upływa lat 25 od dnia, w którym pojawił się pierwszy numer „Kurjera Poznańskiego“ (z datą 20 września r. 1906).

Ćwierć wieku pracy pisma naszego, to szmat dziejów społeczeństwa ziem naszych zachodnich, — dziejów, na które złożyły się trzy walne okresy: walka z pruskim systemem eksterminacyjnym w ostatnich, szczytowych jego latach; wiedzenie myśli społeczeństwa w toku wojny światowej, wbrew niemieckim „Siegom“, do wyzwolenia, do zjednoczenia i niepodległości; we wskrzeszonym zaś państwie polskim twarde dźwignienie sztandaru narodowego, obrona moralności chrześcijańskiej i kultury zachodu oraz budowanie przyszłości na równowadze społecznej i rozsądku gospodarczym.

Nie taimy, że spoglądamy z dumą wstecz na tych 25 lat pracy, trudu i walki. Z ideowej pobudki powołaliśmy „Kurjer Poznański“ do życia; przez ćwierć wieku, w zmieniających się zasadniczo warunkach, „Kurjer Poznański“ służył idei; cel ideowy przyświeca mu dzisiaj i przyświecać będzie nadal.

Pracy dokonanej poświęcimy numer, który ukaże się w dużych rozmiarach i ozdobnej szacie w sobotę, dnia 19 września. Donosimy o tem Czytelnikom już obecnie, by zawczasu zwrócili na to uwagę znajomym, nie czytającym dotąd pisma naszego i nie znającym naszego kierunku, by zamówili sobie „Kurjer Poznański“ na wrzesień i poświęcili szczególnie baczną uwagę numerowi jego jubileuszowemu.

Wiele on przypomni i z doświadczeń przeszłości wysnuje wskazania na przyszłość.

Budżet wojskowy Niemiec przewyższa francuski o 10 miliardów fr.

Głos czeski o „bezbromnym państwie niemieckim“

Praga, 29. 8. (PAT.) Dzisiejsze „Narodni Listy“ zamieszczają na pierwszej kolumnie artykuł, w którym stwierdzają, że wszystkie manifesty niemieckie o „niemożliwych do zniesienia ciężarach reparacyjnych“ nie są niczem innym, jak tylko okłamywaniem własnych obywateli, gdyż zagranica zbyt dobrze jest poinformowana o istotnym stanie rzeczy.

Oszczędności, jakie w ciężkiej sytuacji musi Rzesza przeprowadzać, nie muszą odnosić się w pierwszym rzędzie do reparacji, gdyż te stanowią tylko 5 proc. ogólnych niemieckich wydatków budżetowych. Niemcy potrzebują otwartej prawdy, przede wszystkim jeżeli chodzi o ich zbrojenia i wydatki na nie. Przed światem przedstawia propaganda niemiecka Rzeszę, jako państwo bezbrojne, w rzeczywistości na zbrojenia poświęca się olbrzymie sumy. Wystarczy przy-

toczyć, że w roku 1928/29 wydatki niemieckie przewidziane w budżecie na zbrojenia wyniosły o 300 milionów więcej niż 4 lata przedtem. Propaganda niemiecka przedstawia Francję, jako państwo uzbrojone do niemożliwości. Jeżeli jednakże z budżetu francuskiego odliczyć lotnictwo, które w Niemczech budżetowane jest poza budżetem wojskowym, dalej wojska kolonialne i marynarkę, zaś do budżetu wojskowego niemieckiego doliczyć świetnie uzbrojoną policję, okaże się, że budżet ten jest w latach 1927/30 wyższy od francuskiego budżetu wojskowego o 10 miliardów franków.

Jak należy zatem rozumieć — pyta pismo — wezwanie niemieckie w związku ze zbliżającą się konferencją rozbrojeniową, by inne mocarstwa rozbroiły się według wzoru niemieckiego, względnie zezwoliły Niemcom na dalsze zbrojenia.

Procesy brzeskie w połowie października

Warszawa, 29. 8. (Tel. wł.) W połowie października odbędzie się szereg procesów politycznych, związanych z Brześciem, a więc proces radomskiej rady miejskiej o uchwałę przeciwko Brześciowi, proces w sprawie wypadków wrześniowych z 14 września, proces w sprawie rzekomego zamachu na p. ministra spraw wojskowych itd.

mi“ a „wymianami not“, natomiast stwierdzamy, że p. Litwinow mimo chęci sprawienia satysfakcji Niemcom oświadczył, iż pracuje nad poprawą stosunków z Polską i dąży do zawarcia paktów nieagresji z wszystkimi sąsiadami, byleby tylko nie stawiano mu „warunków“. Droga do rokowań nie jest więc zamknięta.

Natomiast nic nie wiadomo, co się dzieje ze sprawą wypadku Purzyckiego koło Rembertowa, kiedy to znaleziono go rannego w polu. Jak wiadomo, Purzycki był jednym z koronnych świadków oskarżenia. Podczas procesu znaleziono go rannego i śledztwo w sprawie poranionego gdzieś utknęło.

P. Litwinow pragnie jednak widocznie jak najdłużej wobec swych kontrahentów w Paryżu i w Warszawie zachować atut umowy w Rapallo.

W Paryżu i w Genewie spotkają się w najbliższych tygodniach przedstawiciele wszystkich zainteresowanych stron. Sprawa posunie się więc może naprzód. Jest rzeczą niewątpliwą, że

Rosji zależy na pakcie z Francją ze względu na kr. dyty, a Francja zgadza się pod warunkiem, że — jak pisał „Temps“ — pakt zgodny będzie z paktem Ligi Narodów i z umowami sojusznictwa z Polską i Rumunją.

Nic więc dziwnego, że w Paryżu śledzą uważnie przebieg sprawy w Warszawie. W tej kwestii ukazała się w „Tempsie“ korespondencja z Warszawy, pełna różnych niedomówień, ale notująca uwagę żydowskiego „Naszego Przeglądu“, że brak uregulowanych stosunków polsko-sowieckich utrudnia dopływ kapitałów francuskich do Polski ze względu na niebezpieczeństwa, wynikające z układu w Rapallo.

Byłoby więc rzeczą ważną, aby ze strony polskiej sprawę paktu nieagresji była oficjalnie i jak najwyraźniej oświetlona. Nie potrzebujemy okazywać zdenerwowania, jak Niemcy, lub ukrywać się w półcieniu, jak Sowiety; przeciwnie, w interesie naszym leży, by światła było jak najwięcej.

Znowu wyrok, uwalniający nas

W tutejszym sądzie okręgowym, jako instancji odwoławczej, odbyła się rozprawa przeciwko odpowiedzialnemu redaktorowi naszego pisma p. Edmundowi Rakowskiemu, w sprawie, w której akt oskarżenia zarzucał mu, że w artykule zamieszczonym w numerze 487 naszego pisma, p. t. „Terror przedwyborczy“, rozszerzał fakta zmyślone, wzgl. przekręcone, jakoby władze policyjne groziły zwolnienikom listy Stronnictwa Narodowego sporządzaniem protokołów za agitację za tą listę, oraz jakoby władze powiatu częstochowskiego stosowały w stosunku do agitatorów Stronnictwa Narodowego terror.

W pierwszej instancji redaktor był skazany na grzywnę. Na rozprawie apelacyjnej oskarżony oświadczył, że podane fakty są prawdziwe i że może je poprzeć dowodami. Obrońca dr. St. Celichowski stawiał wniosek o ewentualne powołanie dodatkowych świadków na okoliczność prawdziwości podanych faktów. Prokurator popierał wyrok pierwszej instancji. Dr. Celichowski żądał od prokuratora udowodnienia, że fakty podane w powyższym artykule nie miały miejsca.

Sąd wydał wyrok uwalniający, przekazując ponoszenie kosztów skarbowi państwa.

Wyrok uwalniający działacza narodowego

„Gazeta Wągrowiecka“ donosi, co następuje:

Tocząca się dwukrotnie sprawa karna przeciw prezesowi Stronnictwa Narodowego w Obornikach, p. Stanisławowi Ulatowskiemu, oskarżonemu o to, jakoby powiedział „Piłsudski umarł w butach, my go nie kochamy, bo on Wielkopolski nie chciał przyłączyć do Polski“, został przed sądem apel. dwukrotnie uwolniony. Oskarżyciel publiczny wniósł apelację, na podstawie której ostatnio sprawę rozpatrywał sąd apelacyjny w Poznaniu, który wyrok 1-szej instancji zatwierdził, uwalniając oskarżonego od winy i kary. Koszta postępowania karnego poniesie w myśl wyroku skarb państwa. Oskarżonego bronił p. adw. dr. Stanisław Celichowski z Poznania.

Komitet Budowy Pomnika Wdzięczności w Poznaniu (Wydział Loteryjny), Aleje Marcinkowskiego 21, III. ptr. zawiadamia niniejszem, iż w myśl życzeń szerokich kół wiejskich i organizacji katolickich w całej Polsce, uzyskał zgodę Głównej Dyrekcji Loterii Państwowej w Warszawie na przesunięcie terminu ciągnięcia Loterii na Pomnik z pierwszych dni września na dzień 10 grudnia 1931 roku.

Komitet wzywa gorąco wszystkich, którzy poczuwają się do moralnego obowiązku poparcia naszych zabiegów około wzniesienia Symbolu Wdzięczności o energiczną współpracę. Losy nabyć można we wszystkich kolekturach, hurtowniach, Bankach Ludowych, Rolnikach, kioskach „Ruchu”, w „Orbisie”, w biurach parafjalnych i u Ks. Proboszczów, w agenturach oraz w Komitecie Budowy Pomnika Wdzięczności w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 21, III. piętro Konto P. K. O. 213964. Kupujcie losy nie tylko sami, lecz zachęcajcie współobywateli!

Inflacja Żydów w Wielkopolsce

Pomimo względnie dobrego nastroju społeczeństwa naszej dzielnicy w ocenie kwestji żydowskiej, powoli jednak wzrasta napływ Żydów do Wielkopolski, a zwłaszcza zwiększa się udział ich w naszym życiu gospodarczym. Oprócz Żydów, stale zamieszkujących w naszej dzielnicy i zajmujących się przeważnie handlem, musimy brać jeszcze pod uwagę tych czasowo przebywających Żydów w Wielkopolsce, którzy tu przyjeżdżają z b. Kongresówki i trudnią się handlem domokrażnym po wsiach i jarmarkach. Na ten sam rodzaj handlu, który robi konkurencję kupiectwu G. Śląska, placącemu regularne podatki, skarży się ustawicznie redakcja katowickiego organu antyżydowskiego „Do Czynu”.

Jeśli weźmie się pod uwagę liczbę tych Żydów, bądź co bądź utrzymujących się z handlu w zachodnich dzielnicach, to przyrost liczby Żydów faktycznie u nas mieszkających jest większy, niż wykazują dane statystyczne.

Jeszcze bardziej wzrosła jakościowo waga Żydów w ich udziale w naszym życiu gospodarczym. Niektóre zakłady przemysłowe, jak np. dostarczające fasony do damskich kapeluszy, zlikwidowano w naszej dzielnicy pod naporem bezwzględnej konkurencji żydowskiej, o czem kilka lat temu podawał informację zarząd „Rozwoju”. Bardzo dobrze w swoim czasie rozwijający się przemysł konfekcyjny w Poznaniu coraz więcej cierpi od konkurencji tandetnej konfekcji żydowskiej, produkowanej w Brzezinach i innych miastach b. Kongresówki i Małopolski. Przewaga konfekcji żydowskiej polega na jej taniości, spowodowanej doborom lichych materiałów, tańszej robocizny żydowskiej i umiejętności wykrecania się od ciężarów podatkowych.

Rok temu czytaliśmy urzędowy komunikat w sprawie wywozu konfekcji naszej do Szwecji, gdzie stwierdzono, że w Szwecji tandety żydowskiej sprzedawać nie można, bo jest w złym gatunku, a ewentualny zbyt mogłaby znaleźć w tym kraju konfekcja, wyrobiana w Poznaniu. Jest to najlepszy dowód, co warto są wyroby żydowskie, które obecnie mają być wysyłane do Afryki dla murzynów, w porównaniu do naszych towarów.

Obecnie znów zaczyna się wzmacniać żydowski stan posiadania w zakresie handlu hurtowego w bławatach. Na skutek przesilenia gospodarczego i ogólnej złej wypłacalności w Poznaniu zlikwidowano, czy też jest w likwidacji pięć znanych firm polskich, zajmujących się hurtem bławatów. Podobno do tego częściowo przyczynił się też nowo zaprowadzony system w wielu naszych fabrykach bławatnych, przyjęty z Niemiec, polegający na dostarczaniu towarów przez zarządy fabryk wprost kupcom detalistom.

Niewypłacalność klientów hurtowników polskich i zmniejszony zakres działania z racji powyższej zmusiły powyższe firmy do likwidacji; lecz nie słyszeliśmy, aby hurtownie żydowskie bławatów w Poznaniu zaprzestały swej działalności. Niestety mamy informacje, że ci klienci polskich hurtowników, którzy nawet nie porgulowali swych u nich zobowiązań, obecnie przenieśli się do hurtowników żydowskich, aczkolwiek jeszcze są firmy hurtowe polskie w Poznaniu.

Hasło „swój do swego po swoje” obowiązujące musi nie tylko publicznie, zakupującą po składach kupieckich, lecz i samych kupców w ich stosunkach handlowych. Pod tym względem nasze kupiectwo powinno brać przykład z tych Żydów, którzy są zawsze solidarni w stosunku do kupiectwa polskiego i naszym zdaniem, pod tym względem stosują cichy bojkot chrześcijan, przewyższający znacznie nasze wysiłki w walce z handlem i rzemiosłem żydowskim.

Znamy wypadek, że jedna z firm polskich ofiarowała swoje usługi firmie żydowskiej po cenie niższej kosztów własnych, zrobiła to umyślnie, by się przekonać, czy firma ta przyjmie powyższą korzystną propozycję. List pozostał bez odpowiedzi, komentarze zbyteczne.

Kupcy, popierający dziś hurtowy handel żydowski, kręcą bicz sami na siebie albo na swoje dzieci, które ich zastępują w interesie. Za handlem hurtowym przyjdzie potem zwiększony udział Żydów w handlu detalicznym; a wiadomą jest rzeczą, że hurtownicy żydowscy zawsze uczęszczają korzystniejszych warunków sprzedaży handlowi żydowskiemu, niż polskiemu. W tych

warunkach trudno będzie się utrzymać polskiemu handlowi wobec konkurencji Żydów.

W dzisiejszych ciężkich warunkach kupiectwo branżowe powinno się organizować i umieć czasami wspólnie i solidarnie działać na swym terenie, tak jak to potrafią Żydzi, którzy przez to opanowali w tak znacznym stopniu życie gospodarcze miast polskich, o których w tamtych dzielnicach Żydzi mówią, że ulice należą do „gojów” a domy do nich. X.

Bez
trudu
i straty czasu
zakupisz u nas
wszystkie
książki
szkolne
w
księgarni:

GEBETHNER i WOLFF POZNAŃ
DATAJAZKA 36

O polskie Pomorze

Głos b. ambasadora francuskiego p. de Saint - Aulaire

W odpowiedzi na ankietę w sprawie Pomorza polskiego i Prus Wschodnich, rozpisana przez pismo „Revue des Nationalités” (nr. 195) nadesłał hr. de Saint-Aulaire, b. ambasador francuski w Londynie, jeden z najwybitniejszych dyplomatów francuskich, przemówienie swe, wygłoszone w Paryżu w tej sprawie, w którym mówił:

Żądania niemieckie zmierzają do pozabawienia Polski tego dostępu do morza, który jej został udzielony, a raczej przywróceniu przez jednomyślność zwycięzców, zgodnie z punktem 13-ym warunków pokoju, ułożonych przez prezydenta Wilsona. Dawni sprzymierzeni, gdyby nie powstał przeciw żądaniom niemieckim, popełniliby istotne złamanie przysięgi. Byłoby to zbrodnia przeciw Polsce, przeciw ludzkości oraz przeciw nim samym, gdyż imperjalizm niemiecki, zastrzywszy zęby na wschodzie, uderzyłby na zachód, gdzie także zaczęłoby się działać coś nowego. W każdym razie zaś oznaczałoby to sprowadzenie zpowrotem pod jarzmo pruskie ludności polskiej, która od stworzenia cesarstwa niemieckiego wysyłała stale do Reichstagu, mimo gwałtów i prześladowań, posłów protestujących. Byłoby to zatem zagładą zasady prawnej i moralnej, na której spoczywa nowa Europa. Byłoby to odebraniem Polsce możliwości oddechu, a to tylko na to, aby dać Niemcom zadowolenie władcze, bo przeciw komunikacji ich z Prusami Wschodnimi i w obecnym stanie rzeczy są całkowicie zapewnione.

Jak słusznie powiedział pewien dyplomata polski, Francuzi, którzy gożą się na taką politykę, uważają za rzecz zupełnie naturalną zaduszenie przyjaciela, by uleczyć migrenę nieprzyjaciela.

Migrena to jednak niepokojąca, gdyż jest ona wynikiem upojenia, a nawet objawem szalu: upojenia pangermanizmem oraz szalu wojennego, który, pociągawszy Rzeszę ku wschodowi, wyładowałby się następnie na zachód. Migrena, którą leczyć trzeba tuszem i to zimnym, spuszczonej oczywiście wierności francuskiej dla sojuszu z Polską. Jedynie jakieś wątpliwości, które ujawniły się w tym względzie, zachęcają kampanję rewizjonistyczną i tworzą niebezpieczeństwo wojny.

A jest to niebezpieczeństwo wojny powszechnej. Wszyscy, którzy znają Europę, nie mają żadnych złudzeń w sprawie możliwości umiejscowienia zatargu niemiecko-polskiego. Rozszerzyłby się on następnie przez działania sojuszników, przez solidarność nowych

granic, uświęconych tem samym zwycięstwem, opartych o tę samą zasadę, mających rekojmie tych samych sił, tak że nie można obalać słupów granicznych na jednych granicach, nie zachwiewając nimi na innych.

Solidarność ta jest szczególnie głęboka między Francją i Polską. Zakorzeniona jest ona w ciągu wieków. Zawsze za nieszczęściami Polski szły nieszczęścia Francji.

Obecnie groźba jest straszniejsza, niż w 18 wieku. Nigdy te państwa, które się dawniej związały celem rozdzielenia Polski i podziału Francji, nie były tak ściśle między sobą związane, jak obecnie. Nigdy współpraca wojskowa niemiecko-rosyjska nie była tak silnie zorganizowana, jak dziś przez układy z Rapallo, odnowione w Berlinie. Austria zaś i Węgry są w zależności od Niemiec większej, niż pod Habsburgami. Nigdy też opinia niemiecka nie była tak jednomyślna przeciw Polsce. Wszakże nawet katolicy niemieccy, którzy ongi drażnili Bismarcka swymi sympatjami dla swych współwyznawców polskich, są dzisiaj bardziej wrośli niemieccy, niż protestanci, i zaciebie domagają się rewizji granic wschodnich. Obecny kanclerz Bruening należy do centrum katolickiego, a tak samo były kanclerz Marx, który niedawno powiedział: Polska jest otwartą raną w ciele Europy. Raną jest jednak w rzeczywistości imperjalizm niemiecki oraz poddanie się wszystkim stronnictwom niemieckim, z katolikami i socjalistami włącznie, militarystom pruskiemu. Bardzo dobrze wyraził to znakomity pacyfista niemiecki, prof. Foerster, mówiąc, że jeśli inne kraje posiadają armje, Niemcy są armją, która posiada kraj. W rzeczy samej nawrócenie Niemiec, któreby chciało osiągnąć ustępstwami, jest przewrotnością, której końcem logicznym byłoby wywrócenie Europy.

Pacyfści gorączkują się na rzecz Prus Wschodnich, które mają rekord wojowniczości w świecie. Zaopatrują się w szlachetne idee w Królewcu, gdzie dom Kanta zburzono i na tem miejscu zbudowano rzeźnię. Ci cisi, czyści, apostołscy Niemcy prowadzą dalej dzieło rajtarów, którzy nosili krwiożercze imiona Alberta Niedźwiedzia lub Henryka Lwa, rycerzy mieczowych i krzyżaków, junkrów w kapłurach, którzy prowadzili wojnę eksterminacyjną przeciw Polsce i Litwie aż do Grunwaldu. Rycerze mieczowi przemienili się w rycerzy pióra, ale gdybyśmy słuchali tych rzekomych przyjaciół postępu, pokoju i światła,

straciliby oni nas w najgorsze i najbardziej krwawe chwile wczesnego średniowiecza.

Nie odzwajają się

Dnia 22 b. m. przypomnieliśmy, że na p. Antonim Sasie, kandydacie wyborczym B. B., dotychczasowym prezesie zarządu okręgowego Związku Pracowników Pocztowych, przeniesionym obecnie na wyższe stanowisko do Warszawy, ciąży w dalszym ciągu zarzuty z powodu funduszy, zmarnowanych za jego czasów w „Letnisku Pocztowców”.

Dnia 24 b. m. ogłosiliśmy „sprostowanie” p. Sasa, twierdzące, że zarzuty te są oszczerstwem, że p. Sas już w listopadzie r. z. wytoczył nam za to skargę, że na dzień 30 lipca r. b. sąd grodzki wyznaczył w tej sprawie termin, na który jednakowoż nasz odpowiedzialny redaktor nie stawiał się z powodu wyjazdu w nieznanym kierunku.

„Sprostowanie” to sprostowaliśmy bezzwłocznie w tym sensie, że nasz odpowiedzialny redaktor w sprawie „Letniska Pocztowców”, nie otrzymał żadnej zgody skargi p. Sasa, ani też na żaden termin sądowy nie był wzywany, że w toku jest tylko inna sprawa, że sprawą „Letniska Pocztowców” nie ma mająca wspólnego.

Upłynęło dni pięć, a p. Sas nie odezwał się. Nie odzwajają się też „Dziennik Pozn.” i „Gazeta Polska”, opiekunowie p. Sasa. A nadmienić należy, że „Dziennik Pozn.”, ogłaszając 24 b. m. wspomniane powyżej „sprostowanie”, przesłał mu w kopji przez p. Sasa, skomentował je jaskrawą a głupkowatą napaścią na pismo nasze „Dziennik Pozn.” nie poczuwa się oczywiście do obowiązku odwołania insynuacji pod adresem pisma naszego.

Emerycy w urzędach skarbowych

„Orędownik Wielkopolski” donosi, co następuje: Dowiadujemy się, że zwolniono na obszarze Wielkopolskiej Izby Skarbowej nie mniej, nie więcej, jak 78 urzędników. O jednym z młodych emerytów mającym poza sobą 12 lat służby polskiej, wiemy konkretnie, że niczego ujemnego zarzucić mu jego władza przełożona nie mogła, gdyż orzeczenie przełożonych miał zawsze dobre i bardzo dobre. Był cprawda Wielkopolaninem i pracował w „Sokole”.

Cóż powiada ów osławiony art. 54 ust. II rozporządzenia z 17 lutego 1922 r.? Jako powód do zwolnienia podaje on wgląd „na dobro służby”. Przypomina to żywo osławione pruskie „im Interesse des Dienstes”.

Mamy informację, że ze względu na „dobro służby” nie otrzymały zwolnienia — mężatki, panna sądownie karana, pewien prawosławny, przybyły do Wielkopolski aż z Rusi, lecz to wszystko jest drugorzędne wobec „oszczędności państwowych”, nakazujących fabrykować masowo młodych emerytów. Czy w przyszłości na miejscu zwolnionych nie wykaże się konieczność przyjęcia nowych, i to „zaślużonych sanacji”, w to nie wnikaemy na razie. Ale — takie „oszczędności” już bywały w ostatnich latach.

Przed synodem plenarnym w Polsce

(KAP). Dnia 26 bm. w Brzozowie, rezydencji ks. dr. Nowaka, biskupa przemyskiego, odbyło się posiedzenie komisji przygotowawczej do synodu plenarnego w Polsce. W obradach wzięli udział ks. kard. Prymas Hlond, przewodniczący komisji, ks. bisk. Przełęcz, sekretarz, oraz księży biskupi Nowak i Szlagowski, członkowie komisji.

Po stłumieniu rewolucji w Portugalji

Lizbona, 29. 8. (PAT.) Ostatnia grupa powstańców skierowała się do Terres Vedras, ścigana przez oddziały rządowe. W pobliżu Terres Vedras wzięto do niewoli grupę żołnierzy oraz cywilnych, licząc około 200 ludzi.

Gdańsk w obliczu ruiny

Uchwalenie pełnomocnictw finansowych — Odroczenie sesji aż do powrotu dr. Ziehma z Genewy

Gdańsk, 29. 8. (PAT.) Wczorajsze posiedzenie Sejmu poświęcono obradom nad 3-ciem czytaniem ustawy o pełnomocnictwach finansowych dla Senatu. Ustawę przyjęto w 3-cim czytaniu 39 głosami przeciwko 21. Debaty te dały sposobność posłowi polskiemu Czarneckiemu ponownie zabierać głos i uwypuklić najważniejsze momenty swojego poprzedniego przemówienia, za które mu odebrano głos. Pos. Czarnecki przepowiadał Gdańskowi niechybną ruinę finansową, o ile w dalszym ciągu będzie prowadził dotychczasową rozrzućną gospo-

darę w zakresie personalnym a mia- nowicie o ile nie przystąpi do natych- miastowej reorganizacji rozbudowane- go aparatu urzędniczego, z drugiej zaś strony, o ile w interesie wolnego mia- sta nie zawróci z drogi polityki podże- gania przeciwko Polsce. Nawiązując do mającej wkrótce nastąpić podróży prezydenta Ziehma do Genewy, pos. Czarnecki doradzał mu, prosić Radę Ligi o wyznaczenie komisarzy oszczęd- nościowego dla Gdańska. Po wyczer- panu porządku dziennego Sejm u- chwalił odroczyć się do 16 września.

Zarząd Huty Laura powiększa bezrobocie

Zerwali budowę pieca, aby przeprowadzić redukcję robotników

Warszawa, 29. 8. (Tel. wł.) W Hucie Laura wskutek unieruchomie- nia kilku oddziałów zredukowano za- łożę z 3.000 do 1.300 robotników. Obec- ny zarząd wniosł do komisarzy demo- bilizacyjnego wniosek o zezwolenie na redukcję 260 robotników z oddziału grubej blachy, motywując to żądaniem cofnięciem zamówień sowieckich na 15 tys. tonn grubej blachy. Rada zało- gowa podniosła zarzut, że liczby te są nieścisłe, gdyż zamówienia sowieckie były podzielone równomiernie pomię-

dzy hutą Laury i Marka. Ażeby ubiec decyzję ministerjum, zarząd huty ze- rwał budowę pieca rezerwowego w sta- łowni, który już jest na ukończeniu, bez względu na to, że piec, będący obecnie w ruchu, już się przepala. Tak więc władze i robotnicy mogą być po- stawieni przed faktem dokonanym.

Projektowane jest na wrzesień zamknięcie Państwowej Huty Srebra i Ołowiu w Strzybnicy. (w)

Reorganizacja Miejskiego Tow. Komunikacyjnego w Gdyni

Szerokie pełnomocnictwa nowej komisji inspekcyjnej

Gdynia, 29. 8. (Tel. wł.) Przy współudziale pp. inż. Massalskiego i radcy Rugego z Poznania odbyło się tutaj wczoraj nadzwyczajne posiede- nie rady nadzorczej Miejskiego Towa- rzystwa Komunikacyjnego w Gdyni. Na posiedzeniu tem powołano do życia komisję inspekcyjną, której poruczone badanie całokształtu gospodarki M. T. K. i wyposażono ją w szerokie peł- nomocnictwa. Do komisji tej wybrano: inż. Trzcińskiego, naczelnika wydziału samorządowego w poznańskim urzę- dzie wojewódzkim, i p. Modzelewskie-

go z Poznańskiej Kolei Elektrycznej. Na czas działania komisji inspekcyj- nej dyrektor M. T. K. w Gdyni, p. Goldhar, został złożony z urzędu. Kie- rownictwo przedsiębiorstwa powierzono czasowo jego zast. p. Czechowiczowi, przyczem ogólny nadzór nad M. T. K. został oddany w ręce komisarzy rządu w Gdyni, p. Zabierzowskiego.

M. T. K. w Gdyni weszło w fazę cał- kowitej reorganizacji, czego opinia pu- bliczna domagała się już oddawna. S. B.

Oszustwo ubezpieczeniowe w Łodzi

Łódź, 29. 8. (Tel. wł.) W związku z aferą Zerikera, o której pisaliśmy wczoraj, dowiadujemy się, iż Zeriker ubezpieczył się w szeregu towarzystw na sumę 87.000 dol. Polisy ubezpiecze- niowe były opłacone gotówką tylko w 2 towarzystwach, w pozostałych zaś Zeriker wystawił weksle z terminem płatności na miesiąc wrzesień r. b. Weksli tych Zeriker wystawił na su- mę 400 dol.

W testamencie, jaki policja znala- za, Zeriker pozostawił wskazówki, gdzie należy podjąć asekurację, na-

stępnie w jaki sposób podzielić podję- tą gotówkę pomiędzy członków rodzi- ny, jak również jak należy prowadzić dalej interesy.

W ub. niedzielę Zeriker wystosował do krewnych list, wspominając o złem poczuciu i przezuwając bliską śmierć.

Zeriker będzie pociągnięty do odpo- wiedzialności za usiłowane oszustwo na sumę 87.000 dol. oraz za namawia- nie Włodarczyka do zabójstwa. Prócz tego Zeriker pociągnięty będzie przez towarzystwa asekuracyjne do zapła- cen weksli.

Sto dwa miliony deficytu

Warszawa, 29. 8. (Tel. wł.) Głó- wny Urząd Statystyczny komunikuje, że deficyt budżetowy za lipiec wynosi 25 milj. 399 tys. zł, ogółem za 4 miesią- ce bieżącego roku budżetowego deficyt wynosi 102 milj. 226 tys. zł. (w)

Układ finansowy francusko - angielski

Londyn, 29. 8. (Tel. wł.) Za zgó- dą kanclerza skarbu Snowdena ogłoszono komunikat w sprawie zawarcia układu finansowego francusko-bry- tyjskiego. Komunikat ten potwierdza wiadomości podane w wydaniu ran- nem „Kurjera Poznańskiego“.

Londyn, 29. 8. (PAT.) Min. Skar- bu zawiadamia o zawarciu układu z amerykańską grupą finansistów, któ- ry przewiduje udzielenie kredytu, nie przewyższającego sumy 200 milj. dol. Jako formę pożyczki układ przewidu- je wypuszczenie obligacji dolarowych skarbu. Układ, zawarty z Francją, daje do rozporządzenia Anglii sumę, nie przewyższającą 5 miliardów fran- ków, częściowo w formie kredytów udzielonych przez Bank Francuski, częściowo w postaci emisji obligacji frankowych z terminem rocznym.

Gandhi w drodze do Londynu

Bombay, 29. 8. (PAT.) Gandhi wsiadł na pokład okrętu i odjechał do Londynu. Przed odjazdem wygłosił on przemówienie do zebranych tłumów, które zgótowały mu entuzja- styczne pożegnanie. Bezpośrednio potem miało miejsce krwawe starcie pomiędzy manifestującym tłumem a pochodem t. zw. Związku Sztandarów Czerwonych. W pochodzie tym nie- siono transparenty z napisami, potę- pniającymi Gandhiego, kongres panin- dyjski oraz imperjalizm Anglii.

Podczas walki kilkunastu człon- ków wzmiankowanego Związku zo- stało ciężko rannych.

Francja rzeka się mandatu nad Syrią?

Paryż, 29. 8. (PAT.) Przedstawiciel Hawasa przy Lidze Narodów dowiada- je się, że Francja zamierza podczas zbliżającej się sesji Ligi Narodów zło- żyć deklarację na wzór deklaracji an- gielskiej w sprawie Iraku, iż wkrótce rzeknie się mandatu nad Syrią, po zawarciu sojuszu z władzami syryj- skimi i że zwróci się do Ligi Naro- dów o przyjęcie Syrii do Ligi Narodów.

Wykonanie wyroku śmierci

L w ó w, 29. 8. (PAT.) „Gazeta Wie- czorna“ donosi z Sambora, że dziś o godz. 6-ej rano został tam wykonany wyrok śmierci przez powieszenie na osobie Fedka Kawalca, lat 30, pocho- dzącego z powiatu Rudeckiego, który w listopadzie ub. r. zamordował sie- kiera swego stryja, Piotra Szatkiewi- cza w celach rabunkowych i zrabo- wał znalezione przy nim gotówkę w sumie 280 zł.

Samolot niemiecki u Eskimosów

Ottawa, 29. 8. (PAT.) Według do- niesień radiowych z nad Zatoki Houd- son, w pobliżu malej wioski eskimo- skiej na wschodnim wybrzeżu Zato- ki Houdson wylądował samolot pilo- towany przez niemieckiego lotnika v. Gronau'a, który usiłuje ustalić trasę lotu dla stałej komunikacji powietrz- nej pomiędzy Europą a Ameryką. V. Gronau przyleciał obecnie z Godha- ven w Grenlandji.

Nieszczęśliwe wypadki w kolonji polskiej

Lille, 29. 8. (PAT.) Robotnik pol- ski, Zygmunt Sochacki, lat 27, zatrud- niony w fabryce produktów chemicz- nych w Auby, został porwany w czasie pracy przez pas transmisyjny i ciężko poraniony. W stanie ciężkim przewie- ziono go do szpitala.

Lille, 29. 8. (PAT.) Zamieszkały w Ablain 55-letni rob. J. Fajnog najechał kosiarką na swą dwuletnią córkę, ba- wiącą się w trawie. Ciężko poranio- ne dziecko odwieziono do szpitala w Liévin. Nieszczęśliwy ojciec pod wpły- wem tego okrutnego ciosu, zaniemówił.

„Deutsche Wirtschaft“

Gliwice, 29. 8. (PAT.) Jak dono- szą pisma niemieckie, rada miejska m. Gliwic na Śląsku Opolskim powzięła jednomyślnie uchwałę, w której, wska- zując na rozpaczliwą sytuację miasta, domaga się od rządu niemieckiego na- tychmiastowej pomocy finansowej, grożąc w przeciwnym razie zamknię- ciem wszystkich szkół, szpitali i in- nych przedsiębiorstw opieki społecz- nej. Równocześnie, jak podaje prasa, rada m. Gliwic na tajnem posiede- niu uchwaliła stałą subwencję mie- sięczną dla teatru niemieckiego w Gli- wicach, oddając mu poza tem do dy- spozycji bezpłatnie gmach teatru i po- nosząc koszty jego utrzymania, jak o- pał, oświetlenie i t. p.

18 wyroków śmierci w Sowietach.

Wilno, 29. 8. (PAT.) „Ekspres Wileński“ podaje, że w Mińsku litew- skim sąd sowiecki rozpatrywał spra- wę 60 włościan, oskarżonych o zamor- dowanie naczelnika milicji sowieckiej Zacharowa i znanego komunisty Ste- faniuka. 18 osób skazano na karę śmierci, resztę na bezterminowe cięż- kie więzienie. Sprawa wywołała o- gromne wzburzenie wśród miejscowej ludności.

Wielki samolot pasażerski polskiej konstrukcji

W państwowych zakładach lotni- czych kończy się budowa wielkiego płatowca pasażerskiego P. Z. L. 4, któ- ry będzie gotowy do próbnych lotów pod koniec września.

Konstrukctorem aparatu P. Z. L. 4 jest inż. Praus. Samolot ten posiadać będzie 8 miejsc sypanych i używany będzie w projektowanej komunikacji nocnej. Będzie to pierwszy samolot sypany w Polsce. Rozmiarami P. Z. L. 4 przewyższać będzie nawet wielkie trzysilnikowe Fokkery.

Aparat budowany jest na zamówie- nie ministerstwa komunikacji.

Składajcie ofiary na pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu! Ze- brane pieniądze wracają znów przez pracę przy budowie do społeczeństwa.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Warunki: Handel hurtowy, parytet Po- znań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Poznań, dnia 29. 8. 1931
Ceny orientacyjne parytet Poznań
Żyto nowe — zdrowe, suche 21.75— 22.00
Uspokobienie stałe.
Pszenna nowa zdrowa sucha 21.00— 22.00
Uspokobienie spokojne.
Jęczmień przemysłowy . . 18.00— 19.25
Uspokobienie stałe.

Pw 5 678-23.45

Jęczmień browarowy . . .	21.50— 23.50
Uspokobienie spokojne.	
Owies . . .	16.25— 17.25
Uspokobienie spokojne.	
Maka żytnia 65% wł. work.	34.00— 35.00
Uspokobienie stałe.	
Maka pszenna 65% wł. work.	33.75— 35.75
Uspokobienie stałe.	
Otręby żytnie	13.25— 14.00
Otręby pszenne	13.00— 14.00
Otręby pszenne (grube) . . .	13.75— 14.75
Rzepak	26.50— 27.50
Groch Victoria	24.00— 27.00

Ogólne uspokobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 335 tonn, pszenicy 175 tonn, jęczmie- nia 75 tonn, owsa 30 tonn.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w War- szawie 8.92 1/2 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.96 zł.

Kurs guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 guld. gd. w dewizach 173.06 do 173.32 zł. gotówką 172.72 złotych.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 29. 8. 1931.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8.92 1/2; sp.: 8.94 1/2; kup.: 8.90 1/2.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124.52	124.84	124.21
Gdańsk	173.55	173.98	173.12
Holandja	359.95	360.85	359.05
Londyn	43.38	43.49	43.27
Nowy Jork			
czeki	8.921	8.941	8.901
Nowy Jork			
kabel	8.925	8.945	8.905
Paryż	35.00	35.09	34.91
Praga	26.43 1/2	26.50	26.37
Szwajcaria	173.80	174.23	173.37
Wiedeń	125.48	125.79	125.17
Włochy	46.71	46.83	46.59

Tendencja przeważnie mocna.

Papiery wartościowe i obligacje:

5% poz. konw. . . . . 0.00— 44.25
6% poz. dol. 68.50

Akcje w złotych:

Bank Polski . . . . . 00.00—112.00

Komentarz.

Dla papierów państwowych tendencja słabsza, 6% poz. dolarowa i 7 stabiliza- cyjna słabsza. Dla listów zastawnych ten- dencja niepednolita, Bank Polski utrzy- many.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg reszta za 100 kg.

Berlin, dnia 29. 8. 1931.

Pszenica march. nowe zbiory	212.00—214.00
Tendencja słabsza.	
Pszenica madel. 75—76 kg.	
cif Berlin sprz.	0.00—223.00
Tendencja słabsza.	
Żyto march. nowe zbiory	170.00—172.00
Tendencja stała.	
Jęczmień pastewny i prze- mysłowy	154.00—164.00
Tendencja słabsza.	
Maka pszenna	26.25—33.00
Tendencja nieco słabsza.	
Maka żytnia	24.00—26.50
Tendencja nieco słabsza.	
Otręby pszenne	11.75—12.25
Tendencja spokojna.	
Otręby żytnie	10.10—10.60
Tendencja spokojna.	
Rzepak	140.00—150.00
Tendencja słaba.	
Groch Victoria	23.00—31.00
Groch pastewny	18.00—20.00
Makuchy lniane	13.40—13.50
Wytłoki suche paryt. Berlin	6.80— 6.90
Srót Soja	12.10—12.60

Ogólna tendencja niejednolita

Bankructwo „Ersatz” - parlamentaryzmu

Zapowiadane od blisko dwóch lat zebranie Państwowej Rady Samorządowej, która miałaby zaopiniować rządowy projekt ustawy o samorządzie, ostatecznie zostało zaniechane. Będzie jakaś narada fachowców, ale specjalnie dobranych przez p. ministra Pierackiego.

Wiadomość powyższa zbiegła się w prasie ze sprawozdaniem z wielkiej konferencji, zwołanej przez p. premiera Prystora celem wyszukania środków do walki z bezrobociem i jego skutkami. Wyniki tej konferencji są nader skromne, a właściwie żadne. Przedstawiciele sfer gospodarczych opowiedzieli się przeciwko skróceniu dnia pracy oraz wyrazili wątpliwości co do płacenia podatków w naturze. O akcji społecznej wogóle mało mówiono. P. premier w przemówieniu, zamykającym konferencję, nie krył swego niezadowolenia i ostatecznie zreasumował obrady w ten sposób, że wszyscy chcą, aby jakaś akcja była.

Tak zatem w dwóch równocześnie sprawach, uznanych obecnie przez czynniki rządowe za najważniejsze, współpraca rządu ze społeczeństwem kuleje. Zrezygnowano ze zwołania Państwowej Rady Samorządowej, pomieważ w skład jej, poza mianowanymi, wchodzi delegaci Związku Miast i Samorządu Ziemińskiego, którzy wobec projektu rządowego zajęli na pewno bardzo krytyczne stanowisko; ale nawet konferencja w składzie, dowolnie dobranym przez rząd, skończyła się właściwie zupełnym fiaskiem.

Obydwie te sprawy mają głębsze polityczne znaczenie. Aby je należycie zrozumieć, trzeba cofnąć się myślą o 5 lat wstecz.

Rząd przewrotu majowego postanowił nawiązać bezpośredni kontakt ze społeczeństwem, ponad głowami opozycyjnego Sejmu. W tym celu rozwinęła gwałtowną agitację przeciw Sejmowi, nazwanemu „sejmem ładacznym”, przeciwko „partijnictwu”, „sejmokracji” i rzekomej korupcji posłów. Jednym z głównych zarzutów, stawianych Sejmowi w licznych wywiadach p. Piłsudskiego, a za nimi przez całą prasę „sanacyjną”, był brak fachowego przygotowania posłów do załatwiania ważnych spraw państwowych. Trudno zaprzeczyć, że zarzut ten w stosunku do wielkiej liczby posłów był słuszny.

Niezależnie od tej negatywnej akcji

podjęto także pozytywną. Polegała ona na utworzeniu pewnych „namiastek” parlamentu, które miały być organami „współpracy” społeczeństwa z rządem, a któreby były wolne od wad, zarzucających Sejmowi, przede wszystkim zaś od „partijnictwa” i niekompetencji.

Tak powstały rozmaite „rady”. Był czas, kiedy przy rządzie p. Bartla istniały trzy takie rady, a mianowicie: rolnicza, przemysłowa i pracownicza. W ten także sposób powołana została do życia wymieniona wyżej Państwowa Rada Samorządowa.

Co z tego wszystkiego mamy po 5 latach? „Bajratty” p. Bartla znikły bez śladu, a z Radą Samorządową rząd nie chce rozmawiać. „Ersatz parlamentaryzm” nie udał się. Może zatem rząd nawrócił się do rzeczywistego parlamentaryzmu?

I to nie. Wprawdzie od wyborów listopadowych, w których „sanacja” zdobyła wiadomymi metodami większość, nagonka na Sejm odrazu ustała, tak jakby w nim teraz zasiadali sami kompetentni fachowcy. Ale „współpraca” nawet z takim Sejmem jest nader skromna. Dowodem tego była choćby owa konferencja w sprawie bezrobocia. Zamiast zwołać Sejm i przedstawić mu do uchwalenia konieczne środki dla złagodzenia klęski, wolano uciec się znowu do „namiastki” i zwołano przeszło 100 panów, którzy po paru godzinach rozeszli się z tem, z czem przyszli, t. j. z rozbieżnymi poglądami.

Z tego wszystkiego wynika, że „sanacja” od pięciu lat daremnie wysiła się nad zorganizowaniem swej „współpracy” ze społeczeństwem, czy społeczeństwa z rządem. Nie umie ona posługiwać się parlamentem, choć ma w nim silną i posłuszną większość, — nie potrafiła także stworzyć czegoś, coby mogło parlament w mniejszym, lub większym stopniu zastąpić.

Jeszcze póki szło o walkę z Sejmem, o wytwarzanie dla niego konkurencji, „ersatzparlamentaryzm” był sztucznie podtrzymywany. Ale teraz, gdy „sanacja” opanowała Sejm, „namiastki” utraciły całkowicie rację bytu i zbankrutowały.

„Współpraca”, o której przez 5 lat tyle mówiono, jest dzisiaj trudniejsza, niż była kiedykolwiek. Nie umiano jej nawiązać, a może — nie chciano?

M. K.

Socjaliści francuscy wzmacniają działalność za rewizją traktatów

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego”)

Paryż, w sierpniu.

W chwili, kiedy z najrozmaitszych stron, są przypuszczone coraz to systematyczniejsze ataki na statut europejski, ustanowiony traktatem wersalskim, na specjalną uwagę zasługuje akcja II-ej międzynarodówki. Jeżeli jednak socjaldemokraci niemieccy i labourzyści angielscy, są najpierw Niemcami i Anglikami, a dopiero potem socjalistami, to francuska partja socjalistyczna podporządkowuje najzupełniej hasła narodowe ideałom międzynarodowym. Jej działalność jest zatem wodą na młyn pangermanistów, ponieważ pomiędzy owymi ideałami, jedno z czołowych miejsc zajmuje właśnie rewizja traktatów.

Pod tym względem niezmiennie charakterystyczne są artykuły, ogłoszone obecnie przez p. Leona Bluma na łamach dziennika „Populaire”. Przywódca francuskich socjalistów tłumaczy ostatecznie decyzje, powzięte przez II-gą międzynarodówkę w Wiedniu, w odniesieniu do traktatów. Oświadcza, iż międzynarodowce wydawało się, że ich rewizja jest w rękach niemieckiego faszyzmu niezmiennie niebezpiecznym środkiem agitacji i dlatego postanowiła broń tę wydrzeć hitleryzmowi i obrócić ją przeciwko niemu.

Tego rodzaju postawienie sprawy przenosi naturalnie całą kwestję na teren polityczny. P. Blum sam na ten fakt kładzie nacisk. Międzynarodowce i pangermanistom oddaje wprost niedźwiedzią usługę, kiedy stwierdza, że gdyby nawet problem Pomorza i Górnego Śląska został rozwiązany zgodnie z programem nacjonalizmu niemieckiego; gdyby wszystkie ziemie zamieszkane przez ludność niemiecką, a dawniej należące do monarchji austro-niemieckiej, zostały wcielone

do Rzeszy, — to jednak obecny kryzys niemiecki nie zostanie zażegnany. Tego rodzaju bowiem przewrót, pisze dalej p. Blum, mógłby nie złagodzić, ale nawet pogłębić przesilenie ekonomiczne.

Wiemy natomiast, że Niemcy od nacjonalistów do socjalistów w swoich rewindykacjach względem granic polskich i przyłączenia Austrii wysuwają argument, że ich program jest dyktowany koniecznościami ekonomicznymi. Leader francuskich socjalistów dla „obrony pokoju” uważa, że niezbędnym było wyłączenie faszystów germańskich z ich planu rewizji traktatów, a przejęcie go w ręce międzynarodówki. Kogo jednak w błąd wprowadzi podobne rozumowanie sofistyczne? Faktem natomiast pozostaje, że zarówno socjaliści, jak i nacjonalisci dążą do tego samego celu: obalenie statutów z 1919 r.

P. Blum na obronę swoich tez dodaje, że II-ga międzynarodówka nie powzięła ostatecznych decyzji co do rozwiązania spornych problemów. Nie należy zresztą, zdaniem jego, przy-

spieszać zbyt rytmu „ewolucji” rewizjonistycznej. Pomału bowiem, dzięki odpowiedniej działalności, sprawa ta dojrzeje sama przez się. Czyż bowiem od kilku miesięcy nie krąży w kołach dobrze poinformowanych pogłoska, że mogłoby nastąpić porozumienie pomiędzy Niemcami, Polską i innymi zainteresowanymi państwami w sprawie „sławnego korytarza”. Nie wiem, czy owa pogłoska jest uzasadniona, dodaje ostrożnie p. Blum, ale sam fakt, iż kursuje, jest już bardzo znaczący. Ze wszech stron bowiem zarysowuje się ta zbawienna ewolucja!

Nie wystarczy ona jednak lewemu skrzydłu tutejszej partji socjalistycznej. Przez usta bowiem jednego z jej przywódców, p. Zyromskiego, oświadcza, iż oczywiście dopiero wtedy, kiedy cała władza będzie w rękach socjalistów, wytworzą się pomyślne warunki dla przeprowadzenia decydującej reorganizacji Europy. Niemniej jednak już dzisiaj, przed uzyskaniem władzy, powinni oni być gotowi do przeprowadzenia pewnych częściowych zmian traktatów. Do tych należy Pomorze, Górny Śląsk, Gdańsk, Anschluss i południowy Tyrol. Należy też, aby międzynarodówka niezmordowanie wykazywała wady zasadnicze traktatów i tym sposobem wszczepiała myśl rewizji w opinie publiczną.

W kampanji wyborczej 1932 roku, będzie tutaj uprawiana przez socjalistów na całej linii propaganda za rozbrojeniem. Łatwa to bowiem platforma do wykazania, że przez zmniejszenie siły zbrojnej, można będzie zmniejszyć budżet i polepszyć los obywateli. Niemniej jednak przy tego rodzaju kampanji interesującej bezpośrednio całe społeczeństwo, wysuwa socjaliści również sprawę rewizji traktatów. Grunt do niej jest dobrze przygotowany. We francuskich kołach lewicowych, pracujących przedewszystkiem nad pojednaniem francusko-niemieckim, panuje przekonanie, iż nie da się tego osiągnąć bez „załatwienia” sprawy Pomorza. Konkluzje z takiego postawienia sprawy wyciągnąć łatwo.

Międzynarodówka doznała niezawodnie porażkę ciosu przez upadek rządu labourzystów. Oplakują go naturalnie francuscy socjaliści, zarzucając p. Mac Donaldowi przystanie na uformowanie gabinetu unji narodowej. Uważają jednak, iż wobec tej porażki powinni bardziej niż kiedykolwiek spotęgować działalność, aby orientacja przyszłych wyborów francuskich przyniosła zwycięstwo socjalizmowi. Dzięki nim bowiem nabierze on nowych sił, aby unicestwić, a przynajmniej odeprzeć za kilka miesięcy, stronnictwa reakcyjne, prące rzekomo do wojny. I. Briares.

W sprawie p. Lamota

W związku z doniesieniem „sanacyjnego” „Kurjera Polskiego” o zamierzonym ustąpieniu wojewody pomorskiego p. Lamota, pojawiła się w piśmie naszym bez wiedzy jego kierownictwa uwaga, przejęta z jednej z gazet, że p. Lamot stara się o stanowisko dyrektora „Pe-Pe-Ge” w Grudziądzu.

Zamiarów p. Lamota nie znamy; nie wiemy nawet, czy istotnie ustąpi ze stanowiska wojewody; dlatego owej informacji o „Pe-Pe-Ge” nie podtrzymujemy. Prywatne sprawy p. Lamota nie interesują nas.

Świadczenia dla robotników polskich we Francji

Francuskie ministerstwo pracy — na mocy ustawy z dnia 15 sierpnia 1929 r. — wypłaca wszystkim robotnikom, którzy ulegli kalectwu przy pracy we Francji, powyżej 20 proc. niezdolności, lub pozostałym wdowom, czy sierotom po zabitych robotnikach, t. zw. dodatki do rent. Dodatki te ustanowione zostały dla wyrównania świadczeń za nieszczęśliwe wypadki, które zdarzyły się z robotnikami przed rokiem 1927, ponieważ wówczas renty były niższe, niż w obecnym czasie. Obywatele polscy, zamieszkujący we Francji, dodatki te otrzymują, pozbawieni zaś dodatków są ci obywatele polscy, którzy jako inwalidzi pracy opuścili Francję i zamieszkują w Polsce. Francuskie ministerstwo pracy stoi na stanowisku, że dodatki mają charakter dobroczynny i dlatego nie mogą być wypłacane osobom zamieszkującym poza Francją. Stanowisko to jest, oczywiście, krzywdzące dla robotników polskich, którzy przez fakt powrotu do kraju tracą prawo do dodatków wyrównawczych.

Nowość! Proch myśliwski „Łoś”.

W tym sezonie ukazał się nowy proch myśliwski płatkowy „Łoś”, który po długoletnich próbach uchodzi wedle orzeczeń pierwszorzędných myśliwych i pyrotechników za rzeczywiście dobrego wytwór krajowy. Proch myśliwski „Łoś” jest szybko spalny, daje krótki, silny a przytem łagodny strzał. Znana firma J. Specht, Nast. Poznań, Fr. Ratajczaka 3 wypuściła nowy nabój pod nazwą „Klubowy” z przybitką S. laborowany prochem „Łoś”. Nabój „Klubowy” wedle prób poczynionych daje normalny rozrzut i siłę przebięcia, to też sądzimy, że P. P. Myśliwi będą się w ten nabój jako rzeczywiście beznaganny zaopatrywali.

Pw 6968-34,134

Aby dodatki owe pozyskać, Związek Robotników Polskich we Francji wszczął starania o wyjaśnienie sprawy, uważając, że tłumaczenie prawa o dodatkach przez francuskie ministerstwo pracy jest błędne i sprzeczne z zawartymi umowami polsko-francuskimi. Przed wystąpieniem zaś do najwyższego sądu francuskiego w Paryżu o wydanie orzeczenia, któreby skasowało decyzję ministerstwa, związek zasięgnął opinii szeregu wybitnych prawników francuskich z prof. Danellem na czele. Opinia prawników przychylna jest dla sprawy.

Podkreślają oni charakter ustawy o dodatkach jako ustawy ubezpieczeniowej, a nie dobroczynnej, jak to twierdzi ministerstwo, oraz fakt zrównania w prawach robotników polskich z robotnikami francuskimi bez względu na miejsce zamieszkania po doznanym wypadku przy pracy we Francji.

Czy sąd najwyższy podzieli ten pogląd, przyszłość pokaże. W razie wygrania procesu poszkodowani robotnicy otrzymaliby kilkaset tysięcy franków niewypłaconych dotychczas dodatków, a na przyszłość otrzymaliby je stale.

Przydział zegarków ociemniałym inwalidom wojennym.

Minister pracy i opieki społecznej wydał wojewodom zarządzenie w sprawie przydziału na koszt ministerstwa specjalnych zegarków z wypukłymi cyframi dla inwalidów wojennych.

Akcję przydziału zegarków inwalidom ministerstwo powierzyło Związkowi Stowarzyszeń Ociemniałych Żołnierzy R. P. Podania inwalidów o przydział zegarków mają być wnoszone do powiatowych referatów inwalidzkich, które przesyłają podania te do urzędów wojewódzkich, te zaś do komisariatu rządu m. stoł. Warszawy, sprawującego nadzór i kontrolę nad akcją przydziału zegarków.

Do otrzymania zegarka mają prawo wszyscy ociemniałi inwalidzi, których kalectwo pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową. Zegarki przydzielane obecnie inwalidom służyć im mają przez przeciąg 6 lat.

Tp 287

KONFITURY

KALENDARZ DOBREJ GOSPODYNII... LATO.

Poziomki, truskawki, róże, czereśnie, maliny, agrest, porzeczki, morele, wiśnie. Robię konfitury i soki słodkie, mocne, trwałe i dużo.

Musi starczyć na cały rok. Spizarnia, puste słoje i butelki czekają.

Przypominamy o sezonie smażenia konfitur, soków, kompotów z truskawek, czereśni, poziomek, róż, agrestu, malin, porzeczki, moreli, wiesien i t. p. nw: 5 474

DRAŻE MIETOWE

Fuchs ORZEŻWIĄJA

GASZA PRAGNIENIE

Przedstawiciel na rozdawnie i rozdawnie

BR. ZMIDZINSKI

Poznań, Piekary nr. 5. aw 647

Kancelarz Bülow a ustawa o wywłaszczeniu

W swoich „Denkwürdigkeiten“ Bülow wywodzi, że w okresie przygotowywania ustawy o wywłaszczeniu cesarz Wilhelm był najbardziej zapalonym zwolennikiem zastosowania tego środka przeciwko Polakom, że jednakowoż po uchwaleniu tej ustawy przez sejm pruski cesarz, pod wpływem księcia Maxa Fürstenberga, osobistego przyjaciela swojego, nie pozwalał jej stosować przez lat kilka. Za ten korzystny dla Polaków wpływ na cesarza Bülow przedstawia Fürstenberga jako skończonego półgłówka.

Wywodami temi zajął się w książce zbiorowej p. t. „Front wider Bülow“ b. podsekretarz stanu w kancelarii Rzeszy, A. Wahnschaffe (str. 291 — 295). Jako referent polityki kolonizacyjnej w ministerstwie rolnictwa i członek Komisji Kolonizacyjnej, Wahnschaffe, jak czytamy w jego rozprawie polemicznej, skierowanej przeciw byłemu zwierzchnikowi, przekonał się, że bez ustawy o wywłaszczeniu kolonizacja nie dopnie celu. W charakterze podsekretarza stanu w kancelarii Rzeszy Wahnschaffe był najbliższym współpracownikiem kancelarza podczas przygotowywania ustawy o wywłaszczeniu.

Bülow twierdzi w swoich wspomnieniach, że pomocnik jego odznaczał się wówczas taką zjadłością wobec Polaków, iż najchętniej byłby wywłaszczał wszelkiego rodzaju polską własność ziemską, a nie, jak chciał Bülow, tylko tę własność, która dopiero niedawno przeszła w ręce polskie, lub której właściciele żyli zagranicą. W czasie wojny ten polakożerca, jak zaznacza Bülow, stał się wielkim przyjacielem Polaków i zakazał nawet rozpowszechniania książki b. kancelarza p. t. „Deutsche Politik“, aby — jak pisze — nie drażnić „naszych rycerskich przyjaciół polskich“ („unsere ritterlichen polnischen Freunde“).

W rozprawie swej Wahnschaffe zaprzecza, jakoby kiedykolwiek tak dalece odszedł od zmysłów i nazwał Polaków rycerskimi przyjaciółmi Niemców, a co do niepomaganego rzekomo stanowiska jego w sprawie wywłaszczenia informuje nas, że nie odbiegało ono w niczem od stanowiska samego Bülowa, gdyż ten, przedkładając projekt ustawy w Sejmie pruskim, zamiast mowy wstępnej odczytał poprostu projekt przemówienia, opracowanego właśnie przez Wahnschaffego. O zakazaniu książki Bülowa, aby nie drażnić Polaków w czasie wojny, nie wiedzą nic, jak pisze Wahnschaffe, ani on sam, ani też władze Rzeszy.

Ustawę o wywłaszczeniu przygoto-

wywał Bülow — jak pisze Wahnschaffe — z nadzwyczajnym rozmachem. Raz jeszcze, pod koniec swojej kariery politycznej, kancelarz rozwinął cały swój kunszt pozyskiwania izb ustawodawczych dla swoich celów. Bethmann-Hollweg, członek rządu Rzeszy, oświadczył się wprawdzie za ustawą, ale wskazywał zarazem jej ujemne strony.

„Przypominam sobie jeszcze dobrze — pisze Wahnschaffe — jak Bülow w czasie rozstrzygających rozpraw w Izbie Panów, gdzie sam efektownie przemawiał, z gabinetu swego kierował batalją parlamentarną. Loebell (szef kancelarii Rzeszy) zachorował. Jako zastępca jego zawiadomiłem kancelarza, że wynik głosowania nie był jeszcze pewny. Ze słowami: „Niech jeszcze jeden minister wygłosi energiczną mowę“, posłał mnie kancelarz na salę obrad, gdzie na ławie rządowej ujrzałem przed sobą całą klawiaturę głów ministerjalnych. Wahałem się przez chwilę, czy mam uderzyć, niby w klawisz, w głowę ministra rolnictwa Arnima, mojego dawniejszego czcigodnego zwierzchnika, polyskującą jak kość sioniową. W danej chwili jednakże uznałem jego ściśle rzeczowy sposób przemawiania za mniej odpowiedni od pełniejszych akordów bardzo wymownego ministra skarbu Rheinbarena. Gdy więc temuż szepnął, że książę Bülow przywiązuje wielką wagę do zwycięstwa udziału w dyskusji właśnie przez niego, Rheinbaben poprosił natychmiast o głos i wygłosił dobrą mowę.

„Ustawa przeszła. W podniosłym nastroju wracałem z Bülowem z gmachu Izby Panów do pałacu kancelarskiego. Gdyśmy siedzieli w powozie, kancelarz położył rękę na moim ramieniu i rzekł: „Czynię Pana odpowiedzialnym za to, że żadne wywłaszczenie nie zostanie zastosowane, zanim wpięram sam nie zbadam, czy nie szkodzący naszej polityce zagranicznej. Nie życzę sobie żadnych komplikacji z Austrią i nie chcę widzieć obrazków w zagranicznych pismach humorystycznych, przedstawiających brutalnego żandarma pruskiego, wypędzającego biednego Polaka z zagrody. Rzeczywiście — kończy Wahnschaffe — za rządów Bülowa nie zastosowano ustawy o wywłaszczeniu ani razu“.

A zatem nietylko cesarz pod wpływem swojego osobistego przyjaciela, ale i Bülow, kierując się względami na opinię zagranicy, przeciwny był stosowaniu ustawy, którą z takim zapalem forsował w Sejmie pruskim.

A. Wojtkowski.

Gdańsk i polska kontrola

Ale też ma cierpliwość ten ptaszek!

ka“, jakim się przedstawia Mussolini. Okrzykom na cześć „duce“ nie było końca. Głównym punktem pobytu w Rzymie była defilada przed Mussolinim na tle termów. Caracalli i wręcz nie proporców przez b. kombatanów awangardystom, którzy przejmowali je z czcią, całując jako nowy ideał, za który gotowi przelewać krew? Mussolini przemówił do nich następująco: „Młodzi faszysto! Zaspiewajcie wasze hymny, podnieście wasze proporce ku temu wspaniałemu słońcu, które widzieliście i widzieć będzie triumf Rzymu“. Po defiladzie zaś wezwał do siebie prefekta Bolzano (dawnego Bozzen) i wyrażając mu swoje uznanie dodał: „Niema co mówić o Niemcach i Włochach. Nad Górną Adygą są tylko Włosi. Są to nowe pokolenia w zupełności wcielone w życie Italji“.

Nie chcemy tu opinować, czy słowa powyższe nie grzeszą zbyt optyризmem. Zostawiamy to do oceny i do przemyslenia politykom w Wiedniu i w Berlinie. Co do nas to sądzimy, iż dobrze jest, że jest ktoś, kto... uczy Niemców rozumu. S. M.

Episkopat hiszpański o stosunkach państwa z Kościołem

(KAP). W związku z projektem nowej konstytucji hiszpańskiej i licznymi artykułami na temat stosunków między Kościołem a państwem, biskupi hiszpańscy wydali wspólny list pasterski, w którym w sposób poważny i beznamiętny omawiają zasadnicze prawdy nauki chrześcijańskiej, dotyczące sprawy stosunku państwa do Kościoła.

Na wstępie biskupi hiszpańscy wyjaśniają, czemu przerywają milczenie, chociaż po wskazaniu na obowiązek posłuszeństwa dla władzy oraz tych obowiązków, jakie sumienie narzuca wyborcom, uważali za słuszne zachować rezerwę. Do obecnego wystąpienia zmuszają ich projekty konstytucji, których przyjęcie poważnie zagrażałoby pokojowi religijnemu i społecznemu. Ponieważ konstytucja chce wprowadzić laicyzm absolutny, biskupi przypominają, co mówił w tej sprawie Pius XI w encyklice „Quas primas“. Laicyzm przyjmuje, że wszelka władza pochodzi od ludu wbrew nauce Kościoła, według której pochodzi ona od Boga. Twórcy oddzielnych osób i społeczeństw. Laicyzm tworzy państwo bez religii, usuwa z życia społecznego Jezusa Chrystusa i Jego prawo, co potępił Leon XIII i jego następcy. Przy rozdziale Kościoła od państwa Kościół upodabnia się do różnych stowarzyszeń, które od państwa otrzymują swój prawny żywot i wypływające stąd prawa, czyli podporządkowuje Kościół państwu. Ponieważ Kościół sam przez się jest społeczeństwem doskonałym, nikt z praw-

dziwych katolików pomysłu takiego nie może akceptować. Ten rozdział Kościoła od państwa pociąga za sobą przykre konsekwencje, dotyczące wychowania młodzieży, istnienia i działalności zakonów, niezależności duchowieństwa i immunitetu kościelnego.

Dalej, wyjaśniawszy, co należy myśleć o t. zw. wolnościach nowoczesnych, które wciąż jeszcze od czasu rewolucji francuskiej uważa się za największe zdobycze demokracji, wrogiej Kościołowi, biskupi pouczają wiernych o obowiązkach doby obecnej. Pierwszym z tych obowiązków jest pozostać wytrwałymi w wierze, złączonymi węzłem świętych wierzeń, pa-trząc w światło Watykanu. Strzec się trzeba niebezpieczeństwa, unikać stosunków, o ile możliwe, z wrogami Kościoła, jak od zarazy uciekać od bezbożnej i niemoralnej prasy. Katolicy członkowie konstytuanci powinni w każdym miejscu i w każdym czasie bronić według sumienia świętych praw Kościoła w nowej konstytucji. Prasa katolicka powinna dalej prowadzić walkę, jaką rozpoczęła z zaparciem się siebie i poświęceniem, wszyscy wreszcie w tej walce o dobro Kościoła winni wziąć udział z prze-zorną energią.

List kończy się wezwaniem do modłów, pokuty i dobrych uczynków, by za pośrednictwem Niepokalanej Dziewicy błagać Jej Syna o katolicką Hiszpanję.

List, datowany 25 lipca w dzień św. Jakóba, patrona Hiszpanji, podpisało 60 arcybiskupów, biskupów i wikariuszy kapitałarnych.

Masło a... polityka

Czytamy w „Lechu“ następującą korespondencję z Trzemeszna:

„W nocy z dnia 20 na 21 bm. dokonano włamania do tutejszej mleczarni p. Brewki, skąd skradziono blisko 1 ctn. masła. Zawiadomiony o kradzieży posterunek P. P. wysłał natychmiast śledztwo i już w sobotę wykryto sprawców kradzieży w osobie Franciszka Panerta, członka tutejszego Związku Strzeleckiego i Zgymunta Kozłowskiego. Gdy jednak posterunkowy Szczypiński zamierzał aresztować Panerta, rzucił się on do ucieczki i dopiero po dłuższej gonitwie wpadł w ręce policji. Skradzione masło złodzieje spieniężyli w Trzcińcu pod Bydgoszczą.“

Werbują, aby aresztować.

Warszawa, 29. 8. (Tel. wł.) Z pogranicza sowieckiego donoszą, że władze sowieckie aresztowały 20 chłopów, którzy na terenie polskim byli werbowani przez agitatorów sowieckich, obiecujących im dobre płatne prace w Rosji sowieckiej. Aresztowanych internowano koło Zaslavia. (w)

Jak Mussolini wychowuje Niemców na Włochów

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Rzym, 27 sierpnia.

Trzeba przyznać, że polityka Mussoliniego w prowincji Górnej Adygi (Alto Adige) t. j. w dawnym południowym Tyrolu jest logiczną i prostolinijną, a przedewszystkiem zastosowaną do mentalności niemieckiej. Wychodzi on z zasady, że żyjący tam Niemcy w liczbie kilkuset tysięcy stanowią znikomą mniejszość wobec 42 milionów Włochów, a Italja jest państwem politycznie i etnicznie zjednoczonem i jednolitem. Nie może więc i nie chce dopuścić na swej granicy do rozwoju tej mniejszości w duchu antypaństwowym i antywłoskim. A to właśnie groziło. Pangermanizm próbował położyć ciężką łapę opiekuńczą na pracowitej, spokojnej ale mało inteligentnej ludności tyrolskiej, by z wyżyn alpejskich krzyknąć na całe gardło: „Deutschland, Deutschland über alles!“ Dawny patryjotyzm habsburski Tyrolczyków miał być zastąpiony przez nowy pruski marki.

Rząd włoski wkrótce miał sposobność przekonać się, że nie chodzi tu o kwestje językowe, czy szkolne, ale wręcz o bezpieczeństwo i spokój Włoch. Postanowił więc z miesiąc ukroczyć te zapędy. Starły się ze sobą dwa ultranacjonalizmy. Jeden musiał ustąpić z pola. Niemcy zakordonowi w krzyk. Zebrania protestacyjne i manifestacje antyfaszystowskie były na porządku dziennym. Tak trwało aż do 3 marca 1928 r., tj. do słynnej mowy Mussoliniego, w której przestrzegł Wiedeń i Berlin, że po raz ostatni w tej sprawie mówi, a w razie zdyby Niemcy zagraniczni ośmielili się nadal mieszać w sprawy wewnętrzne Włoch, przejdzie do ~~razasii~~.

Od tego czasu zapanowało milczenie. Hitlerowcy i stahlhelmowcy stali się wkrótce filofaszystami. Zaczęli nawet jeździć do Rzymu z pokłonami i holdami. W ich ślady poszedł wkrótce p. Schober. Trzeba też z drugiej strony przyznać, że przy całej stanowczości postępowania władz włoskich, ludność niemiecka Górnej Adygi posiada zabezpieczoną praworządność i równorzędność w traktowaniu.

Kto jednak myśli o przyszłości tak jak Mussolini, temu zewnętrzne holdy lojalności nie wystarczają. Zresztą gdyby nawet nie znał swoich Papenheimerów, Niemcy stosunkiem swym do dzisiejszej Polski pouczają dowodnie, czym są i czym zamierzają być nadal. Postanowił więc na wszelki wypadek wybić im dokładnie z głowy rewizję południowej granicy i poświęcił całą uwagę wychowaniu młodego pokolenia „altoatesinów“. Na równi z młodzieżą włoską należą oni do organizacji Bahilla i awangardystów i wspólnie z nią są ćwiczeni i wychowywani, przyczem uwzględnia się szczególnie młodzież z warstw ludowych. Kilka lat pracy i treningu dało już dobre rezultaty.

Właśnie przed kilku dniami zjechało do Rzymu tysiąc kilkaset tych awangardystów z Górnej Adygi, by oglądać wieczne miasto i złożyć hold Mussoliniemu. Witano ich tu owacyjnie, a oni nawzajem na każdym kroku składali dowody zapatu i przywiązania dla nowej ojczyzny. Powie ktoś, że w połowie było to wyuczone i na zamówienie. Otóż nie. Niemca pociąga i przekonuje dyscyplina, porządek, kultura, a zwłaszcza kult dla komendy i dla swego rodzaju „nadczołwie-

WIADOMOŚCI POTOCZNE

W sprawie skonfiskowanych 14 konwi mleka

Co mówi o tem właścicielka Mleczarni Wielkopolskiej

W artykule p. t. „Wyniki kontroli środków spożywczych”, w wczorajszym numerze, opisaliśmy zarządzenia i działalność władz sanitarnych w zakresie wykrywania fałszerstw środków spożywczych i zapobiegania rozprowadzaniu artykułów szkodliwych zdrowiu z powodu zanieczyszczenia i t. p. Podaliśmy przytem wyniki tej działalności z ostatniego półroczia i ogłosiśmy podaną nam przez policję wiadomość o dokonaniu przez nią skonfiskowaniu 14 konwi mleka.

Policja wymieniła jako winowajczynię firmę „Wielkopolska Mleczarnia” na Wildzie. Od właścicielki tej firmy, p. Niewiadowej otrzymujemy dziś wyjaśnienie, z którego wynika, że właściwie firmę tę nie spotyka żadna wina. Według bowiem przedstawienia sprawy przez p. N., mleko zostało skonfiskowane nie w lokalu firmy, lecz na dworcu kolejowym, zanim jeszcze nastąpiła zwózka i zanim mleko mogło być wogóle zakwalifikowane do sprzedaży lub innych celów. Należało zatem obwinić w tym wypadku raczej nadawcę mleka niż odbiorcę, bo odbiorca wskutek konfiskaty przesyłki na dworcu wogóle nie objął mleka w posiadanie. P. N. dodaje jeszcze, że skonfiskowane mleko było przeznaczone do przeróbki, a mleko z jednej konwi, które uznano jako po-

chodzące od chorej krowy, było według wszelkich przepisów pasteryzowane przez nadawcę mleka, Mleczarnię Szamotulską, dostatecznie wyposażoną pod względem technicznym.

W sprawie zarzutu, jakoby firma Wielkopolska Mleczarnia pod względem technicznym nie była należycie wyposażoną, p. N. zaznacza, naszym zdaniem słusznie, że każde przedsiębiorstwo, ma naturalną tendencję rozwoju, od rozmiarów małych do wielkich. Pod względem urządzeń przedsiębiorstwo p. N. dziś oczywiście nie może się równać z wielkimi akcyjnymi mleczarniami, które rozporządzają wielkim kapitałem. Jednak w swoim drobnym zakresie mleczarnia p. N. spełnia uczciwie i sumiennie wszystko co należy, aby publiczności dostarczać towar czysty i zdrowy. Winno by to już wynikać z protokołów kontroli sanitarnej, w których nie znajduje się wzmianki o konfiskacie w Mleczarni Wielkopolskiej choćby jednego litra mleka, podczas gdy w innych miejscach, jak to policja wczoraj sama donosiła, konfiskowano aż po 2300 litrów naraz.

Zatem, według wyjaśnień, pani Niewiadowej, sprawa konfiskaty 14 konwi mleka przedstawia się w innym świetle, niżby to wynikało z wczorajszych informacji Kontroli Sanitarnej.

Napad bandycki

Obrabowanie mieszkania po zastraszaniu domowników.

W nocy na 28 bm. w Chrośnie powiatu strzeleckiego wiało się 5 nieznanych osobników przez okno do mieszkania rolnika Wincentego Gotówki. Domownicy schronili się z obawy na strych domu, a sprawcy splądrowali mieszkanie i zabrali około 1.200 zł gotówki, biżuterję i rzeczy oraz 3 weksle in blanco po 1000 zł, wystawione przez p. Gotówkę Kazimierza z Rzepowa pow. strzeleckiego. Dochodzenia prowadzi komendant powiatowy z służbą śledczą. Podobno natrafiono już na ślad bandytów, tak że z pewnością nie unikną wymiaru sprawiedliwości. (z)

Nowa fala pożarów

Po kilkudniowej ciszy alarmy pożarowe znów się rozlegają

W dniu 27 b. m. w Niemojowcu, pow. odolanowskiego, spaliła się stodoła ze zbożem Jerzego Ermla. Szkoda wynosi około 19.000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. Przyczyna pożaru nie jest ustalona.

W Radłowie tego samego powiatu powstał pożar w budynku dominjalnym, zam. przez robotników pracujących u księcia Michała Radziwiłła w Antoninie, pow. ostrowskiego. Spłonął dach kryty dachówką, a uszkodzony został sufit i belki. Szkoda wynosi 8.000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. Robotnikom spaliło się wiele rzeczy, które nie były ubezpieczone. Przyczyna pożaru nie jest tu również ustalona.

W Raczynie, pow. chodzieskiego, spalił się stóg siana, wartości 1000 zł, rolnika Hohensteina Augusta. Pogorzelec podał, że pożar spowodowały dzieci sąsiada, bawiące się zapalnikami przy stogu. Hohenstein nie był ubezpieczony.

W dniu 26 b. m. w Niedźwiadach, pow. żnińskiego, spalił się stóg słomy, parowa młocznia i elewator rolnika Piłarskiego Józefa. Szkoda wynosi ok. 8.000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Przyczyna pożaru nie jest ustalona. — W tym samym powiecie w Nowej Wsi spalił się stóg pszenicy rolnika Jassmanna Fryderyka. Szkoda wynosi 2.000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. w Poznaniu. Tu również nie ustalono przyczyny ognia.

W pow. wrzesińskim w Noskowie spaliła się stodoła wraz z niemłocznym zbożem gosp. Galanteo Ignacego. Szkoda wynosi około 9.000 zł, którą pokrywa Kraj. Ubezp. Ogn. Przyczyna ognia niewiadoma.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Tow. Przemysłowe „Jedność”** pod wezwaniem św. Antoniego w Poznaniu. — Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 1 września br. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Ograbowicza przy ulicy Ślusarskiej 6. — Płatna jest serja 35 kasy lokalnej. O liczny udział członków i gości prosi Zarząd.

ŻYCIE SOKOLE

— **Sokół — Śródmieście.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, 2 września o godz. 20,15 w salce przy ul. św. Marcina nr. 65.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Pielgrzymka do Dąbrowki Kościelnej.** Kat. Tow. Robotników Polskich Poznań-Fara organizuje tradycyjną pielgrzymkę do Dąbrowki Kościelnej w niedzielę, 13 września. Pielgrzymka wyruszy rano o godz. 4 po mszy św. z kościoła Farnego pod przewodnictwem ks. patrona Matyszczaka na dworzec Tama Garbarska, skąd pociągiem do Łopuchowa. Powrót wieczorem około godz. 20. Na intencję pątników odprawia się 3 msze św. w kościele Farnym: 6 września o godz. 8, 13-go września o godz. 3, podczas której wszyscy pątnicy przystąpią do komunii św. i 20-go września o godz. 8, na które zaprasza się uczestników ze sztafarami, biorącymi udział w pielgrzymce. Koszta pielgrzymki do Łopuchowa i z powrotem wynoszą 4 zł, bilety pielgrzymkowe można nabyć już od 3 września br. codziennie od 17—20 na salce OO. Jezuitów, ul. Dominikańska, w zakrytych przy kościele Farnym, firma Hernes Jan, ul. Piotra Wawrzyniaka 39, p. Generalczyk, św. Marcin 37.

— **Pożyteczna placówka.** W Związku Kobiet Pracujących przy Alejach Marcinkowskiego 1 otwiera się dwuletnie kursy haftów artystycznych i koronek Kierownictwo powierzono b. dyrektorce Państwowej Szkoły Handlowej i Przemysłowej Żeńskiej w Poznaniu, p. Zofii Szumanównie, która w r. 1919 przejęła tę szkołę od Niemców i prowadziła ją wzorowo przez 12 lat, poprzednio zaś, przez wiele lat swoją własną szkołę zawodową. Absolwentki kursów będą miały możność wstąpienia do spółdzielni, której celem jest ułatwienie zbytu na powyższe prace, dając w ten sposób absolwentkom natychmiastowe i pewne źródło zarobku. Kursy powyższe, które w wybitnie mierze przyczynią się mogą do podniesienia przemysłu domowego, powitać należy z uznaniem. — Kursy rozpoczynają się 3 września. Informacji wyczerpujących udziela się we wtorki i czwartki od godz. 10—12 w biurze Związku Kobiet Pracujących. Prospekty także codziennie w godzinach biurowych od 9—15.

— **Wszyscy na Malcie.** Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej pod wezwaniem św. Alojzego przy Farze w Poznaniu urządzi w niedzielę wycieczkę do Parku Narodowego na Malcie. W programie moc niespodzianek, m. in. strzelanie, loteria fantowa, rzucanie kostek, pocztą japońska itp. Wymarsz o godz. 14 z Nowego Rynku z własną orkiestrą.

— **Kat. Tow. Robotników Polskich Poznań — św. Jan** organizuje pielgrzymkę do Tulcu pod przewodnictwem ks. prob. Mazurkiewicza. Pielgrzymka wyruszy 3 września. O godz. 6 rano msza św. w kościele św. Jana na intencję pielgrzymki, po mszy św. wymarsz przez Zęgrze. O liczny udział pątników prosi komitet pielgrzymkowy.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **P. Wiktor Zieliński, Śniadeckich nr. 17,** b. naczelný buchalter Kasy Chorych m. Poznaniu, prosi nas o zaznaczenie, że z oskarżonym o defraudację w Funduszu Bezrobocia Stanisławem Zielińskim z Warszawy, nie ma poza nazwiskiem nic wspólnego.

— **Nowy nabytek Ogrodu Zoologicznego.** W czwartek zawiadł do naszego Zoologu nowy ciekawy okaz, gajal, czyli wół szerokoczołowy (Bos frontalis). Wspaniały ten wół robi na widzu potężne wrażenie wzrostem i siłą. Ciało pokrywa krótka sierć, gęsta i polyskująca, ogon zakończony jest okazałym chwostem. Barwa sierci ciemno-czarna, podgardle, kępy pyska i wąski brzeg wargi górnej białe. Oczy gajala są górzyste okolice azjatyckie na wschód od rzeki Bramaputry, aż po Barwę w Indochinach. Przystosowany wybornie do klimatu i terenu górzystego, wdzierna się znacznie tak jak wół tybetański, na znaczne wysokości i znosi doskonale zarówno wielkie zimna, jak i skwarne upały, co najwyżej wyszukując sobie wówczas czyste strumienia górskie, których rad się kąpie. Mimo swej wielkości i siły ustępuje gajal zawsze człowiekowi z drogi, ale za to panterę, a nawet tygrysa do ucieczki zmusza. Tubylcy azjatyccy oswoili gajale już od niepamiętnych czasów, krzyżując je z innymi rasami wół. Zarówno mleko krowy gajala jak i mięso ma być wyborne. (z.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Pod zarzutem fałszowania pieniędzy.** Policja przytrzymała niejakiego 30-letniego Kazimierza Trojanka, rzeźnika z zaw. u., zamieszkałego przy ul. Piotra

Przy cierpieniach hemoroidalnych, objawach obrzęku watroby, obstrukcji, popękania kiszki grubej, owrzodzeniach, parciu na moc, bólu w krzyżu, ucisku w piersiach, niepokoju w sercu, zawrotach głowy, stosowanie naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa sprawia zawsze przyjemną ulgę, a niekiedy i zupełne wyleczenie. Zadać w aptekach i drogeriach. nw 5475

Wawrzyniaka 14, podejrzanego o podrabianie monet i puszczanie w obieg fałszywych dwuzłotówek. Trojanka po spisaniu protokołu przekazano władzom sądowym. (z.)

— **Za kradzież węgli** z pociągu Poznań-Wągrowiec ujęto niejakiego Edwarda Pawlaka (Smolna 8) i Leona Leżałkę (Główna 95). Ujęcie nastąpiło w chwili, gdy złodzieje mieli zamiar ukryć 300 kg. węgla. Łup zwrócono Dyrekcji Kolei (z.)

— **Na gorącym uczynku włamania** do mieszkania p. Lejmana, ul. Szamarskiego 11, przydybano Aleksandra Grzełińskiego (Dolna Wilda 17) i Feliksa Szalaty (Dolna Wilda 18). (z.)

— **Kradzieże i włamania.** Janowi Sołbańskiemu, ul. Długa 8, skradziono z kieszki 280 zł. — Wóz roboczy wartości 300 zł skradziono p. A. Kubickiemu, zamieszkałemu przy Drodze Dębińskiej 13. — Nieujawnieni narazie sprawcy skradli p. St. Przybeckiemu (Szwajcarska 12) samochód marki Fiat wartości 3 tys. zł. — Większe ilości towaru, wartości 660 zł, skradła ekspedjentka p. Jadwidze Wozniak. W tej sprawie szczegółowe dochodzenia przeprowadza się jeszcze. (z.)

JARMARKI

— **Szamotuły.** Jarmark tylko na konie odbędzie się w środę, 9 września br. Spęd bydła racicowego z powodu panującej pryszczicy zakazany.

— **Pleszew.** Dnia 3 września br. odbędzie się jarmark na bydło i konie.

— **Zaniemyśl.** Jarmark ogólny odbędzie się we wtorek, dnia 8 września br. Opat targowych nie pobiera się.

— **Odolanów.** W czwartek, dnia 10 września br. odbędzie się jarmark kramny i na konie. Spęd zwierząt racicowych zakazany.

Z WIELKOPOLSKI

— **Śrem.** (Rozdział szkoły powszechnej.) Po zlikwidowaniu szkoły wydziałowej oddało kuratorium budynek do użytku szkoły powszechnej. W związku z tem nastąpił rozdział szkoły powszechnej na męską i żeńską, przyczem ostatnia mieścić się będzie w nowym budynku. Kierownikiem szkoły żeńskiej będzie narazie kierownik męskiej szkoły p. Janek.

— (Średnia szkoła żeńska.) Ostatnio odbyły się dwa zebrania rodzicielskie, na których omawiano projekt stworzenia prywatnej średniej szkoły żeńskiej. Na ostatnim zebraniu wybrano w tym celu specjalną komisję, która ma prowadzić starania w kuratorium, Zebrani widzieli by najlepszy sposób usunięcia kryzysu w skoedukowaniu miejscowego gimnazjum klasycznego.

— (Renowacje.) W gimnazjum śremskim przeprowadzono kosztowną renowację. Między innymi wyłożono wszystkie podłogi parkietem i zaprowadzono elektryfikację. (z.)

— **Leszno.** (Samobójstwo.) W dniu 22 bm. znaleziono w jeziorze górzyskim pow. leszczyńskiego zwłoki służącej, 25-letniej Selmy Bernhard z Górzna. Według dochodzeń urzędowych B. popełniła samobójstwo przez utopienie się w nocy na 22 bm. (z.)

— **Czarnków.** (Losy) Loterii Fantowej na rzecz pomnika Serca Jezusowego w Poznaniu w cenie 3 zł nabyć można w Banku Ludowym.

— (Wypadek samochodowy.) W tych dniach jechali p. dr. Ostrowski i dyr. Kasy Chorych p. Sowa samochodem p. Grütz-machera drogą przez Pianówko. Nagle samochód skręcił w bok i całą siłą uderzył w drzewo. Samochód rozbił się doszczętnie, jednak żaden z pasażerów nie odniósł śmiertelnych obrażeń, prócz poturbowań. Przejżdżający chwilę potem p. Zieliński zabrał rozbitków do Czarnkowa, gdzie opatrzone ich w szpitalu powiatowym. (cn.)

— **Jarocin.** (Lekcje zbiorowe.) Z uczennic, biorących udział w zbiorowych lekcjach, urządzanych corocznie przez miejscowe Koło T. N. S. W., zdały egzamin z wynikiem dodatnim następujące kandydatki: Dymkówna Gizela, Gralińska Joanna, Kunzówna Kazimiera, Lukowska Halina, Prętkiewiczówna Joanna, do klasy VI w gimnazjum koedukacyjnym w Pleszewie. Lisówna Irena w gimnazjum żeńskim w Gnieźnie; Kurkowiakówna Helena w gimnazjum żeńskim w Ostrowie. W państwowym gimnazjum koedukacyjnym w Pleszewie zdały ponadto: do klasy V: Giergielówna Olga, Modelska Anna, Styszyńska Janina; do klasy IV: Kupczanka Irena, Langnerówna Jadwiga, Młodcka Lucja; do klasy II: Kolankowska Barbara, Ozdowska Marja, Udziałanka Zofia i Żórawska Irena. Nadto do klasy IV zdała Marja Grabska w gimnazjum w

KALENDARZYK

Sobota, 29 sierpnia 1931.

Słońce: wschód 4,56; — zachód 18,49; — długość dnia 13 godz. 53 min.
Księżyc: wschód 19,23; — zachód 6,04; — po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana plus 15 st. C., pochmurno, wiatr północno-zachodni, ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 756 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 15 st. C., najniższa plus 10 st. C. Ilość opadu 13 mm.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Nieznaczna poprawa pogody, nadal dość chłodno.

Kal. rzk.: Śc. św. Jana; jutro Róża.
Kal. słow.: Racibor; jutro Szczesny św.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka pod Eskulapem, pl. Wolności 13. — Apteka Sapieżyńska, plac Sapieżyński 1. — Apteka pod Złotym Lwem, Stary Rynek 75. — Apteka Chwaliszewska, Chwaliszewo 76.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22. — Apteka „Pod Opatrznością Boską”, ul. Dąbrowskiego 76.

Łazarz: Apteka przy Parku Wilsona, ul. Marszałka Focha 47.

Wilda: Apteka „Fortuna”, Górna Wilda 96. — Apteka przy Bramie Wildkiej, ul. Górna Wilda 3.

W innych dzielnicach pełnia nocną służbę apteki tamtejsze.

OSOBISTE

— **Srebrne gody** obchodzą dnia 2-go września znani w szerszych kołach pp. Piotr i Stefania z Dobrowolskich Wieczorkiewiczów, zamieszkali przy ul. Wójeńskiej 13. Na intencję Jubilatów odbędzie się msza św. tegoż dnia o godz. 8 w kościele OO. Salezjanów.

— **J. Em. ks. Prymas dr. Hlond** mianował p. Jerzego Gutschego, magistrą praw, profesorem Katolickiej Szkoły Społecznej w Poznaniu.

Poznaniu. — Przy tej sposobności zarząd Kola T. N. S. W. w Jarocinie zawiadamia, że w tym roku szkolnym nadal prowadzić będzie lekcje zbiorowe dla dziewcząt w zakresie sześciu klas gimnazjum humanistycznego. Zgłoszenia na lekcje przyjmuje się do 5 września br.

— * Szubin. (Uraz cieleśny z wynikiem śmiertelnym.) W dniu 24 bm. o godzinie 15 w Szubinie w czasie zabawy na sali p. Dudka powstała bójka, w czasie której został pobity sztachetą z plotu Karol Golec, 21-letni pomocnik kowalski. Odniósł ciężkie poranienia, Golec zmarł w tymże dniu o godz. 1. Lekarz stwierdził zakrwawienie mózgu z powodu uderzenia sztachetą w głowę. Sprawcę pobicia Goleca ujawniono w osobie Stachowicza Józefa z Sipiorka. Dalsze śledztwo toczy się. (z)

— * Śmigiel. (Osobiste.) W dniu 25 bm. opuścił tutejsze miasto kierownik szkoły powszechnej p. Józef Halardziński, aby objąć stanowisko kierownika szkoły powszechnej w Kępnie. Obecny kierownik szkoły został p. Antkowiak, długoletni kierownik tutejszej szkoły wydziałowej, która została zlikwidowana.

— (Poświęcenie nowych organów.) — Aktu poświęcenia nowych organów dokonał ks. prob. Nowak przy licznych udziałach wiernych. Organy zostały zbudowane według najnowszej techniki przez budowniczego organów p. Józefa Bacha z Rychtalu pow. Kępno. Organy posiadają 20 rejestrów i 7 rejestrów pomocniczych, razem 1365 piszczyk. Koszty budowy organów wynoszą 28.000 zł.

— (Odpust.) W czasie od 29 bm. do 7 września odbędzie się w Górze Duchownej w powiecie śmigielskim wielki odpust ku czci Matki Boskiej Pocieszenia. Nabożeństwa odprawiać się będzie w porządku od lat ustalonym.

— (Sprawa powiatu.) Powiat śmigielski prawdopodobnie nie zostanie zlikwidowany. Deputacje Magistratu, Rady miejskiej i Sejmiku przyjęto w Min. spr. wewn. przychylnie.

— (Osobiste.) W dniu 20 bm. obchodził srebrne gody małżeńskie powszechnie ceniony obywatel i radny miasta, mistrz rzeźnicki p. Stanisław Górecki wraz z swą małżonką. Jubilat jest długoletnim działaczem na niwie narodowo-społecznej. (mk.)

— * Żerków. (Kradzież mięsa.) Do łodowni mistrza rzeźnickiego p. Jana Nawrockiego, położonej za miastem, wtargnęli złodzieje, rozbijając masywne zamki i skradli większą ilość mięsa świeżego i solonego. Poszkodowany ocenia stratę na 200 zł. Dochodzenia w toku. (an.)

— * Ostrzeszów. (Pielgrzymka.) Z Doruchowa wyruszy dnia 7 września br. pielgrzymka do Częstochowy.

— (Złoty jubileusz Kółka Rolniczego.) Kółko Rolnicze w Doruchowie obchodzi d. 50 bm. uroczystości 50-lecia swego istnienia. Przy tej okazji odbędą się również poświęcenie sztandaru. Program obchodu jest następujący: godz. 9.45 wymarsz na mszę św. do miejscowego kościoła, o godz. 11.30 uroczyste zebranie, o godz. 16 zabawa taneczna.

— (Hold św. Idzie.) Dzieci szkolne z Niedźwiedzia udały się ostatnio do Mikorzy na pow. kępińskim, by złożyć hold św. Idzie. Dzieci śpiewały, a ks. prob. Przyczyniński odprawił mszę św. i wygłosił kazanie. Uczennica Sottysiakówna przyczyniła się do podniesienia uroczystego nastroju odśpiewaniem dwu utworów. (ck.)

— * Kępno. (Zabawa.) Kółko Włościanek w Piotrowie urządza dnia 30 bm. zabawę.

— (Zguba.) W czasie jarmarku zgubił rolnik Wojciech Ostrowski z Grębanina (pow. kępiński) 120 zł.

— (Kursy samochodowe.) Dnia 7 września br. rozpoczyna się w Kępnie kursy samochodowe, organizowane przez firmę „Brzeski-Auto” w Poznaniu.

— (Kradzież.) Do mieszkania sottyasa p. Florczaka w Mroczeniu Nowym (pow. Kępno) wtargnęli w nocy na 23 bm. złodzieje i skradli większą ilość papierosów, blisko 300 złotych gotówki oraz 2 książki dłużników na 2.000 zł. Dochodzenia prowadzi policja. (ck.)

— * Wieruszów. (Z życia S. M. P.) W Wieruszowie odbyły się ostatnio kursy dla zarządców i patronatów Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej. W jednym z nich udział wzięło 70 członków oraz kilkunastu księży, a w drugim 150 druchów. Po skończonych kursach odprawione zostały rekolekcje. (ck.)

— * Inowrocław. (Napał rabunkowy.) W dniu 24 bm. o godz. 20.15 na szosie w okolicy Rucewa został napałdnięty przez dwóch nieznanych osobników książkowy Graczyk Albin z Bronisławia pow. strzeleckiego, który powracał z Bydgoszczy. Rabusie zabrali Graczykowi gotówkę 111 zł. Natychmiastowy pościg nie dał wyniku. Śledztwo w toku. (z.)

— * Modrze. (Z S. M. P.) W ub. niedzielę odbyła się tutaj piękna uroczystość religijno-społeczna, zorganizowana przez S. M. P. Na apel S. M. P. zgromadzili się wszystkie organizacje i bractwa kościelne ze sztandarami na dziedzińcu szkolnym, skąd wyruszone na uroczyste nabożeństwo. Podczas mszy św. młodzież gremialnie przystąpiła do Stołu Pańskiego a patron ks. Remelski wygłosił piękne kazanie. Po nabożeństwie udano się w pochodzie na probostwo, gdzie odbyło się u-

roczyste wręczenie dyplomu patrona honorowego ks. prob. Dzierżkiewiczowi, założycielowi i długoletniemu patronowi S. M. P. w Modrze. Po południu odbyło się na sali parafialnej uroczyste zebranie rodzicielskie przy udziale patronatu i członków zarządu okręgowego.

— (Z życia Młodych Polek.) W jedenastą rocznicę „Cudu nad Wisłą” urządziło tutejsze Stow. Młodych Polek uroczyste obchody. Z tej okazji uczestniczyły S. M. P. i Młode Polki w nabożeństwie ze sztandarami i przystąpiono do wspólnej komunji św. Na sali parafialnej odbyła się uroczysta wieczornica z śpiewami, deklamacjami i referatem. Sala parafialna wypełniona była po brzegi. Zaznaczyć należy, że na powyższą uroczystość przybyło Stow. Młodych Polek z Granowa w liczbie około 100 druchów na czele ze swym patronem ks. Górą.

— * Bydgoszcz. (Samobójstwo staruszek.) W dniu 25 bm. 60-letnia Majewska Pelagia na ul. Ogrodowej 10, żona wermistrza kolejowego, zażyła esencji octowej w celu samobójstwa. Bezprzytomną odstawiono do lecznicy powiatowej, gdzie w nocy zmarła. Przyczyną samobójstwa był rozstrój nerwowy.

— (Wypadki samochodowe.) W dniu 24 bm. o godz. 18.45 na ulicy Długiej został najechany 5-letni Wiśniewski Ryszard, wełniany Rynek 8, przez samochód osobowy P. Z. 44.708. Dziecko doznało okaleczenia głowy. — W tymże dniu o godzinie 13.30 na ulicy Gdańskiej został najechany przez samochód P. Z. 10.596 rowerzystę, 18-letni Baumgarten Bolesław, zam. na ul. Kościuszki 42. Baumgarten odniósł lekkie obrażenia cieleśne, a rower został zupełnie zniszczony. — W dniu 25 bm. o godz. 15.35 na ul. Aleje Mickiewicza najechał samochód osobowy P. Z. 44.051 na rowerzystę Bilewicza Stefana, który odniósł lekkie obrażenia cieleśne, zaś rower został całkowicie zniszczony. — W tymże dniu o godz. 16 na narożniku ulicy Śląskiej a Granicznej zderzył się samochód P. Z. 44.817, kierowany przez Plawenca Aleksandra, zam. na ul. Jasnej 4 z rowerzystą Raczkowskim Antonim, zamieszkałym na ul. Nowodworskiej 2. — Raczkowski odniósł lekkie obrażenia cieleśne, a rower został poważnie uszkodzony. — W tymże dniu o godz. 18.15 na mostach ul. Marsz. Focha najechał samochód ciężarowy P. Z. 11.085, własność firmy Bacon Eksport — Pakoś na wóz firmy C. Hartwig w/m., przyczem został lekko poraniony koń. (z.)

— (Wypadki samochodowe.) W dniu 24 bm. o godz. 18.45 na ulicy Długiej został najechany 5-letni Wiśniewski Ryszard, wełniany Rynek 8, przez samochód osobowy P. Z. 44.708. Dziecko doznało okaleczenia głowy. — W tymże dniu o godzinie 13.30 na ulicy Gdańskiej został najechany przez samochód P. Z. 10.596 rowerzystę, 18-letni Baumgarten Bolesław, zam. na ul. Kościuszki 42. Baumgarten odniósł lekkie obrażenia cieleśne, a rower został zupełnie zniszczony. — W dniu 25 bm. o godz. 15.35 na ul. Aleje Mickiewicza najechał samochód osobowy P. Z. 44.051 na rowerzystę Bilewicza Stefana, który odniósł lekkie obrażenia cieleśne, zaś rower został całkowicie zniszczony. — W tymże dniu o godz. 16 na narożniku ulicy Śląskiej a Granicznej zderzył się samochód P. Z. 44.817, kierowany przez Plawenca Aleksandra, zam. na ul. Jasnej 4 z rowerzystą Raczkowskim Antonim, zamieszkałym na ul. Nowodworskiej 2. — Raczkowski odniósł lekkie obrażenia cieleśne, a rower został poważnie uszkodzony. — W tymże dniu o godz. 18.15 na mostach ul. Marsz. Focha najechał samochód ciężarowy P. Z. 11.085, własność firmy Bacon Eksport — Pakoś na wóz firmy C. Hartwig w/m., przyczem został lekko poraniony koń. (z.)

— (Wypadki samochodowe.) W dniu 24 bm. o godz. 18.45 na ulicy Długiej został najechany 5-letni Wiśniewski Ryszard, wełniany Rynek 8, przez samochód osobowy P. Z. 44.708. Dziecko doznało okaleczenia głowy. — W tymże dniu o godzinie 13.30 na ulicy Gdańskiej został najechany przez samochód P. Z. 10.596 rowerzystę, 18-letni Baumgarten Bolesław, zam. na ul. Kościuszki 42. Baumgarten odniósł lekkie obrażenia cieleśne, a rower został zupełnie zniszczony. — W dniu 25 bm. o godz. 15.35 na ul. Aleje Mickiewicza najechał samochód osobowy P. Z. 44.051 na rowerzystę Bilewicza Stefana, który odniósł lekkie obrażenia cieleśne, zaś rower został całkowicie zniszczony. — W tymże dniu o godz. 16 na narożniku ulicy Śląskiej a Granicznej zderzył się samochód P. Z. 44.817, kierowany przez Plawenca Aleksandra, zam. na ul. Jasnej 4 z rowerzystą Raczkowskim Antonim, zamieszkałym na ul. Nowodworskiej 2. — Raczkowski odniósł lekkie obrażenia cieleśne, a rower został poważnie uszkodzony. — W tymże dniu o godz. 18.15 na mostach ul. Marsz. Focha najechał samochód ciężarowy P. Z. 11.085, własność firmy Bacon Eksport — Pakoś na wóz firmy C. Hartwig w/m., przyczem został lekko poraniony koń. (z.)

Z POMORZA

— * Starogard. (Śmierć wskutek gromu.) Podczas ostatniej burzy wpadł piorun do mieszkania rolnika Kochanka w Bobowie. K. został ciężko porażony i zmarł w kilka dni po wypadku. (x.)

— * Kościerzyna. (Samobójstwo.) — Przez powieszenie się popełnił samobójstwo gospodarz Herman Beugler w Sobaczu. Przyczyną rozpaczyliwego kroku był rozstrój nerwowy. (x.)

— * Wejherowo. (Skok z pociągu.) — Niejaką Fr. Bieszkę, wykupiwszy bilet kolejowy do Zagórz, wsiadł przez pomyłkę do pociągu pospiesznego, nie zatrzymując się na stacji w Zagórz. W czasie jazdy wyskoczył B. z pociągu, przyczem odniósł ciężkie okaleczenia. Odwieziono go do szpitala. (x.)

— (Powrót po 16 latach.) W ubiegły piątek powrócił z niewoli rosyjskiej niejaki Bładowski z Redy. W 1914 r. B. dostał się do niewoli i od tej chwili zaginął o nim wszelki śluch. Nieoczekiwany już zupełnie powrót byłego jeńca wojennego powitała rodzina ze zrozumiałą radością. (x.)

Z WOJ. ŚRODKOWYCH

— * Aleksandrów Kujawski. (Tragedja familijna.) Dnia 24 bm. w południe lekarz kolejowy dr. Jastrzębski zastrzelił w mieszkaniu własnym swoją żonę i siebie. Szczegóły i tło tej ponurej tragedji nie są dotąd wyświecone. (x.)

Dotyczy pogadanek drobiowych

Komunikat W. I. R.

Wielkopolska Izba Rolnicza komunikuje, że następna pogadanka drobiowa odbędzie się w pierwszy czwartek po pierwszym wrześniu, mianowicie w dniu 3. 9. br. o godz. 10-ej przedpołudniem, w gmachu Wielkopolskiej Izby Rolniczej.

Tematy tam omawiane będą: 1) żywienie dorastającej młodzieży — przyspieszanie jej rozwoju; 2) po czem... poznać przyszłą dobrą noskę; 3) wybór kogutów do chowu; 4) pierzenie się drobiu; 5) choroby drobiu w porze jesiennej i ich zwalczanie; 6) pytania uczestników.

Kwartet wokalny

Inauguracyjny koncert kwartetu wokálnego 5 września o godz. 8½ wieczór w auli uniwersytetu. Kwartet ten złożony z artystów opery pozn. (Roy, Karpacz, May i Szpinger) w koncercie swoim specjalną uwagę chce zwrócić na przebogaty materiał folklorystyczny polskiego ludu, oraz innych słowiańskich narodów, włączając

do programu jedynie to, co może i musi się podobać wszystkim.

Bilety w cenie od 1 — 4 zł. do nabycia u p. Szrejbrońskiego, ul. Gwarna.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezwaniem św. Kazimierza — Poznań-Jeżyce. Wycieczkę do Białych odwołuje się. — Zarząd.

— Filja Szachmistrzów Ch. Z. Z. Zebranie miesięczne odbędzie się w niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 11 w sekretariacie przy ul. św. Marcina 37.

— Poznańskie Towarzystwo Pszczelarzy. Zebranie miesięczne odbędzie się 30. bm. o godz. 15.30 w ogródkach pszczelarskich przed Ogrodem Botanicznym przy ul. Dąbrowskiego. W razie niepogody w Restauracji Zamkowej, św. Marcina 40.

— Klub Sportowy piłki nożnej „Strzał” św. Łazarz. Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 15 na sali p. Jarockiej przy ul. Masztalarskiej 8. Dnia 5 września odbędzie się uroczyste otwarcie klubu.

— Pozn. Tow. Oratoryjne. Lekcja powakacyjna oraz zebranie w sprawie drugiej wycieczki do Kobylepola odbędzie się w poniedziałek, dnia 31 bm. o godz. 20 w Stronictwie Narodowym, św. Marcina nr. 65. Obecność wszystkich członków konieczna.

— K. S. „San” Poznań — św. Łazarz. Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 31 bm. o godz. 20 w lokalu p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62.

— Komitet Tow. Jeżyckich. Zebranie plenarne odbędzie się 1 września o godz. 20-tej w lokalu p. Jasyka.

— Tow. byłych Żołnierzy 14 pułku artylerji polowej Włkp. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 1 września o godz. 20 w świetlicy pułkowej 14 p. a. p. Włkp. przy ul. Solnej. Na porządku obrad sprawy bezrobocia i odznaczeń. Zapisy na członków przed i po zebraniu.

— Koło Towarzystwa Rekodzielników. Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 1 września br. o godz. 19 w lokalu zebrani Nowy Rynek 4. Na porządku obrad ważne sprawy i wykład p. prof. Kaźmierczaka.

— Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc”. — Zakończenie schadzek odbędzie się we wtorek, 1 września o godz. 16 w ogrodzie „Domek Szwajcarski” przy Drodze Dębińskiej (w razie niepogody na sali).

— Tow. Młodzieży Misyjnej Męskiej pod wezw. Bł. Jana Bosko. Zebranie plenarne odbędzie się dnia 2 września br. o godz. 19.30 w ognisku przy ul. Wroneckiej 9.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Aleksander Napierała, 8 mies. Halina Jewasińska, książkowa, 26 l. Bronisław Michalak, 2½ godz. Jerzy Panek, 1 dzień. Wiktorja Moskalić, z domu Grabarczykówna, 52 l. Franciszek Sadowski, 44 l. Michalina Walińska, z domu Jankowska, 67 l. Franciszka Majtas, z domu Olejniczak, 80 l. Zbigniew Sobkowiak, 7 mies. Arkadiusz Ciszynski, 1 rok. Marja Sze-miot, robotnica, 41 l.

TEATRY

— * Z Teatru Polskiego. W sobotę, niedzielę i poniedziałek odbędzie się trzy ostatnie przedstawienia bieżącego sezonu. Odegrana będzie przemila, świeża i czysta komedia amerykańska „Roxy” z występem uroczej artystki sceny krakowskiej p. J. Adwigi Zaklickiej w popisowej roli tytułowej bohaterki komedji Roxy. Od wtorku Teatr Polski będzie nieczynny.

Przez szybke

Drukowana trucizna

Poważnym literatom i krytykom literackim nie wypada się tym tematem zajmować, a przecież, kto wie, czy nie jest to niebezpieczniejsze od nainwnych historyjek Zarzyckiej, czy arystokratycznych dykteryjek Mniszkówny. Literatura anonimowa. Poważny człowiek nie weźmie tego do ręki, ale z żydowskiego jarmarczaka straganu rozchodzą się, drukowane na gazetowym papierze, ohydne elukubracje sanacyjne i wierszydła pomiędzy lud, któremu potrzeba przećcie jakiejś strawy duchowej, który chce czytać, a zamiast pozytywnej lektury dostaje cuchnącą truciznę. Bo co to za język, styl, co za treść!

Dostałem do ręki jedną taką szmatkę. „Straszną zbrodnia córki, która zamordowała swą rodzoną matkę”. Sam tytuł mówi za siebie, a w dodatku pisane „to” jest wierszem. Niema poprosu porównań, któremi możnaby określić tę potworność. Oto pierwsza lepsza zwrotka.

„Przyjaciółka w strachu z krzykiem uciekała

A matka swą córkę w domu przytrzymała

I zaraz sąsiedzi do niej przylecieli

Ją w objęciu strasznym kłęczącą ujrzeli”

Możnaby się śmiać godzinami z fatalnych błędów stylistycznych, ortograficznych, z niesamowitych ry-

— * Z Teatru Nowego. Dziś w sobotę dnia 29 bm. oraz w niedzielę i poniedziałek jeszcze tylko 3 razy wysmieniona, niesłychanie wesoła komedia Pissona i Marsa p. t. „Niespodzianki rozwodowe”, przyjeta na wzorajszej premierze niezwykle gorąco przez publiczność, oklaskująca frenetycznie wszystkich wykonawców ról z p. Czarnecką w głównej roli teściowej.

Od wtorku, dnia 1 września Teatr zamknie.

Dziś w sobotę i jutro w niedzielę w teatrze „Słońce”

„PARADA GWIAZD”

niezwykle efektowna, sensacyjna rewja humoru, tańca i piosenki, którą zaprezentuje naszej publiczności

Wielka Rewja Stołeczna

z udziałem najpierwszych artystów stolicy. Na czele Zespołu gwiazd pierwszej wielkości, królowa Operetki Polskiej, niezrównana, jedyna, niezapomniana

LUCYNA MESSAL

Poza tem w programie udział przyjmą artyści tej miary, co: SERAFINA TALARICO, świetna pieśniarka, C. CELINSKA, niezrównana parodystka, pełna humoru i werwy, Z. USTARBOWSKA, świetna recytatorka, TADEUSZ WOŁOWSKI, niezrównany komik i konferencjer, W. RYCHTER, świetny piosenkarz teatru „Qui Pro Quo” w Warszawie, H. GORGI, W. JANECI, L. RYMISZA, W. LASOCKI i inni. Część choreograficzną reprezentuje świetny BALET A. ZABOJKINEJ, złożony z urodziwych, świetnie stańczonych „girls”. Wykonaną będzie niezwykle efektowna rewja w 2 częściach — 20 obrazach p. t.: „PARADA GWIAZD”. Z pośród najefektowniejszych obrazów tej atrakcyjnej rewji — wymieniamy niektóre obrazy: „Dziwny przypadek kryminologii”, „Policja reguluje ruch”, „Mama mój Mimi”, „Kosmarne widziadło”, „Dwa style, dwie epoki”, „O. K.”, „Nowoczesna astrologia”. Własne dekoracje i kostjumy. Orkiestra pod dyr. kapelmistrza H. Głoksny.

Wielka Rewja Stołeczna wystąpi w naszym mieście tylko 2 razy a to: dziś, w sobotę, dnia 29 i jutro w niedzielę, dnia 30 sierpnia r.b. o godz. 11 wiecz. w teatrze „Słońce”.

Blizsze szczegóły w wielkich afiszach. Pomimo olbrzymich kosztów spowodowania tak wielkiego Zespołu — ze względu na ciężkie czasy — ceny biletów najniższe już od 2 zł. Sprzedaż biletów na oba przedstawienia w składzie cygar p. Szrejbrońskiego, ul. Gwarna 20 tel. 56-38. zw 10 698

Teatr Polski

DZIŚ — „Roxy” — występ gościnny Zaklickiej.

Niedziela, 30. 8. „Roxy” — występ gościnny Zaklickiej.

Poniedziałek, 31. 8. „Roxy” — występ gościnny Zaklickiej.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio nabyć można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Niespodzianki rozwodowe”. — Niedziela, 30. 8. „Niespodzianki rozwodowe”.

Poniedziałek, 31. 8. „Niespodzianki rozwodowe”.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej.

mów. Możnaby się śmiać... gdyby to nie było tak niebezpieczne.

Ale przecież to czytają ludzie w dobrej wierze. Człowiek prosty, kupuje żydowską szmatę na jarmarku — bo tania — przynosi ją do domu i czyta. Czyta zapewne głośno, przysłuchuje się temu cała rodzina z uwagą, z szacunkiem, bo to przecież drukowane.

Uczą się z tego mówić po polsku, korygują swój język!

A że podobna literatura idzie, to dla mnie nie ulega najmniejszej wątpliwości, bo zarówno drukarz, jak wydawca — to Żydzi. Widocznie jest interes, skoro oni się do tego zabrali.

To nie jest sprawa, którą można rozważać i walczyć w szeregu dyskusyjnych artykułów. To groźne niebezpieczeństwo — inwazja żydowska na język i duszę polską. Trzeba walczyć z drukowaną trucizną, choćby walka miała być nawet przykra.

O tanie wydania arcydzieł literackich woła się... oddawna. Cośś wychodzi, ale... widocznie jeszcze mało, jeszcze to jest za drogie. Więc bodaj po kilka wierszy najcenniejszych poetów, bodaj jakieś wyjątki z klejnotów prozy. Nie uchybi to może pamięci naszych mistrzów, że ich dzieła wydawane będą na świątkach gazetowego papieru — bo muszą kosztować kilka groszy, żeby mogły stanowić konkurencję dla żydowskiej trucizny. Nie uchybi to chyba, bo taka profanacja użyta będzie w imię dobrej sprawy.

X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Z KRYNICKIEJ WIDOWNI

„Czysta robota” — Co gra lwowski teatr? — Zespołowość, lecz nie sumowanie zer — Nasi znajomi dawni i nowi — Dwa pokolenia — Co najmniej dwie litery — „Kolektyw” i prawdziwy teatr.

Krynica, 25 sierpnia.

— Przyzna pan, że robota jest czysta — zakonkludował mój stary znajomy a obecnie reżyser teatru lwowskiego Franciszek Frąckowiak, który sprawuje z ramienia dyrekcji rządu nad kursującym się i powtarzającym lwowski repertuar zespołem. Gawędziliśmy sobie na ławce przed teatrem ranną porą, przypominając wystawione sztuki.

Istotnie pierwszym co uderza w tych przedstawieniach jest duże staranie, aby wszystko dociągnąć. Wiadomo, że teatr prowincjonalny, to znaczy: teatr niestary — ale i w stolicy bywają przedstawienia wcale pod tym względem niestoleczne. Ratuje je zwykle talent paru aktorów, albo i jednego: solo z kulejącym akompaniamentem. Gwiazd trudno „na prowincji” szukać, przyciągnęła je Warszawa gażami i szumem życia, więc role ważniejsze obsadza się ludźmi zdolnymi, nieraz kandydatami do Warszawy, całość montuje się drobiazgowo, aby nic nie sterczało i przymocowuje się sztyld: gra zespołowa.

Repertuar lwowskiego zespołu — aby odejść na chwilę od tego niecałkiem prostego tematu — jest komejdowy i farsowy. Siga on od dwóch krótkich wiedeńskich: Lenza „Perfumy mojej żony” i Franka-Hirschfelda „Interes z Ameryką”, przez dwie krótkie wiedeńskie: Fodora „Wieczne Pióro” i Molnara „Dobry wróżka” do dwóch krótkich paryskich Verneilla: „Modne małżeństwo” i „Egzotyczna kuzynka”, a dochodzi do amerykańskiej komedijki „Roxy” oraz do trochę solidniejszej komedji Ervinne’a jak „Pierwsza Pani Selby” (grywana w Polsce także jako „Pierwsza pani Frazer”) i Shawa „Nowa umowa małżeńska”, a z polskich Perzyńskiego „Lekkomyślna siostra”. Nie zaciężyła widzowi w żołądku, nawet po Zuberze i Słotwince, taka komedijka jak Carpentera „Papa Kawał”, a jeśli Kiedrzyńskiego melodramatyczna groteska „Piorun z jasnego nieba” miałaby okazać się mniej strawną, to „happy end” kryminalistycznej budry „Halo, radio Chicago!” wszystko wyrówna potrosze, zanim huragany śmiechu na „Szwejkę” dopełnią najlżejszej zabawy.

Z tym Szwejką było we Lwowie osobne zamieszanie. „Zgrał” go był, rok temu, odpalony dyrektor teatrów miejskich p. Czarnowski, niejako na walecie, aby trochę groza jeszcze załapać i nowej dyrekcji mocną kartę odebrać. Tymczasem Lwów wystawił „Szwejkę” jeszcze raz w dekoracjach Jarockiego i opracowaniu S. Schillera z przybyłym z Łodzi M. Zniczem w roli tytułowej — i okazało się, że tamten na kolanie urządzony „Szwejk” i ten, to dwie różne sztuki i dwa zupełnie inne sukcesy. I z tem wracamy do gry zespołowej.

Prawdopodobnie musiał to powiedzieć jeszcze sam Pitagoras, że chociażbyśmy sumowali niewiadomo ile zer, to zawsze w rezultacie dostaniemy zero. Nawet i „Reducie”, która pilowała swoje premjery w paruset podobno próbach nie udało się obalić tego matematycznego aksjomatu. O ile miała świetne przedstawienia, gdy role główne grał Osterwa, Jaracz, Zelwepowicz, Dulębianka, Siemaszkowa itd., przy akompaniamencie świetnie wytyśzowanych użyteczności, o tyle paliła na panewce każda próba, aby tym porządnym akompaniamentem powierzyć głosy solowe. Naśladowali biedacy tamtych mocarzy w każdym ruchu i w każdym chrząknięciu, lecz niewiele im to udawanie pomagało. Bardzo też porządnie odstawiają różni pomocnicy różne epizodyki w „Szwejkę”, lecz gdyby nie paru aktorów szerzego tchu, a zwłaszcza gdyby nie p. Znicz, nieoceniony w prostocie środków jakimś podaje zgłupiałość i złośliwą chytrą swego Szwejka, sztuki by poprostu nie było.

Po dawnemu też, mimo całą zespołowość, dźwigają inne przedstawienia na swoich barkach, aktorzy zdolni i doświadczeni, jak pamiętna nam dobrze p. Zbikowska (wyborna pierwsza pani Selby, pełna wyrazu baronowa Makendorff w „Piorunie z jasnego nieba” i pani Collins w „Nowej umowie”, jak p. Tadeusz Chmielewski (dr. Teofilni w tejże sztuce, Harrington w „Roxy”

Konrad w „Dobrej wróżce” itd.) p. Podborówna (druga pani Selby, Ada w „Lekkomyślny siostrze”, Grace w „Roxy”, Alina w „Interesie z Ameryką”). Taksamo stają do sukcesu w doświadczeniach swoich rolach p. Irena Grywińska („Oobra wróżka” i „Perfumy mojej żony”, „Wieczne pióro i i.). Miłym zjawiskiem jest p. Zofia Barwińska, córka Leonji, osoba o dużym wdzięku i swobodzie, wymagającej wszelkie podparcia techniką aktorską i wypracowaniem szwankującej dykcji i kultury głosu.

Już to co do dykcji, widzi się między przedostatniem a ostatniem pokoleniem aktorskiem niepokojąca różnica. Chlubne wyjątki jak p. Strzelecki (pomysłowy i swobodny aktor charakterystyczny) jak p. Kierczyński (dobre warunki, temperament) wspomniana już p. Grywińska, oczywiście p. Znicz (wogóle artysta z klasą, o rzadkiej dykcji) p. Palański („epizod” artystycznie dyskretny, który byłby na miejscu w każdym teatrze) a dodajmy: rodowity Poznańczyk wyjątki te potwierdzają tylko regułę. Niech tylko np. p. Bonacka odwróci się trochę bokiem, a rozumiemy co trzecie słowo, albo i co czwarte. Podobne figle płała p. Życzkowskiej głos w brzmieniu trywialny, a błędnie oparty, nie pozwalający na żadne cieniowanie. Takich przykładów byłoby więcej i nie tylko w tym zespole. Może to ZASP przy swoich egzaminach na pełnoprawnego aktora żąda od kandydatów, aby nie wymawiali przynajmniej dwóch liter? Ze stanowiska organizacyjnego byłoby to zupełnie usprawiedliwione, bo w Związku, gdzie wszyscy są równo uprawnieni, rozstrzyga większość i każdy musi się do niej zastosować, a zdaje się, że większość egzaminowanych ostatnimi latami kandydatów postanowiła nie wymawiać przynajmniej dwóch liter. Jest więc prawomocna uchwała i trzeba się do niej zastosować. A Związek nic na tem nie traci, bo aktor pierwszej klasy ma tak samo jeden tylko głos, jak bełkot-amator.

Ma ten system opieki nad poziomem aktorstwa swoją dobrą dla widza stronę; to mianowicie, że gdy ukazuje się na scenie artystka z takim altowym głosem i z taką dykcją jak p. Halacińska (grała tylko rolę: Magdaleny w „Modnym małżeństwie” Verneilla), to znajdujemy się odrazu w innym świecie, gdzie dialog jest osobnym kunsztem, gdzie nie mówi się „kwestjami” ale myślami i gdzie z samego słuchania mówionych melodji ma widz osobną przyjemność. Z zadowoleniem patrzyło się na tę artystkę o doskonałych warunkach i rasowym temperamencie aktorskim, który udziela się partnerom ku wielkiemu ich nieraz pożytkowi.

„Kolektyw” jest bardzo pięknym wynalazkiem, ale dobry teatr będzie dalej powstał z kombinowania indywidualności aktorskich i użyteczności, przy rozmieszczaniu ich na właściwych miejscach. Jest to teatr zespołowy, ale nie w znaczeniu sumowanych zer. Operacja ta prowadzi w najlepszym razie do namiastek. Można ją od biedy stosować w sztukach takich, które nie mają ról, a same epizody: lecz tam gdzie idzie o charakter i ich psychiczną ewolucję, o wyraz różnorodny i bogaty, tam nic po kolektywie średniaków, chociażby się ich pół roku pilowało.

Repertuar krynicki był reżyserowany przez pp. Frąckowskiego (sześć sztuk) Wiercińskiego, Schillera, Krasnowieckiego, Chmielewskiego (po jednej) Znicza (dwie) Strachockiego (dwie). Mimo, że szczerbę urlopową musiano wypełniać zastępstwami, sztukę trzymały się mocno, grano je w dekoracjach artystycznych (Jarocki, Daszewski) i odnoszono sukces za sukcesem. Nieunikniony procent materiału pośledniego albo całkiem nieobrobionego nie w tem nie psuł, co także dobrze świadczy o rodzaju pracy. Miał rację p. Frąckowski: była to „czysta robota”.

W. N.

Książki nadesłane

Józef Birkenmajer: „Legenda Łysogórska o Bolesławie Chrobrym” (Rozdział większej pracy p. t. „Bolesław Chrobry w poezji polskiej”) Lwów. S. Drukarni Zakł. Nar. im. Ossolińskich.

ŻYCIE KULTURALNE

KRYZYS TEATRALNY

Przed kilku dniami podawaliśmy wśród wiadomości bieżących naszego pisma komunikat zarządu głównego Związku Artystów Scen Polskich o wyniku rokowań w sprawie angażowania się artystów na przyszły sezon teatralny. Obecnie otrzymujemy od Związku Dyrektorów Teatrów Polskich komunikat, przedstawiający całkowity przebieg tych rokowań, które narazie nie doprowadziły do pozytywnego wyniku. Podajemy go w całości:

Wyjątkowo ciężka sytuacja teatru w całej Polsce skłoniła Związek Dyrektorów Teatrów Polskich do zaproszenia Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich w czerwcu r. b. na wspólne narady dla omówienia zagrożonej egzystencji teatrów w Polsce. Z. D. T. P. wypracował szereg postulatów, mających na celu wprowadzenie do gospodarki teatralnej możliwie jak największych oszczędności, a tem samem ustepienie teatrów szerokim warstwom publiczności. Jednym z takich postulatów było zniesienie rozmaitych świadczeń nałożonych przez Z. A. S. P. (10 groszowe opłaty na Dom Aktora, opłaty za konwencje itp.) a drugim — ograniczenie trwania sezonu w teatrach do okresu, odpowiadającego istotnym potrzebom społeczeństwa, t. j. do 8 włącznie miesięcy z wykluczeniem lata, tak, jak jest w całym prawie świecie.

Dwa te postulaty stały się w dniu 27 czerwca r. b. powodem zerwania obrad ze strony Zarządu Głównego Z. A. S. P., który następnie odrzucił projekt kompromisowy Dyrektora Departamentu Kultury i Sztuki p. Skoczylasa i przez 7 tygodni nie wystąpił z żadną kontropropozycją. Dopiero wskutek prywatnej kompromisowej inicjatywy przewodniczącego Z. D. T. P. rokowania podjęte zostały nanow, przyczem Z. D. T. P. dla usunięcia najbardziej drażliwego postulatu, godził się na 12-miesięczny sezon, z odpowiadającymi istotnym warunkom życia teatralnego ograniczeniami uposażeń aktorskich w miesiącach letnich. Gdy na tej platformie nie dało się dojść do porozumienia, Z. D. T. P. wystąpił z inną jeszcze propozycją, dalej idącą: utrzymania pełnych uposażeń na przeciąg 10 i pół miesięcy w roku, nie wykluczając zresztą innego wyjścia z sytuacji, jednak w ramach ograniczeń, narzuconych przez twardą konieczność życia.

W odpowiedzi na te propozycje Zarząd Główny Z. A. S. P. zwołał Nadzwyczajny Zjazd swoich delegatów z całej Polski. Na zjeździe tym okazało się, iż skrajnie demagogiczne i kolektywistyczne hasła, głoszone przez grupę artystów, zyskały widocznie posłuch w ogromnej większości aktorstwa, gdyż rezultatem obrad Walnego Zjazdu było wysunięcie postulatów, idących dalej, niż te, na podstawie których Zarząd Główny zgodził się jeszcze przed kilku dniami zawrzeć ugode. Z. D. T. P. i teraz jeszcze dał dowód najdalej idącej cierpliwości i troski o przyszłość instytucji teatralnych, gdyż w ostatniej chwili zaoferował Z. A. S. P. owi możność wycofania się z zajętego stanowiska, wyciągając tem samem rękę do zgody. Gdy jednak wskutek katarygicznych i egoistycznych dyktaw Walnego Zjazdu i ta inicjatywa okazała się bezskuteczna, nie pozostało Z. D. T. P. nic innego, jak oświadczyć Zarządowi Głównemu Z. A. S. P., iż Zjazd Z. D. T. P. uznał za niemożliwe poczynienie jakichkolwiek kroków dla uruchomienia sezonu 1931/32 na podstawach porozumienia ze Związkiem Artystów Scen Polskich.

Warszawa.

A. Szyfman

Dyrektor Teatrów Polskiego i Małego

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawa polska w Genewie. W czasie sesji Ligi Narodów odbędzie się w Genewie wystawa obrazów polskich. Wystawione będą prace malarzy dwu ugrupowań: Bractwa św. Łukasza i Szkoły Warszawskiej. Do tych grup należą dawni uczniowie prof. Pruszkowskiego. Prócz nich wystawi swe obrazy p. J. Umińska, nie należąca do tych zrzeszeń, ale również uczennica prof. Pruszkowskiego. Protektorat nad wystawą objął min. Zaleski. Organizuje ją Towarzystwo Szerzenia Sztuki Polskiej wśród obcych. Dr. M. Treter opracowuje obszerny katalog, ozdobiony 16 rotogravurami. (pz)

LITERATURA

Literacki konkurs międzyskandynawski. Donoszą z Oslo: Trzy wielkie firmy wydawnicze: norweska, szwedzka i duńska, rozpięły konkurs powieściowo-literacki. W każdym z trzech krajów powstały komitety, które przysługują po trzy nagrody za najlepsze utwory (za każdego kraju). Z 9 nagrodzonych utworów wybrany zostanie następnie najlepszy, zasługujący na wielką nagrodę międzyskandynawską. (iz)

NAUKA

Z niemieckiej historiografji Pomorza. Pisząc „Pomorze” trzeba sobie zdawać sprawę z tego, że wyraz ten obejmuje zarazem niemieckie „Pomerellen”, t. j. nasze Pomorze polskie i „Pommern”, t. j. Pomorze t. zw. zachodnie. Historiografja niemiecka traktuje odrębnie te dwie części Pomorza. Dziejami Pomorza gdańskiego zajmują się towarzystwa naukowe w Gdańsku i Królewcu, dziejami Pomorza zachodniego ośrodki szczeciński i gryfiński. Zakres zagadnień polskich wiąże się oczywiście i z temi ziemiami choćby z racji przynależności ich do Polski do końca XII wieku. Ostatnio obchodzono w Szczecinie uroczystość ku czci czołowego historiografa Pomorza zachodniego, Martina Wehrmanna. Z racji tej archiwista szczeciński dr. H. Bellee ogłosił bibliografję prac Wehrmanna obejmującą 770 pozycji! Istotnie pracowitość niebywała. W skład tych pozycji wchodzi i dwutomowa „Geschichte Pommerns” ogłoszona przez Wehrmanna i będąca podręcznym wydawnictwem w tym zakresie. Dla pracownika naukowego polskiego jest to wydawnictwo bardzo pożyteczne, jako że umożliwia mu orientację bibliograficzną. Przy tej sposobności warto podnieść rozwój regionalizmu naukowego niemieckiego. Każda z dzielnic posiada swego zawodowego historiografa, który całe swe życie tylko temu celowi poświęca. Jak Wehrmanna na Pomorzu zachodnim, tak na Śląsku miała nauka niemiecka swego Stenzla, Grünhagen i żyjącego — K. Wuttkego. Z tego punktu widzenia przykład godny naśladowania. (zw)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Przeszłość Pałuk w pieśni. Regionalny poeta zachodnich kresów, a uczony anglista dr. Stan. Helsztyński wzbogacił literaturę regionalną nowym tomikiem poezji. Obecnie drukowane strony zbiorka „Na Pałukach” przynoszą opis tej dzielnicy, ważniejszych momentów z jej dziejów i sylwetki zasłużonych oraz wybitniejszych Pałuczan. Ujął Autor całość w trzy grupy omawiające kolejno opole żnińskie, wawrowieckie i szubińskie. Wywody swoje w formę poetycką ujęte oparł Autor o literaturę historyczną, podając obszernie odсылки źródłowe. Powyższe ujęcie regionalizmu jest nowe i ciekawe. Cykl zapowiadanych nowych zbiorków przyniesie taki regionalno-poetycki opis całej Wielkopolski. (J. St.)

WYSTAWA FOTOGRAFICZNA

Zakopane, w sierpniu.

Fotografja artystyczna lub malownicza, na którą polski mistrz obiektyw, Jan Bułhak z Wilna ukuł nazwę: fotografika, rozwija się coraz bardziej. W Zakopanem, przed niedawnym czasem zawiązał się klub miłośników fotografii, prezesem jest znany portrecista, członek Fotoklubu Polskiego, Henryk Schabenbeck. W jego własnej sali wystawowej zakupiwszy amatorzy, zrzeszeni w klubie urządzili w sierpniu wystawę „Krajobraz Tatr i Podhala”. Na pierwszym miejscu ilościowo kroczą obrazy Schabenbecka; są tam dyskretne bromoleje, kilka oryginalnych, trójbarwnych przetłoków i szereg „zwykłych”, lecz bardzo szarmonizowanych bromów. Te stanowią na całej wystawie znaczną większość. „Mistrz śniegu” dr. Adam Wieczorek wystawił szereg swoich prac, po większej części znanych z innych wystaw. Niezwykle interesujące są obrazy dyr. Tadeusza Malickiego, któremu malarski talent podyktował niejednym pięknie opracowany motyw. Jego 16, przeważnie „śnieżnych bromów” wyróżnia się dodatnio pomiędzy resztą obrazów. Z dziesięciu bromolejami wystąpił inż. M. Helm-Pirgo, jednak raz tu cokolwiek widza pewna niedbałość roboty i wyglądu zewnętrznych obrazków. Dużą dyskrecją i czystością wyróżniają się dwie nieduże prace księdza Gogolińskiego. Dziwi nas jednak fakt, że na wystawie brak obrazów Larischa, Oppenheima i przedewszystkiem braci: Tadeusza i Stefana Zwolińskich, bez wątpienia najbardziej zasobnych we wspaniałe zdjęcia z wnętrza Tatr. Chciałoby się ponadto widzieć sławne z piękności obrazy nieżyjących dziś amatorów: Jana Małachowskiego, Władysława Pawlicy i Mieczysława Karłowicza; przecież ich klisze istnieją! Nie należy wątpić, że przyszła wystawa użyska obszerniejszą salę i prace wielu tatrzańskich a zwłaszcza miejscowych zakopiańskich amatorów. Zaznaczyć warto, iż wkrótce cała wystawa wysłana zostanie do Lwowa na Targi Wschodnie, ze względu na jej ściśle regionalny charakter. J. Ml.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Oby znalazł się Lubecki!

Pan Stefan Górski zamieścił na łamach „Kurjera Warszawskiego“ (nr 227) artykuł, w którym w sposób trafny wskazał na bodajże największą bolączkę naszego rolnictwa, mianowicie na wygórowany poziom stopy procentowej, opłacanej przez rolnictwo za kredyty mu udzielone.

Jak wiadomo, dochodowość gospodarstw wiejskich maleje z roku na rok. Ostatnio opracowane dane odnoszą się do — stosunkowo niedługo — roku gospodarczego 1928/29. Dane te opracował państwowy instytut puławski, uzyskując wyniki z 855 gospodarstw włościańskich, prowadzących rachunkowość przy pomocy organizacji rolniczych i biura wydziału ekonomiki we Lwowie. Otóż dane, wynikające z tych studiów, są wręcz rewelacyjne, wynika z nich bowiem, iż w roku sprawozdawczym opłacalność badanych gospodarstw zmniejszyła się z 6,8 proc. do 4,2 proc. Dochód czysty z hektara w porównaniu z rokiem poprzednim spadł o 61 zł.

Rezultaty powyższe przytoczyliśmy dlatego, ponieważ ilustrują one znakomicie zanik opłacalności gospodarki wiejskiej w okresie stosunkowo dobrym, jakim był właśnie rok 1928/29. Cóż dopiero mówić o latach następnych, szczególnie o zakończonym niedawno roku gospodarczym 1930/31? Przecież spadek cen w latach 1930 i 1931 był tak gwałtowny i niebywały, że uzasadnioną jest wątpliwość, czy gospodarstwa wiejskie obecnie dają tylko deficyty, czy też tylko nie dają żadnych dochodów, t. j. czy jest minus, czy zero?

Na tle tej nędzy, jakże jaskrawo bije w oczy wysokość naszej stopy procentowej! Dwanaście procent, których wymaga się od gospodarstw deficytowych, toż to szaleństwo. To też p. Górski pisze:

1. Podkreślamy, mocno akcentujemy, wolamy na cały głos: tu się mieści źródło wszelkiego zła gospodarczego, jakie ciężarem swym przygniata całe życie Polski! Od wielu lat słyszymy, że rolnictwo upada pod wpływem niskich cen na ziemiopłody i drogich kredytów krótkoterminowych. A jako lekarstwo wysuwa się konieczność skoncentrowania kredytów krótkich na długoterminowe. Ziuda! Nie kredyt krótkoterminowy podrywa rolnictwo, lecz opłacana stopa procentowa!

Jest rzeczą jasną, że konwersja nie odmieniłaby istniejącego stanu rzeczy, gdyby raty od pożyczek instytucyj kredytu hipotecznego wynosiły nadal (z amortyzacją), jak obecnie, 12 procent rocznie. Ale konwersja we właściwem słowa tego znaczeniu, tj. pomyślana jako operacja, przy której zarówno stopa procentowa, jak i — oczywiście! — kurs ulegają redukcji, przyniosłaby pożądaną zmianę.

Jednakże autor cytowanego artykułu uznaje powyższe rozwiązanie za nieaktualne (szkoda, że swego poglądu nie uzasadnił!) i proponuje inne, mianowicie dopłatę około 60 milionów zł rocznie ze skarbu państwa na pokrycie różnicy między 6-cio procentowym kosztem i miliardą zł długów rolniczych a obecnym 12-procentowym obciążeniem.

Rozwiązanie to, istotnie, jest bardzo proste, mimo to jednak niemożliwe do zrealizowania. Jak można w naszych czasach wymagać tak wysokiej subwencji od wysychającego skarbu państwa? Problem omówiony nie został dotychczas (teoretycznie) przez nikogo rozwiązyany. Jest on niezwykle doniosły dla całego gospodarstwa narodowego.

Oby znaleźli się Lubecki, któryby potrafił zredukować stopę procentową hipoteczną!

Krótkie informacje gospodarcze

— W przemyśle górniczym okręgu sosnowieckiego nastąpiło ostatnio polepszenie sytuacji. W związku z tem, kopalnie zwiększyły ilość dni pracy w tygodniu. Według opinii przemysłowców, polepszenie się sytuacji ma charakter sezonowy.

— Włoski dziennik urzędowy ogłosił ustawę o układzie handlowym polsko-włoskim, zawartym w Rzymie dnia 22 lipca 1930 r.

— Jugosłowiańskie uprzywilejowane
towarzystwo dla handlu ziemiopłodami
otwarło swą agenturę w Wiedniu.

O byt rzeźnictwa zachodniopolskiego

W dalszym ciągu naszej ankiety w sprawie rozporządzenia regulującego sprzedaż mięsa publikujemy głos poważnego przemysłowca p. Romana Dawidowskiego.

W dzisiejszych trudnych warunkach materialnych, które całe społeczeństwo nader silnie odczuwa, winno się brać pod uwagę położenie szerokich warstw społeczeństwa i o ile możliwości przy tworzeniu ustaw pójść obywatelom swoim na rękę i nie wiązać ich zbyt rygorystycznymi przepisami, które dziś i w niedalekiej jeszcze przyszłości mogłyby ewtl. wywołać skutki wręcz przeciwnie. Ustawy regulujące życie i stosunki handlowe winny powstawać z uwzględnieniem postulatów życia praktycznego, a nie powinny być tylko wyrazem teorii z życiem praktycznym mających niekiedy luźny zaledwie kontakt. Prowadzić to musi, wtedy do tego, że poszczególne warsztaty pracy, nie mogąc nagiąć się do tych przepisów, są skazane w końcu na powolne zamieranie, co z punktu widzenia gospodarczego i państwowego pociągnąć musi za sobą najgorsze skutki.

Uwagi powyższe nasuwają się przy przeglądaniu ostatniego rozporządzenia regulującego sprzedaż mięsa i wytworów mięsnych, ponieważ niektóre przepisy są tak ostre, że wywołać muszą poważne obawy, na wypadek, gdyby miało je w praktyce w całości przeprowadzić.

Spotykamy się mianowicie między innemi z przepisem, który ogranicza się tylko do suchego oświadczenia, że sprzedaż mięsa i wytworów mięsnych w tym samym sklepie jest niedopuszczalna. Trudno jednak niestety doszukać się motywów, jakimi kierowano się przy konstruowaniu niniejszego przepisu, który przy zastosowaniu go w praktyce okaże się mało życiowym i w konsekwencji podrywającym byt danych przedsiębiorstw, które w tym stanie rzeczy zmuszone będą do zlikwidowania swych placówek.

Dotychczasowa praktyka bowiem niezbicie wykazała, iż przeprowadzenie proponowanego rozłączenia jest zupełnie zbędne, gdyż dzięki wysokiemu poziomowi, na jakim stoją u nas przedsiębiorstwa masarskie, niema żadnych podstaw do przypuszczeń, ażeby dotychczasowy stan rzeczy mógł okazać się szkodliwym w przyszłości. Zasada i poprostu ambicją każdego przedsiębiorstwa jest, ażeby warsztat swój postawić na takim poziomie, ażeby nie było żadnych, choćby najmniejszych niedomagań. Warto również zauważyć, iż właśnie w przemyśle masarskim konkurencja wzajemna i życie wcześniej wprowadziły niektóre innowacje, aniżeli przepisy ustawy to uregulowały. Wymagania klienta są tu najlepszym bodźcem i dlatego zbyt ostre przepisy są nawet nieraz zbędne. Względy wie-

sanitarne wzgl. higieniczne nie mogą być podstawą rozróżniania w niniejszym rozporządzeniu przewidzianego, gdyż nie może być żadnych obaw, aby łączna sprzedaż mogła przynieść jakąś szkodę kupującemu. Jak bowiem wiadomo, wyroby masarskie sprzedaje się w jelicie, które z konieczności broni dostępu czynnikiem szkodliwym dla zdrowia ludzkiego, podczas gdy znowu mięso sprzedaje się w stanie co do jego świeżości i jakości beznagannym. Nad tem zresztą, czuwają troskliwie odpowiedzialne organa sanitarne i kontrolę tę przeprowadzają bezwzględnie.

Również nigdzie zagranicą nie spotykamy się z powyższem rozróżnieniem, a przecież wiadomo, że te państwa, w których łączna sprzedaż się odbywa, na jednym z nami stoją poziomie kultury, jeżeli nim nawet nas nie przewyższają. Dowodem tego są moje spostrzeżenia odniesione z zagranicy, gdzie długi czas przebywałem i z którą dziś jeszcze żywo utrzymuję kontakt. Bywa nawet i to nieraz, że konsumenci zagraniczni z podziwem patrzą na wzorowe urządzenia naszych przedsiębiorstw, które w tym kierunku zaspokoić mogą największe wymagania.

Gdyby się zaś chciało przeprowadzić przepisy niniejszego rozporządzenia, to w praktyce poderywie się przeważnie stan majątkowy wielu przedsiębiorstw, które nie będą mogły za żadną cenę zastosować się do danych przepisów. Konieczne będą poważne zmiany, których nie będzie można przeprowadzić z powodów finansowych i często technicznych, a te przecież powody powinny znaleźć zrozumienie jako bezwzględnie rzeczywiste. W ostateczności zaś wykonanie tych przepisów odczuje tylko konsument, który będzie musiał płacić drożej za dany towar, z powodu pośredniego nabywania go przez sprzedającego. Masarz bowiem sam nie będzie w stanie utrzymać dwóch oddzielnych sklepów, gdzie koszty handlowe w stosunku do niskiej ceny towaru są zbyt nieproporcjonalne.

Trudno więc dopatrzeć się motywów, jakie kierowały ustawodawcą, szczególnie z uwagi na wyjątek dotyczący schabu i żeberka. Czemu tłumaczy się to uprzywilejowanie?

Co do reszty przepisów zauważyć należy, że sięgają one również bardzo daleko, lecz do tego przyjdzie jeszcze powrócić. Tymczasem należy mieć jednak nadzieję, że kompetentne władze w zrozumieniu istotnych potrzeb kupującego i sprzedającego złagodzą te bardzo w przemysł masarski godzące przepisy.

Roman Dawidowski

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) Sprzedaż konsumentom po ulgowej stawce podatkowej. Ministerstwo skarbu wyjaśniło okólnikiem z dnia 20 lipca b. r., że jednoprocentową stawkę podatku obrotowego należy również stosować do sprzedaży konsumentom artykułów spożywczych pierwszej potrzeby przez przedsiębiorstwa przemysłu bezpośredniego z zakładu przemysłowego względnie z oddzielnego zakładu handlowego obsługującego zakład przemysłowy. Dotychczasowa praktyka urzędów skarbowych nie szła często w tym kierunku. (1)

Z KRAJU

(k) **Wzrost protestów wekslowych.** Główny Urząd Statystyczny stwierdza, że w lipcu rb. zaprotestowano w Polsce ogółem 444,7 tys. sztuk weksli na sumę 109,6 milj. zł, wobec 418,6 tys. sztuk wartości 99,5 milj. zł w czerwcu rb., a 460,8 tys. sztuk na sumę 108,5 milj. zł w lipcu 1930 roku. W pierwszych siedmiu miesiącach rb. zaprotestowano w Polsce weksli na ogólną sumę 791 300 000 zł, z czego w milionach zł: w styczniu 125,5, lutym 118,2, marcu 121,1, kwietniu 110,6, maju 106,8, czerwcu 99,5 i lipcu 109,6.

(k) **Spadek wkładów w kasach oszczędności.** Pierwszy raz od długiego czasu wkłady we wszystkich kasach oszczędności uległy w lipcu r. b. znacznieszemu spadkowi. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wkłady oszczędnościowe w Poczтовой Kasie Oszczędności spadły z 304.445 tys. zł na 30. VI. do 286.421 tys. zł na 31. VII. rb., czyli o 5,9 proc.; również wkłady na rachunkach bieżących i czekowych w P. K. O. obniżyły się ze 174.816 tys. na 167.020 tys. zł. W 376 komunalnych kasach oszczędności, stan

rumuńskich. Z uwagi na powyższe, do towarów, pochodzących i przychodzących z Rumunii, a zaopatrzonych w należycie wystawione świadectwa pochodzenia, należy stosować wszystkie zniżki, przewidziane w konwencjach handlowych, zawartych przez Rzeczpospolitą Polską z innymi państwami, a w tem zniżki ustanowione w umowie polsko-rumuńskiej z dnia 23 czerwca 1930 r. Równocześnie uchyla się okólnik z dnia 22 września 1930 r. o stosowaniu do towarów rumuńskich ograniczonej klauzuli uprzywilejowania.

2 ZAGRANICY

(z) **Likwidacja zakładów Brown Boveri w Polsce.** Walne zebranie akcjonariuszy Brown Boveri A. G. w Baden-Baden uchwaliło likwidację wszelkich, nierentujących się przedsiębiorstw filjalnych. W pierwszym rzędzie postanowiono zlikwidować Polskie Towarzystwo Brown-Boveri w Warszawie. Zbyt kosztownym okazał się przedewszystkiem system administracji, jednak koncern macierzysty w Baden-Baden postanowił nie lokować dalszych pieniędzy w reorganizację swej polskiej ekspozytury, i zakłady te pozostawić swemu losowi. Na wszelkie, wyniki stąd straty przewidziano już pokrycie, tak, że nie wywrą one wpływu na bilans ogólny koncernu. Istnieją podobno starania ze strony polskiego kapitału, by nie dopuścić do konkursu i utworzyć towarzystwa akcyjnego, celem przejęcia polskich fabryk Brown-Boveri. Jednocześnie ze swemi zakładami w Polsce, likwiduje Brown-Boveri również swą fabrykę w Czechosłowacji. (j)

(2) **Bata podbija Francję.** Sytuacja francuskiego przemysłu obuwniczego przedstawia się już od dłuższego czasu jak najgorzej. Żadna fabryka nie pracuje więcej niż 5 dni w tygodniu, zaś zwykle jeszcze mniej. Poziom cen jest naogół wysoki. Ten stan rzeczy wykorzystał czeski król obuwniczy Bata, który w ciągu bież. roku, dokonał prawdziwego podboju Francji i jej kolonii. W Strassburgu powstała Sociétée Bata z filjami we wszystkich większych miastach francuskich. W Paryżu powstało przeszło trzydzieści luksusowych magazynów Baty. Również w Marokko i innych kolonjach francuskich założono miejsca sprzedaży Baty. Ceny stoją znacznie poniżej cen francuskich. Według opinii rzeczoznawców francuskich, Bata sprzedaje na terytorjum Francji i jej kolonij dziennie około 130 tys. par obuwia. Przemysł obuwniczy przedstawił rządowi petycję, w której domaga się ochrony, przez znaczne podwyższenie stawek celnych na obuwie.

Z WYDAWNICTW

(w) **Przewodnik po porcie gdynskim.** Gdynia doczekała się wreszcie doskonałego przewodnika po porcie, zredagowanego w języku polskim i angielskim i opracowanego zwięźle i rzeczowo przez kierownika P. A. T.-icznej w Gdyni, p. W. Downarowicza. Tekst uzupełniają wyborowe fotografie, oraz wielki, kolorowy plan portu gdynskiego, z objaśnieniami w języku polskim, angielskim i szwedzkim. Poreczny format i wzorowa szata graficzna są dalszymi zaletami przewodnika, który, jeżeli nie przewyższa, to dorównuje podobnym wydawnictwom zagranicznym. (S. B.)

Z RYNKÓW NABIAŁU

Silna tendencja, która przejściowo oparowała rynki masła, ustąpić musiała wcześniej, niż się może tego spodziewano. Już pod koniec poprzedniego tygodnia sprawozdawczego dały się odczuć pewne wahania, a w ubiegłym tygodniu sprawozdawczym od 21—27. 8. 31. tendencja przybrała kierunek wyraźnie zniżkowy. Rynek niemiecki ze względu na wysokie notowanie (138,— marek) wzbudził za interesowanie w wszystkich krajach eksportowych, jednakowoż skutkiem uszczuplonej siły nabywczej Rzeszy, dowozy nie przybrały spodziewanego rozmiaru. Ta zwiększona podaż zaważyła zbyt poważnie na rynku niemieckim, aby utrzymać notowanie na dotychczasowym poziomie, to też berlińska komisja notowań zdecydowała się zredukować cenę w dniu 27. b. m. o 8 marek na mk 130 pro 50 kg franko stacja odbiorcza za I gatunek, mk 120,— za II gat., mk. 106,— za III gatunek przy spokojnej tendencji.

Rynek angielski zareagować musiał do pewnego stopnia również na poprzednią hausse, w szczególności w odniesieniu do masła duńskiego i holenderskiego, które według cedytu giełdy towarowej w Londynie w dniu 21. b. m. zwyżkowało o 8 względnie 10 sh per cwt. Jednakowoż zbyt natrafiał już na pewne trudności, o czym świadczy wzrost zapasów w chłodni, który od dłuższego czasu po raz pierwszy zbliżył się do zapasów zeszłorocznych. W międzyczasie ceny na rynku londyńskim, w przystosowaniu do ogólnej sytuacji, się obniżyły, a masło duńskie, które ofiarowano poprzednio po 128—130 sh fob, znajdowało obecnie nabywców zaledwie po cenie 118—120 sh per cwt fob.

Ogólna sytuacja na wszystkich rynkach jest chwilowo bardzo spokojna, o niepewnej tendencji, czego dowodem również rozliczeniowe notowanie w Kopenhadze, które z koron 218,— per 100 kg z dnia 20. bm. obniżyło się na koron 200,— w dniu 27. b. m.

Rynek krajowy spokojny. (Informacje Związku Gosp. Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu.)

W setną rocznicę odkrycia magnetycznego Bieguna Północnego

Wyprawa kapitana Rossa — Na biegunie magnetycznym — Uwienieni wśród lodów — Szczęśliwy powrót

Jak wiadomo, igła magnetyczna kompasu wskazuje stale w kierunku bieguna północnego, jednakże z pewnym odchyleniem ku biegunowi magnetycznemu, który nie kryje się z biegunem północnym.

W roku bieżącym minęło 100 lat od chwili odkrycia północnego bieguna magnetycznego.

W roku 1829 angielski kapitan Ross podjął próbę wykorzystania statku parowego w służbie badań krajów podbiegunowych. Wyprawa ta doprowadziła w roku 1831 do odkrycia północnego bieguna magnetycznego. Właściwym zadaniem kapitana Rossa było znalezienie przejścia przez Morze Lodowate nad wybrzeżem północnym Ameryki do cieśniny Berynga. Uzyskawszy poważną subwencję od swego protektora Feliksa Bootha, udał się Ross na statek „Victory” w kierunku Grenlandji. Wśród załogi znajdował się także bratanek kapitana, James, Clarke Ross, któremu przypadły w udziale prace naukowe. Kiedy dotarło do 84 stopnia długości zachodniej, przestały równocześnie funkcjonować wszystkie na pokładzie znajdujące się kompasy, z czego wnioskowano, że statek zbliża się do bieguna magnetycznego. Niebawem zbliżono się do cieśniny morskiej, oddalonej od południa, a zwanej cieśniną Księcia Rejenta. Nad jej wybrzeżem zachodnim znajdowały się bogate zapasy rozbitego przed laty statku „Furja”, do którego załogi był należał młody Ross. Znalezione tam istotnie i zabrano na pokład olbrzymie zapasy doskonale zachowanej żywności.

Podróż odbywała się następnie w kierunku południowym, wciąż nad wybrzeżem ładu, który kapitan na cześć swego protektora Bootha nazwał Boothia Felix. Jest to półwysp, tworzący najbardziej na północ wysuniętą część kontynentu amerykańskiego.

Niebawem stwierdzono, że swobodnie zawieszona igła magnetyczna kompasu wykazywała już pochylenie 89 stopni, czyli, że postawiła się prawie pionowo od ziemi. Biegun magnetyczny nie mógł zatem być daleko.

Tymczasem statek napotkał na tak olbrzymie masy lodu, że musiał przerwać dalszą podróż i schronić się w zatoce półwyspu Boothia Felix i tam przetrzymać.

Dla zyskania miejsca usunięto maszynę parową, która w czasie podróży była dla załogi przedmiotem stałego utrapienia. — Po szczęśliwym przetrzymaniu statek dopiero w wrześniu zdołał wyswobodzić się z uścisku mas lodowych i wyruszyć w dalszą drogę. Lecz już po krótkiej podróży „Victory” znowu utknęła w lodzie, iż musiano po raz drugi przygotować się do przetrzymywania.

Kiedy zaczęła się łagodniejsza pora roku, młodszy Ross w dniu 27 maja wybrał się z kilkoma towarzyszami, by określić możliwie ściśle położenie północnego bieguna magnetycznego. Mała ekspedycja dotarła przez całą szerokość półwyspu aż do wybrzeża przeciwnego. Dnia 1-go czerwca James, Clarke Ross dotarł do punktu, w którym igła magnetyczna stała w pozycji pionowej ku ziemi. Położenie geograficzne tego miejsca oznaczono 70 stopniem 5 min. szerokości północnej i 96 stopniem 46 min. długości zachodniej. Badacze miejsce to oznaczyli piramidą z kamieni i zatknęli na niej flagę angielską.

Dnia 13 czerwca ekspedycja wróciła na statek, radośnie witana przez resztę załogi. Radość ta została jednakże niebawem stłumiona, kiedy stwierdzono, że z powodu otaczających statek mas lodowych trzeba będzie trzecią zimę spędzić w tych niegościnnych regionach.

W dniu 27 maja ekspedycja opuściła statek i wyruszyła saniami w kierunku miejsca, w którym znajdowały się szczątki rozbitego statku „Furja”. Po jednominutowej niezmiernie uciążliwej podróży ekspedycja dotarła do miejsca upragnionego, gdzie znalazła oprócz wielkich zapasów żywności, dwie olbrzymie lodzie. Lecz i w tym roku morze nie odstąpiło, tak, iż ekspedycja po raz czwarty zmuszona była przetrzymać. Dopiero w sierpniu zdołano wyruszyć lodziami w kierunku zatoki Baffina. Po 10-dniowej podróży rozbitki zabrani zostali na pokład polawiacza wielorybów. Jeden jedyny członek ekspedycji, cieśla okrętowy, przypłacił wyprawę życiem.

Statek powrócił niebawem do Londynu, gdzie członków wyprawy witano z wielką radością i honorami. W. i P.

O. Anioł Konieczka, rodem z pod Żnina, wstąpił przed 38 laty do Zgromadzenia Misjonarzy, zajmujących się krzewieniem Wiary św. specjalnie wśród pogan murzyńskich w Afryce Południowej. Siedzibą ich jest Marianhill. — Obecnie po tylu latach ksiądz Konieczka powrócił na jakiś czas do kraju w odwiedziny do rodziców i krewnych, którzy częściowo mieszkają również w Poznaniu. W tych dniach mieliśmy przyjemność powitać rzadkiego gościa także w naszej redakcji; na powyższej fotografii widzimy O. Konieczkę (u dołu) w lesie afrykańskim, a obok niego kilka murzyńskich. Koło Bożego Narodzenia wracać musi nasz misjonarz znowu na swe stanowisko w dalekiej Afryce.

Wypadek ten nasunął przypuszczenie, że również Andrée mógł mieć tego rodzaju wizję. Prawdopodobnie wyruszył wówczas wraz z towarzyszami małą łódką na pobliski ład, którego zwodnicą wizję przyniosła mu fatamorgana. Po próżnym poszukiwaniu wzburzone fale i bryły lodu zmusiły ich zapewne do powrotu, rzucając wkońcu zupełnie wyczerpanych na brzeg. Rozczarowanie i zmęczenie odebrało im zapewne resztę sił i odwagi do walki ze bliżącą się śmiercią. Przypuszczenie to wyjaśnia również fakt, dlaczego po 33 latach zwłoki znaleziono na brzegu, a nie w głębi wyspy, gdzie nieszczęśliwi znaleźliby więcej osłony przed wiatrem i mrozem.

Tak więc najprawdopodobniej fatamorgana, skądinąd wspaniała, porywająca zjawisko, stała się bezpośrednim powodem śmierci Andrée'go i towarzyszy.

Papier z bawełny

Niebywała sensacja i rewelacyjny przewrót przynieść może inicjatywa instytutu włókienniczego w Nowym Jorku, który w poszukiwaniu nowych możliwości zastosowania surowca bawełnianego, sfinansował wynalazek, przewidujący możliwość zastosowania bawełny przy fabrykacji papieru. Wynalazek ten stanowi własność jednego z przemysłowców włókienniczych i został już opatentowany. Bawełna znajduje więc olbrzymie zastosowanie przy fabrykacji wszelkiego rodzaju papieru. Na skutek szeregu eksperymentów i energicznej propagandy wielka ilość fabryk amerykańskich zakupuje w coraz większych ilościach dla swych biur papier sporządzony z bawełny. Ma on nie ustępować pod względem jakości wszystkim produkowanym dotychczas gatunkom papieru zarówno listowego, jak i gazetowego. Jednocześnie papier ten znajduje specjalne zastosowanie jako materiał przy produkcji filmów dźwiękowych oraz przy wyrobie pewnych części mikrofonów radiowych.

Los rosyjskiego „Robespierre'a”

W małej nocnej kawiarence Montmartru w Paryżu zwracał od pewnego czasu na siebie uwagę pewien osobnik o ponurym i zamyślnym wyglądzie, który, zajmując zawsze odosobniony stolik, przesiadywał godzinami w lokalu, popijając czerwone wino. Od czasu do czasu tajemniczego klienta napadał atak nerwowego dreszczu — i wówczas rzucał niepokojne spojrzenia wokoło siebie, jakby w obawie czegoś nieoczekiwanego. Gdy wracała mu równowaga, człowiek ten wpadał znów w zadumę.

Zagadkowy gość małej kawiarenki — to jedna z najciekawszych osobistości rewolucji bolszewickiej. Miasnikow, tak bowiem nazywa się tajemniczy klient, był w pierwszych czasach bolszewizmu potężnym członkiem rady komisarzy ludowych, zwano go powszechnie „rosyjskim Robespierrem”. Następnie towarzysze go opuścili, i dostał się do więzienia gdzie dał wyraz swemu rozgoryczeniu pisząc poezję, nowelki i pamiętniki polityczne. Obalonego trybuna przenoszono przez pewien czas z więzienia do więzienia — aż do chwili, zesłania go do miejscowości w pobliżu granicy perskiej, skąd, po niesamowitych przygodach udało mu się uciec i przez Konstantynopol dostać się do Paryża. Miasnikow — dziś zdecydowany wróg bolszewizmu — marzy jedynie o powstaniu ar-

mji wychodźców i organizowaniu narodu rosyjskiego na nowych podstawach.

Kilka dni temu — jak donosi prasa paryska — rozegrała się w kawiarence dramatyczna scena. Jeden z byłych adiutantów wielkiego księcia Mikołaja — którego rozstrzelano na podstawie oskarżeń Miasnikowa, skierował się rezolutnie do dawnego komisarza bolszewickiego, pytając się podniesionym głosem: „Opowiedz nam — jak stracono wielkiego księcia Mikołaja”? Obecni w kawiarni klienci, zacięka wieni niezwykle pytaniem, spojrzeli na Miasnikowa. Ten zbladł, i nie nie odpowiadając, wybiegł co tchu z kawiarni. S. F.

Wieloryby w muzeum londyńskim

Potworne te olbrzymie morskie doczekały się szaczącego dotąd nieznanego: wkrótce, mieszkańcy Londynu będą mieli sposobność podziwiania zakonserwowanych jak sliwki w spirytusie — dwóch wspaniałych okazów wielorybich do niedawna jeszcze królujących na morzach podbiegunowych. Przedsięwzięcia tego — jak donosi prasa angielska — dokonał mr. Percy Stanwitz, kustosz muzeum historii naturalnej w stolicy Anglii. Uczony ten ubiegły wiosną brał obojętnie na okęcie wielorybniczym udział w połowie dwóch olbrzymów morskich, z których każdy mierzył ponad 14 metrów długości i waży około 22 tonn.

Wieloryby przewieziono do zatoki Aalesund gdzie rozpoczęto wstępne prace konserwatorskie. Oczyszczone i wypróznione z wnętrza, umieszczono je następnie na pewien czas w soli, poczem w żyły każdego z potworów wstrzyknięto nie mniej jak 280 litrów formaliny. Łącznie dla przeprowadzenia zabiegu zachowawczego, zużyto 575 litrów formaliny i 60 tonn soli. rzecz cała udała się znakomicie i uczony mógł przewieźć oba okazy do Londynu. W czasie podróży jednak trzeba było ponownie pokryć wieloryby warstwą soli i co pewien czas, wstrzykiwać im mieszaninę formaliny. Uczony twierdzi, że cielska wielorybów zachowają się bez rozkładu co najmniej przez dwa lata. Przed upływem tego czasu zostaną sporządzone dla muzeum odbicia w gipsie obu olbrzymów. S. F.

Zjazd smakoszy wina

W londyńskim hotelu Savoy została otwarta międzynarodowa konferencja smakoszy wina, której uczestnicy mają niełatwy obowiązek osadzenia w ciągu miesiąca smaku i aromatu 350 rozmaitych gatunków wina. Konferencja będzie się zbierała tylko co drugi dzień, gdyż inaczej wrażliwość języka na smak stępsiałaby zupełnie. Na pierwszym posiedzeniu zdołano zaledwie zbadać 4 gatunki szampana i dwa gatunki wina reńskiego. Pośród uczestników konferencji znajduje się również kilku przedstawicieli „suchych” Stanów Zjednoczonych.

Siedem lat bez deszczu

W okolicach miasta Lorca, w południowej Hiszpanji, od siedmiu lat już nie spadła ani jedna kropla deszczu. Wszystkie rzeki i kanały wyschły zupełnie, ziemia jest wyschnięta i wjałowiała. Od trzech lat już nic na polach nie rośnie. 25 tys. rodzin chłopskich cierni najstraszliwszą nę-
dzą.

Zerwać z nowoczesną torturą!

Głodówki na schudnięcie — Szkodliwe warjactwo — Czy figury kubistyczne mogą się podobać — Najważniejsze serce: pogodne i radosne!

W czasach dzisiejszych i kobiety mają swoje poważne kłopoty. Zarówno pracujące zawodowo, jak i mężatki. Pracującymi w urzędach, biurach, sklepach itd. płoszy sen z oczu wiecznie niepokojące widmo redukcji. Mężatki zaś, panie domu, żywo odczuwają kłopoty finansowe swych mężów, boleśnie odczuwają obniżki ich pensji, wysyłają się w kierunku dalszych jeszcze oszczędności w ograniczonym już budżecie gospodarstwa domowego, i ostatecznie z troską beznadziejną spoglądają w przyszłość. Niezależnie jednak od kłopotów jednych i drugich — istnieje pewne zagadnienie, że tak powiem — zmartwienie wspólne, będące udziałem wszystkich kobiet — mniej więcej — bez wyjątku. Zmartwienie to opiewa: Jakim sposobem mogłabym osiągnąć figurę szczupłą i smukłą? Prąd czasu jest pod tym względem istotnie osobliwy. Przyjrzyjmy się naprzykład paniom dzisiejszym. Wszakże już podłotek dzisiejszy posiada zupełnie inną figurę, niż podłotek z przed 20 laty. Dzisiejsze dziewczęta mają długie, smukłe nogi, figurę elastyczną, sportowo wygimnastykowaną, a mimo to głowią się wciąż jeszcze: w jaki sposób osiągnąć szczupłość i smukłość?

O ile podobne zmartwienie u tego rodzaju panienek uważać można za dziwactwo, to za rzecz bardziej uzasadnioną poczytamy je u kobiety, zbliżającej się do czterdziestki. W tym bowiem wieku każda mniej więcej kobieta ma inklinację do tycia, i ażeby temu przeciwdziałać, czyni wszystko, by tylko zachować figurę możliwie młodzieńczą. Ba, nawet babcia czuje się zbyt „okrągłą”, czuje się z tem nie dobrze i pragnie schudnąć za wszelką cenę. Kuracja „odtłuszczająca” była niestety czas dłuższy chorobą najmodniejszą. Niestety! Ponieważ ruch ten, w istocie rozsądny, higieniczny i konieczny zdykretyzowano — przesada. Ideałem kobiety bowiem stała się już nie smukłość, ale chudość. I to właśnie jest przesada. Przeciwno takiemu wychudzeniu się wypowiedzieli się netyklo esteci, ale i wybitni przedstawiciele medycyny.

Przesadna chudość, która znalazła swój wyraz ostateczny w osławionym typie „chłopczycy”, była zjawiskiem mody. Lecz ideał chłopczycy, wyrosły w okresie powojennym zbankrutuje, bo zbankrutować musi. Już teraz coraz częściej słyszymy, że moda zwraca znowu ku „linji kobiecej”. Okres przesadnej chudości uważać możemy za skończony. Pewnem jednak jest, że pozostawi on po sobie pewien trwały wpływ w znaczeniu dodatnim. Ludzkość mianowicie poznała w tym czasie niejedno tak pod względem estetyki, jak i przede-

wszystkiem w zakresie higieny. Nie należy przypuszczać, ażeby tak szybko popadła w dawny grzech obżarstwa, lub zagustowała znowu w otyłości. Z tego powodu więc poczytać należy każdej kobiecie za nonsens, jeśli w warjactwie mody podaje się męczarniom i torturom najwymyślniejszym, i naraża zdrowie swoje na groźne nieraz niebezpieczeństwa, ażeby tylko jak najgwałtowniej schudnąć. I pocóż to wszystko? Artyści oddawna już propagują figurę smukłą, ale o linjach okragłych, a nie kanciastych. Mimo to kobieta nie ma spokoju i poświęca wszystko dla dziwacznej próżności. Dniami całymi głodzi się, by schudnąć bodaj 100 gramów. Istnieją już setki „patentowanych” metod schudnięcia pod gwarancją, niezawodnych, a coraz to nowe powstają, jeszcze bardziej niezawodne.

Obecnie najmodniejszą w świecie jest „kuracja z Hollywood”. Polega ona na 18-dniowej głodówce przy spożywaniu kilku pomidorów i kilku „talarków” świeżego ogórka dziennie. Lekarze nazywają to szkodliwym warjactwem. Kobiety jednak, zapaliwszy się do tej „kuracji”, trwają przy niej z fanatycznym uporem. Po ośmiu dniach stwierdzają, istotnie ubytek około czterech kilogramów, — lecz w następnych 18 dniach wracają do dawnej wagi z „przydatkiem”.

I naco wszelkie te gwałtowne wysiłki kobiety? Oczywiście, ażeby się podobać! I tu wypowiedzieć należy słowo pociechy i zarazem ostrzeżenia. Wątpię, czy istnieje taki mężczyzna, któryby gustował specjalnie w kobiecie o kształtach kubistycznych. Ostatecznie kwestja podobania się nie zależy z całą pewnością od różnicy trzech czy czterech kilogramów na wadze. Punkt ciężkości tej kwestji spoczywa na zupełnie innej płaszczyźnie — w usposobieniu, w wartościach serca i umysłu. Kobiety zaś, które się torturują głodówkami, nie są zdrowe, nie mogą więc czarować pogodą uosobienia. Dlatego też, piękne panie, odrzućcie od siebie wszelkie nierozsądne środki i metody nowoczesnej tortury i bądźcie znów sobą. (wk)

Jak mógł zginąć Andrée?

Przygoda, jaka spotkała załogę parowca „Quest”, wysłanego na północny Ocean Lodowaty celem dalszych poszukiwań śladów ekspedycji Andrée'go, rzuca nowe światło na warunki, wśród jakich zaginęli Andrée i jego towarzysze. Okręt „Quest” stał u wybrzeży pustej, niegościnnej, arktycznej wyspy Vitó, która stała się grobem Andrée'go. Przez większą część roku smutna ta wyspa spowita jest gęstym chmurami, to znowu nieprzebitą mgłą. Pewnego dnia jednak, gdy u brzegów wyspy gościł statek „Quest” z ekspedycją, mgła się nagle podniosła i załoga ujrzała fatamorganę wybrzeża północno-wschodniego — długi połyskujący w blasku słońca pas ziemi na horyzoncie.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Zwycięstwo Polek

nad Angielkami

Jak już donosiły gazety, na Tamizie rozegrało się rewanżowe, a znów zwycięskie dla Polski, spotkanie Warszawskiego Klubu Wioślarzek z reprezentacją wioślarstwa kobiecego Anglii.

Z komunikatów polskiej prasy czytelnik nie zdaje sobie sprawy ze znaczenia propagandowego tego spotkania, uwiecznionego świetnym zwycięstwem W. K. W., dwukrotnie powtórzonym na oczach wielotysięcznego tłumy publiczności angielskiej, dla której sport wioślarski jest sportem — śmiało rzec można — narodowym, entuzjazmującym całe te rzesze w sposób niesłychany. Zazdrośni o palmę pierwszeństwa na tem polu, chłodni Angliści na regatach zachowują się... jak nasze sztubaki, wrzeszcząc na całe gardło nazwy faworyzowanych klubów i biegnąc wzdłuż toru dla „gazowania” okrzykami osad. Dla tych tłumów, dla tego właśnie „przeciętnego Anglika”, który potrafi pytać, gdzie leży Polska, bo wie o niej akurat tyle, co nasz wieśniak o np. Wenezueli lub Rzplitej San Marino, — ten wspaniały wyczyn sportowy Warsz. Klubu Wioślarzek był rewelacją, która z punktu widzenia naszej propagandy zagranicznej ma znacznie tysiąckrotnie większe, niż najlepsze nawet piórem pisane liczne artykuły i broszury propagandowe, niż dziesiątki odczytów (gdymyśmy je w Anglii urządzali). Warsz. Klub Wioślarzek uderzył w najczulszy punkt Anglików: ambicję sportową — i uczynił to wspaniale.

Sprawa tego rewanżu ciągnie się już 2 lata, bo to przed 2 laty W. K. W. pobił na Wiśle w Warszawie reprezentacyjną osadę Angielki, przybyłą na jego zaproszenie. Centralny Związek wioślarzek angielskich (Women's Amateur Rowing Association) z punktu zapowiedział rewanż. W r. ub. nie udało się zorganizować spotkania (kosztowna to impreza), w początkach roku bieżącego ustalono jego termin, a jak poważnie przygotowywały się Angielki, to dość powiedzieć, że już w kwietniu i maju gazety angielskie podawały coraz komunikaty o treningu i przygotowaniach klubów angielskich do zawodów eliminacyjnych, które miały zadecydować, jaki klub stanie do zawodów z Polkami. 20 lipca stanęło na Tamizie do konkurencji 8 klubów. Gazety angielskie tak (w streszczeniu) opisywały ich przebieg: Impreza spotkania Polska-Anglia wywołuje ogromne zaciekawienie. Na brzegach tłumy. Od startu do finiszu setki ludzi biegną brzegiem, okrzykami pobudzając do wysiłku swoich „faworytów”. Z przedbiegu do finału wyszły 3 kluby, z tych zwyciężył „Isleworth” o 4 długości, prowadząc od początku do końca długimi, mocnymi pociągnięciami w tempie 30 uderzeń na minutę.

Z tą więc najsilniejszą osadą zmierzył się 1 sierpnia W. K. W. Dystans obejmował 1500 m z prądem rzeki. Finish był przed wielkim mostem Putney.

Zawody rozpoczęły się od biegu Jedynek, do którego stanęły: nasza Grabicka i Angielka Chamberlain. Do 1/3 toru prowadziła Angielka, potem

wyprzedziła ją Grabicka. I wtedy nastąpiła niespodzianka: mimo ostrzegawczych okrzyków sędziego Angielka zjeżdżała ustawicznie na trasę Grabickiej i wreszcie na około 250 m przed metą doszło do tego, że swym prawym wiosłem uderzyła lewe wiosło Grabickiej tak silnie, że ta się zachwiała i zdumiona zatrzymała się, sądząc, iż wobec tak jaskrawej nieprawidłowości bieg będzie unieważniony. Jednak sędzia wydał rozkaz biegu i nasza wioślarka po tej przerwie ruszyła dalej, doganiając Chamberlain, która nie zwracając na nie uwagi, wysunawszy się naprzód, plynęła teraz przed nią. Mimo tej przerwy Grabicka zdołała ją niemal dognać na finiszu, przyczem sędzia przyznał jej zwycięstwo, ogłaszając nieprawidłowość biegu Chamberlain.

W biegu czwórek do połowy toru prowadziły Angielki, od połowy wysunęły się naprzód Polki, kończąc bieg w czasie 4 min. 45 sek. o 2 długości przed Angielkami. Było to taką niespodzianką dla zgromadzonych tłumów, że zerwał się poprostu entuzjazm. Zwycięską osadę W. K. W. stanowiły: stern. Kozuchowska, Honkiewiczówna, Chablewska, Strausówna i Gaszczyńska. Fotografie ich podały wszystkie pisma, podkreślając znakomity styl i świetną formę Polek.

3 sierpnia odbyło się drugie jeszcze rewanżowe spotkanie tych samych zawodniczek pod Greenwich w dniu dorocznego święta sportowego, urządzanego przez magistrat m. Greenwich i wyższą szkołę morską na rzecz szpitala dla marynarzy. Te regaty odbyły się w bardzo trudnych warunkach, bo przy nadzwyczaj silnym wietrze i wzburzonych falach Tamizy, spychających łódzie ze startu kilkakrotnie.

Jak poprzednio rozpoczęły bieg Jedynek. Do połowy toru Grabicka z Chamberlain szły równolegle, od połowy Angielka zaczęła wysuwać się naprzód, dając maksimum wysiłku. Grabicka spokojnie sunęła w równym tempie. I oto na około 100 m przed metą Angielka omdlała. Sforsowała się tak, że nie mogła nawet dokończyć biegu: napół zemdlną wciągnięto ją na motorówkę. Grabicka zaś, dalej w równym tempie prac naprzód przeciw wzburzonej fali, dopłynęła sama już do przystani, kończąc bieg w świetnej formie, witana owacyjnie przez zdumiony wielotysięczny tłum.

Bieg czwórek odbył się identycznie, jak za pierwszym razem: do połowy toru obie łódzie szły równolegle, poczem osada W. K. W. zaczęła się wysuwać naprzód i ukończyła bieg o 1 1/2 długości łodzi przed Angielkami. Owacjom nie było końca.

I teraz trzeba sobie wyobrazić wrażenie publiczności angielskiej, która ujrzała nagle te nieznane wioślarki z owej dalekiej gdzieś tam na „granicy Azji” leżącej Polski dwukrotnie zwyciężczyniami nad najlepszą osadą Anglii. To już nie „przypadek”, nie „fuks”, nie: „udało się”, — tylko styl, klasa, forma — imponujące Anglikom — narodowi „wodnemu”, tak dumnemu na tem polu. Te tysiące widzów nad brzegiem toru regatowego dumnej Anglii, wrzeszczące: Niech żyje Polska! — to jest czyn propagandowy Warsz. Klubu Wioślarzek, który na długo utkwiał w głowie Anglików.

A na zakończenie trzeba podkre-

ślić, że doprowadzenie do skutku tej imprezy zawdzięczamy wytrwałemu uporowi zarządu W. K. W. z prezeską dr. Zofją Zabawską-Domosiłowską na czele, która przełamała wszelkie przeszkody — zdawało się — uniemożliwiające wyjazd osady przy pustej kasie Klubu. Dr. Zabawska, która towarzyszyła zawodniczkom do Anglii, otaczając je najtroskliwszą opieką, w wyniku tego spotkania Polska-Anglia ma pełną nagrodę za wytrwałość, z jaką je doprowadziła do skutku.

Z. Zaleska.

Ś. p. Marja Bojanowska

(Wspomnienie pośmiertne).

Cicho upłynęło życie świeżo zgasłej śp. Marji Bojanowskiej, urodzonej w Kamyku w Kr. P. z ojca Macieja i Róży z Żychlińskich. Nie było w niem wiele słonecznych wspomnień bez trosk i młodociałości... nie było szczęścia własnego ogniska skąd by wyszli ludzie — ani głośniejszych czynów społecznych, za które dają uznanie!... Ale promieniowała z niego obok bardzo głębokiej, czynnej wiary i pobożności, dobroć niezwykła — dobroć chrześcijańska, gotowa do usług, do ofiar, nie tylko dla ukochanych i rodziny, lecz dla wszystkich upośledzonych od losu, smutnych, chorych, ubogich. Ci co znali bliżej śp. Marję nieraz podziwiać mogli, jak żywo obchodził ją los bliźniego — jak umiała cierpieć z nim razem, jak głęboko przejmował ją ból cudzy! Wśród codziennych, szarych, dla oczu ludzkich nikłych a przecież bywało, heroicznych poświęceń i wyrzeczeń, podjętych w imię Boże — dla bliźnich — śp. Marja Bojanowska szła z sercem na dloni, zawsze pogodna, bez jednego odruchu despotyzmu — cierpkości — lecz ludziom dobrze czyniąca i tak życzliwa, iż niezdołała być organicznie, do wyrażenia komukolwiek przykrości. — Gdy po ślubie jednej siostry, wybitnej ziemianki, Eleonory z B. Skórzyńskiej, los przerzucił śp. Marję z byłej Kongresówki do Poznania, pod sztandarem Maryjnym, zabrała się Zmarła gorliwie do pracy charytatywnej. Była czynną lat kilka jako sekretarka Tow. Pom. Nauk. dla dziewcząt polskich — w Tow. św. Wincencie — w przytulku dla starców św. Kazimierza. Jeździła na kolonie letnie z dziatwą do Kobylnicy, uczyła polskiego języka w oczach pruskiej przemocy, pod grozą przesładowania — pracowała zwłaszcza w cichej przystani: „ora et labora” — pod kierunkiem przeznaczonej założycielki, której imię milczeniem najlepiej uczcić można. Dla śp. Marji, lubiącej usuwać się w cień, to była najmiłsza placówka pracy.

Z biegiem lat, gdy już siły nie dopisywały, śp. Marja przeniosła się do Golan, gdzie w domu swej bratanicy i Jej meza znalazła oparcie i najczulszą opiekę. Zachodzące Jej życie, patrząc mogło na szczęście młodych pokoleń i serc do niej przywiązanych. Ale śmierć ostatniego brata Stanisława, dobiła ją. Odtąd coś rozpręgiło się w przemęczonym organizmie, powaliła ją choroba, przyniosła niezdolność ciężarem, zadając czyścące męki, temu złotemu sercu, które tak umiało litować się nad cierpiącymi i tak pragnęło służyć Bogu! — A gdy wśród chorobliwych mroków i wizyj przedgonnych mówiła: „Pan Jezus przechadzał się po ogrodzie — P. Jezus był tu u mnie” — może

Najświętszy Pocieszyciel, którego przyjmowała nieomal codziennie usłyszał rozpaczne wołanie, może nachylił się nad zboląłą duszą i zaprosił do wiecznego Zjednoczenia — bo jak mówi Z. H. „Kto tu żyje cichy, mały — Kto tu przejdzie bólu chrzest — Tego wiedzie do swej chwały — Ten na wieki zbawion jest!”

Iry Stablewska.

Bohaterka powietrza

Maryse Bastier, zapytana o swoje wrażenia w rekordzie światowym jaki zdobyła, przeleciawszy 6.000 klm bez lądowania, odpowiada, że wcale nie odczuwała radości, ale tylko wielkie zmęczenie, z powodu niesłychanego, mozolnego wysiłku, albowiem trzeba jej było lecieć 30 godzin bez wypoczynku.

W rzeczy samej, wystartowała ona z Le Bourget, w niedzielę o 5-tej rano, lądując w poniedziałek w południe w Niżnym Nowogrodzie! Tu lotniczka rozwija trzymetrowej długości mapę, pokazując linię prostą wyznaczoną pewnym pociąganiem niebieskiego ołówka i zaopatrzoną liczbami, przez samego słynnego lotnika Costes'a.

Opowiada dalej, że w Rosji przyjmowano ją świetnie, oddając do jej dyspozycji oliwę, benzynę i wszystko czego tylko potrzebowała, goszczono ją i nie przyjęto od niej żadnej zapłaty. Natomiast w drodze powrotnej, w Królewcu, władze niemieckie robiły jej niezliczone trudności i nie chciały pozwolić na odlot, dla tego, że awionetka jej była rejestrowana w Niemczech, nie chciano wierzyć, aby była jej własnością. Nareszcie doleciawszy do Szczecina i Kolonji, zauważyła konieczność zmiany śrub, zamówionej w Stutgarcie. Wówczas przyszedł jej do głowy fantastyczny pomysł, spędzenia jednego dnia w Paryżu, dokąd też poleciała pasażerskim aerostatem. Powróciła równie szybko do Kolonji, dla sprowadzenia swojej „Trojiny” jak ją nazywała, do własnej zagrody. Wszak pracowała tego ona także, robiąc 6.000 klm., więc dobrze zasłużyła na trochę wypoczynku.

Poza przyjemnością powrotu do Paryża, największą radością dla Maryse Bastier było osiągnięcie celu tak trudnego, jak ów rekord na odległość w linii prostej, tak bardzo przez nią upragniony.

Genewa. Opieka nad dziećmi w L. N. Komitet Opieki nad dziećmi w Lidze Narodów obradował w Genewie. Sprawozdanie sekretariatu przedłożyła p. Collin (Belgia). Wymieniano poglądy co do wieku dzieci przyjmowanych do pracy innej, niż w przemyśle. Byłoby pożądane, aby wiek dzieci przyjmowanych do wszelkiego rodzaju prac odpowiadał latom, w których kończą obowiązkową naukę szkolną.

M. in. omawiano także sprawę powrotu do ognisk rodzinnych młodzieży i dzieci, przebywających na obczyźnie, dalej kwestję sprawdzania ojcostwa dzieci nielegalnych.

Kilka posiedzeń poświęcono służbie pomocniczej przy sądach dla nieletnich. Na podstawie sprawozdania p. Grabińskiej (Warszawa), wzięto pod uwagę kilka wskazań, mianowicie co do użyteczności środków obserwacyjnych oraz badania niektórych dzieci przestępczych przez lekarzy neurologów, wielkiego znaczenia opieki nad dziećmi moralnie zaniedbanymi itd. — (Bulletin du Conseil Surenat, des Femmes). K.

„Co kobiety mówią o kobietach”

(Wydawnictwo Flammarion, Paryż)
Marja Gasquet.

Wydawnictwo tego pełnego wdzięku zbioru, to szczęśliwy pomysł, jako że jest świadectwem trzydziestu kobiet należących do elity umysłowej Francji, trzech ostatnich wieków. Są to sportreżenie podpatrzone we własnym zwierciadle, albowiem każda z nich czerpała w doświadczeniu i sędzię swoim, to co im odpowiadało, bądź jej naturze, bądź przeciwnieństwu tejże.

Oto przestroga panny de Scudéry, autorki głośnego romansu „Clelia” i wielu innych: Młoda panna zamieniająca skromną powściągliwość na zbyt dużą pewność siebie, traci połowę powodzenia.

Margrabina de Sévigné, jedna z najbardziej dystygnowanych dam XVII w. autorka poczytnych do dnia dzisiejszego „Listów do córki”, napi-

sała: Od dnia w którym kobieta zaczyna mówić o swojej piękności, ludzie uważają ją za brzydką.

Pani de Maintenon, wychowawczyni dzieci Ludwika XIV jakie miał ze związku swojego z panią de Montespan, po śmierci królowej Marji Terezy, zaślubiona potajemnie przez tegoż króla, wywierająca na monarchę wpływ niezawśnie szczęśliwy, uważa, że wyrzeczenie się swojego ja, rozstrzyga wiele zagadnień w życiu kobiety.

Sławna ze swojego rozumu i przyjaciółka filozofów, pani Geoffrin, twierdzi że: trzy są rzeczy, które Paryżanki wyrzucają przez okno: czas swój, zdrowie i pieniądze.

Panna Lespinasse o tklivem, gorącym sercu zauważa, że: pierwszą myślą kobiety starającej zrównać się z mężczyzną, jest usiłowanie, aby się stała tak słabym, jak ona sama.

Bohaterka Rewolucji, pani Roland, żona ministra w r. 1792, posiadająca wielkie wpływy wśród zyrondystów,

która zginęła na szafocie, mawiała: kobieta traci więcej połowy przyjaciela, gdy ten staje się zakochanym.

Pani Zuzanna Necker, małżonka bankiera paryskiego i matka pani de Stael, rozumna i dobroczynna osoba mówi: nieszczęśliwa ta kobieta, której rozrywki do szczęścia wystarczają.

Pani de Stael, światowej sławy autorka „Delfiny, Korynny” i innych romansów, wypowiedziała zdanie mogące sprawić przyjemność mężczyznom: Samolubstwo kobiety kroczy zawsze we dwoje.

Ta „perła” jest oczywiście zdaniem starej panny de Sommy: Rzadko to spotykane zjawisko, aby kobieta uszczęśliwiła mężczyznę.

Pani Zofja Gay, autorka romansów poetyckich i powieści, matka Delfiny de Girardin, zmarła w r. 1852, jedna z najwybitniejszych literatek swojej epoki, daje takie określenie tkliwej uczuciowości: kobieta nie poddająca się miłości jaką sama odczuwa, może się poddać miłości którą wzbudziła,

Córka jej, Delfina, żona słynnego Emila hr. de Girardin, wyraża potrzebę wyłączności, o ile to co mówi jest prawdziwe: nigdy się dobrze nie pochwała kobiety, skoro się chwali dwie równocześnie.

Pani de Nohant, nie krępuje się wypowiedzeniem twierdzenia o odpowiedzialności mężczyzny mówiąc: zgorznienie i rozwiązłość u kobiety, są zbyt często wywołane okrucieństwem i nikczemnością mężczyzny.

Tych kilka myśli zebranych i przytoczonych dorywczo, są czerpane ze skarbnicy mądrości kobiecej, zawartej w zbioru pani Marji Gasquet. Serce ludzkie i miłość zajmują w niem obszerne miejsce, ale kobieta szuka i znajduje się w niem ze szczerością pełną wdzięku. Wytworne i jasne dopiski dają nam sposobność bliższego poznania każdej z tych niepospolitych kobiet, których myśli przytoczone, najlepsze dają o nich świadectwo. (md)

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

Najbliższe zadanie Obozu Wielkiej Polski

Wszystko wskazuje, że zima, która się zbliża, będzie jedną z najcięższych, jaką przeżywał naród polski. Bezrobocie i nędza przybiorą zapewne rozmiary zastraszające. Kryzys gospodarczy wobec katastrofalnego położenia wsi, zaostriży się jeszcze więcej. Można się obawiać, że na tem tle dochodzący będzie do niepokojów, które siły wywrotowe będą usiłowały wyzyskać.

W takiej chwili potrzebny jest wysiłek całego narodu, aby opanować trudności, aby stawić czoła nędzy. Do walki z nią wzywa wszystkich Episkopat Polski w imię miłosierdzia chrześcijańskiego. W walce tej nie może zabraknąć Obozu Wielkiej Polski.

Stojąc na gruncie solidarności narodowej, nie możemy patrzeć obojętnie na głód i nędzę całych warstw narodowych. Nie możemy pozostawić ich własnemu losowi, na pastwę agitacji komunistycznej. Musimy do tych warstw przyjść nie tylko z chlebem, ale i z dobrem słowem. Przyszłość Polski zależy w dużym stopniu od tego, do kogo uposledzeni, w nędzy pozostający mieć będą zaufanie: do komunistów, czy do narodowców. Obóz Wielkiej Polski musi zrobić wszystko, aby to zaufanie utrzymać dla idei narodowej.

Czy jest to możliwe? Całkowicie. Obóz nie rozporządza wielkimi funduszami, ale posiada inny skarb wielki: niezależność. Bezinteresowność jego i ideowość nie mogą ulegać wątpliwości.

Obóz już dziś składa się z wszystkich warstw społecznych, już dziś jest organizacją, skupiającą zgodnie w swoich szeregach wszystkie stany, nawet bezrobotnych. A pozatem jest organizacją niezależną od wpływów międzynarodowych, żydowskich i mason-

skich. Nie utrzymuje się tak, jak komuniści z pieniędzy moskiewskich. Żyje ze skromnych składek swoich członków. Jest poza tem niezależną od tak zwanego wielkiego kapitału. Nie patronował on powstaniu Obozu i w niczem nie przyczynił się do jego rozwoju. Obóz Wielkiej Polski nie ma wobec wielkiej finansjery — uzależnionej często od wpływów obcych — żadnych zobowiązań. Natomiast bliską mu jest warstwa robotnicza, bo jest z krwi i kości polską, bo jest częścią narodu polskiego.

Posłannictwo społeczne Obozu w tych ciężkich czasach ułatwi fakt, że skupia on przeważnie młode, ofiarne i ideowe pokolenie, wyznające ideologię narodową, mającą na oku nie interesy takiej czy innej klasy, ale całego narodu.

Dzięki swemu składowi, bezinteresowności i niezależności, dzięki swej ideologii Obóz Wielkiej Polski cieszy się wzrastającym zaufaniem, co umożliwia mu spełnienie doniosłej roli powstrzymania Polski przed pograżeniem się w anarchię, jak to się stało w Hiszpanii.

Bo nie ludźmy się. Zbliżające się trudności społeczne nie dadzą się pokonać środkami policyjnymi, lub zarządzeniami administracyjnymi. Stać im może czoła tylko wysiłek społeczny i to niezależny, cieszący się pełnem zaufaniem. Taki wysiłek reprezentuje Obóz Wielkiej Polski, jako jeden z wyrazów ideologii narodowej. Gdyby Obozu nie było, trzeba by było na gwałt go tworzyć. Zwalczanie Obozu jest wodą na młyn komunizmu. Kto tak postępuje, będzie tego srogo żałował.

Uroczystość poświęcenia lokalu Młodych O. W. P. we Wrześni

Września, w sierpniu.

Piękną i podniosłą uroczystość przeżywali Młodzi Obozu Wielkiej Polski w niedzielę, d. 23 bm., we Wrześni. Sprawa ta zainteresowała się szerokie koła całego narodowego społeczeństwa, co uwydatniało się w licznych zebraniach w kościele, w wypełnieniu ulic, gdy Młodzi udawali się do kościoła, aby prace swą rozpocząć z Bogiem, i w bardzo licznych wzięciu udziału w uroczystym zebraniu. Jawnie i skrycie witano wszędzie Młodych, dodając im otuchy do wytrwania w dobrej sprawie.

O godz. 8,30 wyruszyli Młodzi ze swego lokalu do pastarnej fary na mszę św., idąc dwójkami chodnikami. Po wyjściu z kościoła, wracając do lokalu, jak poprzednio, dwójkami, spotkali się Młodzi z policją, która chciała zamknąć ulicę Warszawską, wobec czego Młodzi W. P. drogą okrężną starali się dojść do salki. Na ulicy św. Ducha znowu zagroziła drogę policja i tylko energicznej postawie członka Komitetu wojewódzkiego, kol. Fikusa, i taktownej postawie Młodych zawdzięczać należy, że nie doszło do zatargu. Wszędzie za Młodymi kroczyły nieprzeliczone tłumy społeczeństwa, okazując im dobitnie swą sympatię. Wobec takiej postawy ogółu nie było już żadnych dalszych przeszkód w pochodzie ze strony policji. Wkroczone z dumą i radością do salki, gdzie raport odebrał w imieniu Komitetu Dzielnicy, kol. Fikus. Czekało na podniesienie chwili poświęcenia własnego lokalu.

O godz. 12 w południe dokonał poświęcenia ks. dziekan Fierek w obecności p. p. Żychlińskiego, przewodniczącego Kom. Dzielnicy kol. Zdzitowieckiego, p. Dembińskiego, kol. Fikusa, red. Łukaczyńskiego, placówki gnieźnieńskiej, duchowieństwa i przedstawicieli tut. narodowego społeczeństwa. Po akcie poświęcenia lokalu i przemowie ks. dziekana, który życzył placówce owocnej pracy w myśl hasła Bóg i Ojczyzna, udano się na uroczyste zebranie na salę „Odeon”.

Zebranie zagał kol. Fikus, witając przedstawicieli duchowieństwa, delegatów i zaproszonych. Następnie odbyło się dekorowanie szczerbami Chrobrego Młodych placówki wrzesińskiej. Dalej przemawiał, witany gorąco i oklaskiwany red. Łukaczyński. Kolei przemawiał prezes Sokół W. Kaliszewski, życząc placówce wytrwałości w podjętej pracy. Na zakończenie odśpiewano „Hymn Młodych” oraz wznoszono okrzyki na cześć przywódców i przyszłego rządu narodowego. Nastrój zebrania był niezwykle uroczysty, podniosły, nieczem nie zamknięty.

W zebraniu nieczem nie przeszkodzone, odbyło się ono bez stawiania trudności ze strony władz. Z organizacją taką, jak O. W. P. trudno walczyć, bo sympatyzuje z nią całe społeczeństwo. Przebieg całodzienniej uroczystości wywarł niezatarte wrażenie na wszystkich — szczególnie, że odbyła się ona tak imponująco i ładnie. H.

Rozwój O. W. P. w pow. śremskim

W powiecie śremskim wszystkie placówki O. W. P. prowadzą kursy kandydatów.

Dnia 8 sierpnia odbyło się zebranie uroczystościowe placówki Śrem. Zebranie zagał kol. kierownik Szlapka. Po raporcie wygłosił delegat Komitetu Młodych O. W. P. z Poznania p. Roman Kończal referat p. t. „Obóz Wielkiej Polski fundamentem mocarnej Polski”. Następnie p. Kończal dokonał dekoracji 22 kandydatów. Zebranie w podniosłym nastroju zakończono hymnem Młodych. Po zebraniu odbyła się odprawa kierowników.

W tym samym dniu odbyło się zebranie placówki Książ, na którym wygłosili referaty kol. Roman Kończal, delegat Młodych O. W. P. z Poznania na temat „Dlaczego powstał O. W. P.”, oraz kol. Szlapka ze Śremu. Do O. W. P. zgłosiło się 30 kandydatów.

Tego samego dnia w Mchach zebrano się około 80 Młodych na miejscowej sali na zebranie, które rozwiązała policja, motywując krok ten nie zgłoszeniem zebrania w gminie. Na wezwanie delegata Komitetu Młodych O. W. P., kol. Romana Kończala, wszyscy karnie rozeszli się do do-

mów. 40 Młodych zgłosiło akces do O. W. P.

Na następne zebranie kursowe we Mchach dnia 18 sierpnia przybyło poza 40 kandydatami tyleż gospodarzy-sympatyków. Na zebraniu kol. Brodniewicz wygłosił referat o zadaniach O. W. P.

W niedzielę, 23 sierpnia we Mchach odbyło się uroczyste zebranie z udziałem przeszło 100 osób. Na zebraniu przewodniczył kol. Brodniewicz. Podniósł referat wygłosił kol. Kończal. Rozentuzjowani uczestnicy wynieśli prelegenta na rękach. Kierownikiem placówki Mchy został kol. Płoczał.

Tegoż dnia kol. Kończal przemawiał także na zebraniu organizacyjnym w Dolsku. Sala była przepelniona. Do uczestników przemówił także w gorących słowach miejscowy ks. proboszcz Kowalski. Na zebraniu zorganizowano placówkę, do której zgłosiło akces 80 kandydatów.

Wydział powiatowy O. W. P. w Śrebie kieruje główne starania ku utrwaleniu wpływów Obozu w powiecie. W placówce śremskiej poza zebraniem ogólnym odbywa się kurs kandydatów przy udziale przeszło 20 uczestników. Referaty na zebraniach kandydatów wygłosili kol. Chudoba i kol. Szlapka.

KRONIKA ORGANIZACYJNA

Z Dzielnicy Zachodniej

— **Młodzi na zlocie sokolstwa w Koźminie.** W odbytym dnia 15. b. m. zlocie sokolstwa okręgu jarocińskiego w Koźminie z okazji 35-lecia istnienia gniazda brali udział Młodzi Obozu Wielkiej Polski w liczbie 102 członków. Po uroczystym nabożeństwie, odprowadzonym na intencję Sokół i 11 rocznicy Cudu Wisły, udali się Młodzi O. W. P. we wspólnym pochodzie na rynek, gdzie wysłuchali przemówień powiatowych władz sokolich i miasta. Gdy kroczył pochód w stronę pomnika powstańców przed starszą sokołką, Młodzi O. W. P. na rynku żywo manifestowali na cześć Sokół. Powstańców i Wojaków, Hallerczyków, Bractwa Kurkowego, Harcerzy i innych organizacji. Te zaś wznosiły okrzyki na cześć Wielkiej Polski i Romana Dmowskiego. Również Młodzi O. W. P. na końcu pochodu prze-defilowali przed starszą sokołką, wzbudzając swoją dziarską postawą powszechny entuzjazm, przyczem w marszu śpiewali hymn Młodych. Ukazanie się karnych szeregów Młodych po raz pierwszy na ulicy Koźmina ogromnie niepokoi „sanatorów”, gdyż całe zdrowo myślące obywatelstwo Koźmina odnosi się bardzo życzliwie do Obozu Wielkiej Polski.

Podczas wspólnego obiadu przemawiali w imieniu Obozu Wielkiej Polski kierownicy pow. wydziału kol. dr. Jan Białasik z Pleszewa, Sylwester Ambroszkiewicz z Koźmina, Mieczysław Szamborski z Jarocina, K. Piechocki z Krotoszyna i Wojciechowski z Pleszewa, wyrażając serdeczne dla sokolstwa uczucia i uznanie.

— **Placówka w Szamotułach.** Dnia 16 sierpnia odbyło się w Szamotułach uroczystościowe zebranie placówki Młodych O. W. P. Po raporcie wygłosił delegat Komitetu Młodych O. W. P. z Poznania, kol. Roman Kończal referat p. t.: „Do czego nam dziś dążyć trzeba”. Referat przerywano burzliwymi oklaskami. Po referacie udekorował kol. delegat R. Kończal 36 kandydatów godłem Obozu. Zebranie w podniosłym nastroju zakończono hymnem Młodych.

— **Z zebrania Młodych O. W. P. w Obornikach.** W środę, dnia 19 sierpnia o godzinie 8-mej wieczorem odbyło się zebranie placówki Młodych O. W. P. w sali Bractwa Kurkowego. Przy udziale 150 członków zagał zebranie zastępca kierownika kol. Szczepaniak Marjan. Po referatach oddał kol. Szczepaniak przewodnictwo kol. kierownikowi Jarmuzowi, który wygłosił okolicznościowe przemówienie. Na zebranie przybył obandażowany kol. Bartkowiak, któremu obecni zgotowali owację z powodu rany, którą otrzymał na zjeździe w Ryczywle. Pobity oświadczył, że nie ma ofiary, którejby nie poniósł dla Obozu i, że trwać będzie nadal na posterunku. Na to obecni obdarzyli kol. B. burzą oklasków. Po wyczerpaniu programu kierownik solwował zebranie hasłem „Młodzi czuwajcie!” i odśpiewaniem „Hymnu Młodych”.

— **Placówka w Lesznie.** W pierwszej połowie sierpnia ukończono jeden z licznych kursów kandydatów. Przysporzył on 15 nowych członków, którzy pójdą między lud, by nieść świadomienie narodowe, jedność i zgodę wśród Polaków. Grono naszych młodych pracowników o Narodową i Wielką Polskę wzrosło do pokaźnej liczby 120 członków w ciągu jednego roku.

Z powiatu: W dniu 23 sierpnia br. wyjechało kilku członków tutejszej placówki do Włoszakowic na zebranie organizacyjne O. W. P. W zebraniu uczestniczyło 150 osób, które licznymi oklaskami nagradzały przemówienia prelegentów. Idee narodowe przemówiły do przekonania mieszkancom Włoszakowic, dowodem tego niech będzie zapisanie się 36 członków do nowozałożonej placówki. Kierownikiem placówki Włoszakowice mianowano p. Kasperskiego.

— **Placówka w Środzie.** Dnia 19 sierpnia odbyło się w sali Banku Ludowego uroczyste zebranie Obozu Wielkiej Polski. Delegat Komitetu Dzielnicy kol. Henryk Szeib odebrał raport od kol. kierownika placówki St. Urbanowicza, oraz powitał hasłem „Młodzi czuwajcie!”, na co zagrzmiąla odpowiedź „Czuwamy”. Uroczystości przewodniczył kol. kierownik powiatowy A. Tyrakowski. Referat na temat „Znaczenie O. W. P. w chwili obecnej”, wygłosił delegat kol. Szeib. Za treściwy referat prelegenta obyspano burzą oklasków. Poczem nastąpiła dekoracja 43 Młodych mickami Chrobrego. Przemówienia okolicznościowe wygłosili kol. Szeib i kol. A. Tyrakowski. Wśród ogólnego na-

stroju zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych. W zebraniu brało udział 120 Młodych i kandydatów oraz grono obywateli miasta Środy, którzy się żywo zainteresowali ruchem Młodych.

— **Z zebrania placówki Młodych Obozu Wielkiej Polski w Szamocinie.** W ub. niedzielę odbyło się w sali „Concordji” zebranie zwyczajne Młodych OWP., zagałone przez kierownika placówki kol. A. Pawlickiego. Doskonały referat p. t. „Wskazówki dla Młodych” wygłosił kol. Wł. Pioch. Przemówienie kol. Piocha nacechowane wiarą w zwycięstwo idei narodowej zebrani nagrodziła burzą oklasków. Następnie kol. Pawlicki zreferował sprawy organizacyjne, przyczem wyraził żal, że wskutek sztykan „sanacji” odwołano zjazd OWP. w Gnieźnie, na który wybierali się także Młodzi z Szamocina. Po przyjęciu w szeregi placówki nowych kandydatów, zebranie zamknięto odśpiewaniem hymnu Młodych i okrzykami na cześć Wielkiej Polski, przyszłego rządu narodowego i Romana Dmowskiego.

— **Zebranie placówki Młodych O. W. P. w Kozielsku, pow. wągrowiecki.** W niedzielę, dnia 23. bm. odbyło się w Kozielsku, w pow. wągrowieckim, uroczyste zebranie miejscowej placówki Młodych Obozu Wielkiej Polski. Kierownik placówki kol. Jaskólski zagał zebranie hasłem „Młodzi Czuwajcie!”, poczem odśpiewano pieśń „Boże coś Polskę”. Delegat Wydziału Pow. O. W. P. p. Gomólski udekorował 13 Młodych szczerbami Chrobrego i wygłosił referat, w którym wskazał na ważność skupienia sił narodowych, a w szczególności sił obecnego młodego pokolenia. Następnie przemówił do zebranych p. Jan Przybylski, wyrażając troskę o lepsze jutro dla Polski. Przemówienie przyjęło licznymi oklaskami. Uroczyste zebranie zakończono odśpiewaniem „Hymnu Młodych”. (ek)

— **Zebranie placówki w Śmiglu** odbyło się w sobotę, dn. 22. bm., które zagał kierownik kol. St. Grabowski hasłem „Młodzi czuwajcie!”. Po zdaniu raportu i odśpiewaniu „Hymnu Młodych”, omawiano komunikaty zarządu. Poczem kol. Stawinski wygłosił zajmujący referat p. t. „Bolesław Chrobry i jego panowanie”. Po referacie zabrał głos kol. Wł. Feglarski, który omawiał sprawę różnych zjazdów O. W. P. i przeszkody, które one napotykały, m. in. poruszył wydarzenia w Ryczywle i t. p.

— **Zebranie placówki w Wilkowie Polsk.** W niedzielę, dn. 23. bm. odbyło się plenarne zebranie O. W. P., które zagał kierownik placówki śmigiejskiej kol. St. Grabowski. Po zdaniu raportu i śpiewie debатовano nad wewnętrznymi sprawami organizacyjnymi. Poczem kier. kol. Grabowski wygłosił treściwy referat polityczny p. t. „Przysposobienie wojenne Rzeczy Niemieckiej a Polska”. Po referacie kol. Ober Feliks z Śmigla wspominał w krótkim przemówieniu o obowiązkach członków O. W. P.

— **Z kościańskiej placówki Młodych O. W. P.** Kościańska placówka Obozu Wielkiej Polski wykazuje nader żywotną działalność. Wyrazem tego są stałe i liczne zebrania. Ostatnie zebranie placówki zagał kierownik kol. Bielawski. Po raporcie i sprawdzeniu obecnych kol. kierownik omówił sprawę odwołanego zjazdu Młodych w Gnieźnie, Poniecu i Śrebie. W dalszym ciągu programu kol. Kaliszewski wygłosił referat p. t. „Wierzmy w lepsze jutro”. Prelegent na tle obecnych stosunków zobrazował zadanie Młodych, uwzględniając przyszłość narodu, dla której Młodzi już obecnie muszą budować fundamenty pracą pełną szacunku dla zdrowych idei narodowych z wiarą w Wielką Polskę. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

— **W powiecie międzychodzkiem** na zebraniach w Śerakowie i innych miejscowościach przemawiał jako delegat Komitetu Dzielnicy nie kol. Kończal, jak mylnie podaliśmy w poprzednim „Ruchu Młodych”, lecz kol. Holasz z Poznania.

Z innych Dzielnic

— **Zjazd Młodych O. W. P. w Lipowej, koło Żywca,** odbyła się uroczystość otwarcia placówki O. W. P., na którą przybyli członkowie przeszło 20 okolicznych placówek oraz 4 placówki Hallerczyków. Podczas uroczystości udekorowano kilkudziesięciu członków mickami. Piomieną mowę wygłosił dr. Pozowski z Krakowa. Uroczystości wywarły na wszystkich uczestnikach głębokie wrażenie oraz były przegładem sił narodowych wśród młodego pokolenia w powiecie żywieckim.

ŻYCIE SOKOLE

Z obozu w Skrzynkach

2-tygodniowy kurs druchen

Po młodzieży żeńskiej i druchach rozpoczął się w dniu 10 bm. 2-tygodniowy kurs druchen przy udziale 45 kursistek, przybyłych ze wszystkich stron Dzielnic. Godnie i poważnie rozpoczęły nasze druchny swą zbożną pracę, udając się do parafialnej wioski Łodzi na mszę św., podczas której wszystkie druchny przystąpiły do Stołu Pańskiego. Po powrocie do obozu i raporcie komendantki kursu druchny Szulczykówny nastąpiło uroczyste otwarcie kursu przez wiceprezeskę Dzielnic i przewodn. Dzielnicowego Wydziału Sokolic, dchną Rozmiarkową, która w serdecznych słowach przemówiła do kursistek, zachę-

kursu dużo skorzystały. Oczywiście dużą w tem zastęg mają także dchny instruktorki, które z podziwu godną cierpliwością musiały spełniać niełatwy swój obowiązek a przytem swem prawdziwie sokolem, koleżeńskiem i siostrzanem odnoszeniem się do kursistek wytwarzały tę piękną harmonję, jaka stale panowała w obozie.

W niedzielę 23 bm. odbyło się zakończenie kursu druchen a zarazem oficjalne zamknięcie tegorocznego obozu sokolego w Skrzynkach. Z okazji tej przybyła do obozu dość liczna gromadka gości sokolich i sympatyków, m. in. prezes Dzielnic dh Wol-

Druchny przy „toalecie” po ćwiczeniach.

cając je do wytrwałej i obowiązkowej pracy, poczem przy odśpiewaniu „Roty” podniesiono sztandar narodowy na maszcie.

W pierwszym dniu odbyło się również badanie lekarskie przeprowadzone u wszystkich kursistek przez dh. dr. Spychałę celem stwierdzenia ich zdolności do przewidzianego programu kursu pracy gimnastycznej. Kierownictwo pracy tej spoczywało w rękach doskonale dostrojonego grona instruktorskiego, które funkcje swe podzieliło następująco: dchna Kom. Szulczykówna i jej zastępczyni dchna Przybylanka objęły musztę, ćwiczenia na przyrządach i śpiew, dchny Golkowska i Kozłowska systematykę, gimnastykę, lekką atletykę, plasy i tańce narodowe, wreszcie dchna Krzemieniewska lekcje historii i geografii. Poza tem wygłosiła dchna wiceprez. Rozmiarkowa kilka wykładów z historii i organizacji sokolej a dchna Dobroczyńska referat na temat: cechy dobrze wychowanego człowieka.

Rygor obowiązywał prawdziwie obozowy, a praca odbywała się ściśle według programu, ogłaszanego rozkazem dziennym. Wieczory mile i wesoło spędzone wśród gawędy i śpiewu przy ognisku obozowym, a o godz. 9 odbywał się apel i wspólna modlitwa wieczorna przed udaniem się na spoczynek. Niestety prawie przez cały czas kursu pogoda była fatalna, wszakże nie była ona w stanie zmniejszyć ochoty do pracy i dobrego nastroju ogólnego kursistek, które wykazały dużo zapału, wytrwałości i pilności i skutkiem tego też niewątpliwie z

ski, wiceprez. dh. Stoiński, naczelniczka dzielnicowa dchna Kasprzakówna, przedstawicielka Dzielnic Wydziału Sokolic dchna Dobroczyńska w zastępstwie nieobecnej przewodn. dchny Rozmiarkowej, członek Naczelnictwa Dzielnic dh. Stefan Weselik i szereg dalszych druchów i druchen.

Rano wszystkie kursistki z instruktorkami swemi były na mszy św. w kościele parafialnym a w godzinach przedpołudniowych odbył się w obozie egzamin z historii i geografii polskiej i historii sokolej oraz popisy lekko - atletyczne. Po południu odbyły się zawody w siatkówce, pokaz lekcyj gimnastycznej, gry i zabawy oraz plasy i tańce narodowe. Zarówno egzaminy teoretyczne, jak i pokazy gimnastyczno - sportowe wykazały znakomite wyniki 2-tygodniowej pilnej pracy w obozie.

Po ukończonych popisach odbył się raport, poczem dchna kom. Szulczykówna nakreśliła krótki pogląd sprawozdawczy na przebieg kursu, składając równocześnie serdeczne podziękowanie Dzielnic Wydziałowi Sokolic, a w szczególności jego przewodniczącej dchnie Rozmiarkowej oraz dchnie Dobroczyńskiej za rozkliwą opiekę, jaką stale otaczały kursistki. Następnie przemawiała dchna Dobroczyńska, wyrażając gorące podziękowanie dchnom instruktorkom za pełną poświęcenia a tak owocną ich pracę oraz uznanie wszystkim kursistkom za ich pilność i obowiązkowość.

Na zakończenie zabrał głos dh. prezes Wolski, aby spełnić oficjalny akt zamknięcia tegorocznego obozu.

Druhowie przy grach sportowych

Sokoli w Berlinie

Zawody lekkoatletyczne w Berlinie o puchar wędrowny

„Ilustracji Polskiej”

W niedzielę, 16 b. m. zaroilo się boisko „Sokoła” w Plötzensee młodzieżą sokolą, która miała stanąć po raz czwarty do szlachetnej walki o puchar wędrowny, ufundowany w roku 1928 przez wydawnictwo Ilustracji Polskiej w Poznaniu.

Myśl wydawnictwa, przyczynić się przez to do intensywniej i wytrwalej pracy młodzieży polskiej zrzeszającej się na obczyźnie w Sokole i pokładane w nią nadzieje, wydawały coraz to dodatniejsze rezultaty.

Zawody o puchar Ilustracji Polskiej, stały się najważniejszą imprezą sportową gniazd w Niemczech. To też przygotowania do nich przeprowadza każde gniazdo bardzo starannie, by w dniu zawodów stawić dobrze przygotowaną drużynę.

Tak w oznaczoną niedzielę punktualnie o godz. 10,30 stanęły zastępy do zawodów. Po krótkiej przemowie prezesa Związku i powitaniu przybyłych gości rozpoczęto zawody. W biegu na 100 mtr. zwyciężył dh. Madaj z gn. Charlottenburg w czasie 11,5 sek. Jako drugi przybiegł dh. D. Ochendał z gn. Berlin I w czasie 11,7 sek. W skoku

wwyż: 1. dh. Poznań z gn. Berlin I, 1,57 mtr., 2. dh. Mąkowski z gn. Charlottenburg 1,54 mtr. Skok wdal: 1. dh. Przybyła gn. Charlottenburg, 5,50 mtr., 2. dh. Kryjom z gn. Berlin I, 5,19 mtr. W pchnięciu kulą: 1. mistrz Zw. Sokolów dh. W. Orlikowski z gn. Schöneberg 10,14 mtr. W oszczepie: 1. dh. W. Fogt z gn. Charlottenburg 40,32 mtr., w dysku: 1. dh. Luka z gn. Berlin III 27,98 mtr., w biegu rozstawnym 6x100 mtr. zwyciężyło gniazdo Berlin I bijąc gn. Charlottenburg.

W ogólnej klasyfikacji zwyciężyło, zdobywając puchar po raz drugi gn. Charlottenburg 351 pkt. Drugie miejsce zajęło gn. Berlin I, trzecie gn. Schöneberg. Zaznaczyć należy, że gniazdo Schöneberg posiadało puchar dwa lata i w razie osiągnięcia w roku bieżącym pierwszeństwa, mogło go zdobyć na własność.

Od roku 1928 widoczny jest stały postęp poziomu sportowego druchów. W roku 1928 zwyciężyło gn. Schöneberg 223 pkt., 1929 — 325 pkt., gn. Charlottenburg w roku 1930 — 344 pkt., 1931 — 351 pkt.

Z okręgu kościańskiego

Dziesięciolecie gniazda w Bieżyniu

Podniosłe chwile przeżywał ostatnio Bieżyn z okazji dziesięciolecia gniazda oraz poświęcenia sztandaru. W przeddzień uroczystości odbył się capstrzyk. Oddziały kroczyły przez wioskę oświetloną lampionami, poczem ustawily się na boisku i odśpiewały modlitwę wieczorną. Tu i owdzie kończono dekorację wioski, która w dzień uroczystości ukazała się w przepięknej szacie; nie było chyba domu i zagrody nieudekorowanej sztandarem lub gęsto poutkanymi proporczykami o barwach narodowych.

Uroczystą akademię zagał na boisku prezes gniazda dh. Zimmer, który po powitaniu przewodnictwa okręgu, rodziców chrzestnych, licznie zgromadzonych gości oraz sokolstwa, zdał dalsze przewodnictwo w ręce prezesa okr. dh. Stróżyka. W pięknym przemówieniu podkreślił prezes okręgu stałą pracę Sokolstwa dla dobra Rzeczypospolitej i wniósł okrzyk na Jej. cześć, a orkiestra odegrała hymn narodowy. Składali następnie życzenia p. Kulczyński i prezes gniazda, dh. Górecki z Jerki, w imieniu chrzestnych i gniaz-

Prezes dh Stróżyk wręcza sztandar.

Rano odbyły się zawody lekkoatletyczne, a o godzinie 9,45 odebrał raport wiceprezes okręgu dh. Nowak, poczem z orkiestrą gniazda krzywińskiego na czele wyruszył pochód na nabożeństwo do klasztoru w Lubiniu.

Tamże odbyła się również ceremonia wręczenia sztandaru, która wywarła na tłumie zebranym obywatelstwie parobitki wielkie wrażenie. Po krótkim przemówieniu w imieniu chrzestnych druchna Bartoszewiczowa wręczyła sztandar prezesowi okr. dh. Stróżykowi, następnie wśród uroczystej ciszy prezes gniazda dh. Zimmer dobitnym głosem powtarzał cytowaną przez prezesa okr. rotę przyrzeczenia, odebrał znak sokoli i wręczył go kłęczącemu chorążemu, składającemu przyrzeczenie wiernego stania na straży sztandaru. Podczas wręczenia orkiestra grała marsz sokoli. Następnie wyruszone do Bieżyna. Tutaj u wylotu wioski powitał prezesa okr. dh. Stróżyka młody sokolik, który po stosownym wierszyku wręczył prezesowi piękny bukiet kwiatów. Dziarską defiladę prowadził w towarzystwie podnacz. Banacha wiceprezes okr. dh. Nowak.

da żeńskiego w Krzywiniu druchna Bartoszewiczowa, za gniazdo żeńskie w Kościanie druchna Augustyniakowa, dh. Gimzicki z Piechanina, przedstawiciele innych gniazd, Młode Polki, dh. Janowski z Bieżyna oraz prezes gniazda Krzywina dh. Nowak i wiceprezes gniazda kościańskiego dh. Wenski. Referat o historii sokolstwa wygłosił sekr. okr. dh. Kaliszewski.

Zawody popołudniowe rozpoczęły się o godz. 16,30 ćwiczeniami 70 druchów. Wzięli w nich udział także druchowie z Gostynia, którzy przybyli do Bieżyna z prezesem dh. Peisertem na czele. Po ćwiczeniach druchen ćwiczyły Młode Polki z Bieżyna i Łagowa, następnie sokoleta pod kier. naczelnika Wojciechowskiego z Bieżyna. Druchowie z Gostynia popisali się efektownymi piramidami, dh. nacz. Guliński z Gostynia z 2 małcami demonstrował swą zręczność, wreszcie wkońcu odbyły się ćwiczenia na przyrządach. Po ćwiczeniach dh. prezes Stróżyk rozdał nagrody, w lekkiej atletyce — dh. dh. Kramerowi z Krzywina, Filipiakowi i Banachowi z Kościana, oraz w zawodach na prężniku — dh. dh. Filipiakowi, Banachowi i Grzelkowskiemu.

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci naszego ukochanego
męża i ojca, ś. p.

Maksymiljana Radomskiego

odprawi się

msza św.

zw 10 669

w kościele OO. Franciszkanów przy ołtarzu Matki Boskiej, we wtorek, dnia 1 września o godz. 8.

Żona z dziećmi.

Dnia 27. bm., zmarła śmiercią tragiczną, namaszczona Olejami św., nasza najdroższa matka, teściowa i babka, ś. p.

z Olejniczaków

Franciszka Majtasowa

przeżywszy lat 81. Pogrzeb odbędzie się dnia 30 bm., o godz. 5,15 z kościoła w Dębce. zw 10 700

W ciężkim smutku pogrążeni
dzieci.

Poznań, Berlin, 29. 8. 31.

Osobnych uwiadomień się nie wysyła.

Dnia 27 sierpnia 1931 r., zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, moja najukochańsza żona, nasza najdroższa, nigdy niezapomniana matka, siostra, szwagierka, teściowa, ciotka i babcia, ś. p.

Anna Krausowa

z domu Rożnowska

przeżywszy lat 46. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 30. bm., o godz. 16,45 ze Szpitala Miejskiego na cmentarz Farny, ul. Bukowska.

W ciężkim smutku pogrążeni
mąż z dziećmi i rodziną.

zw 10 707

Za licznie nadesłane nam życzenia z okazji
naszych srebrnych godów, składamy wszystkim
tą drogą

serdeczne podziękowanie.

Szczepanostwo Muszkietowie.

Poznań, Stary Rynek 91.

zw 2509

Wróciłem

Wł. Zygmanski

Dentysta

zw 1342-43

Poznań, Rynek Jeżycki 1, telefon 7520.

Powróciłem

Dr. K. Nowakowski

Chirurg naczelny szpitala miejskiego

Docent Uniw. Pozn.

zw 925

Powróciłem

Dr. med. Jan Raczynski

spec. chorób wewnętrznych.

zw 10 685

Jazz Palais

Otwarcie sezonu jesienno

z dniem 1 września.

zw 10692

Dancing Restauracja - Winiarnia Separatki
Lokal otwarty bez przerwy.

Ceny znacznie niższe.

Sołacz. Przyjemny pobyt. Sołacka 2.

HANDLOWIEC

księgowy-bilansista, korespondent polsko-niemiecki, obeznany z wszelkimi pracami biurowymi, branżą papierniczo-drukarską, sprawami wydawniczymi, redakcyjnymi, nowoczesną propagandą, rzutki, energiczny i sumienny, kawaler, szuka posady. Łaskawe oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 10 632

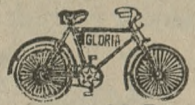
Jedyny, prawdziwie skuteczny.

Żądać wszędzie.

np 5 039

Na raty
miesięcznie
EXPRESS 20 zł

Kromczyński, Poznań,
Aleje Marcinkowskiego 5.
Agenci potrzebni.

Podłogi Asbestowo-Ksylolitowe
sa zupełnie bez szpar, ciepłe, bezpieczne pod względem ognia, grzyba i wilgoci, elastyczne, higieniczne, niewrażliwe na oliwę i zmiany temperatury, zupełnie wolne od pyłu, kurzu i robactwa, łatwe do czyszczenia, przyjemne do chodzenia i przebywania — jak również posadzki teracowe, schody z sztucznego kamienia, naśladowujące zupełnie granit ślaski i szwedzki, karst itp., wykonuje
KSYLOLIT
Katowice, ul. Słowackiego 21.
Tel. 19-16 Tw 296

POSZUKUJEMY

używanych żelaznych

8 TRAGARZY

NP 26 cm. w długościach 8-90 m.

2 TRAGARZY

NP 26 cm. w długościach 5-60 m.

lub

20 TRAGARZY

NP 20 cm. w długościach jak wyżej.

Oferty z podaniem ostatecznej ceny za 1 kg przyjmuje

Zarząd Majętności Uchorowo

powiat Oborniki.

Pw 6930-84,82

Łózka żelazne

Materace wyściełane

Umywalki

Garnitury umywalkowe

Szkło Pw 6 970-34,135

Porcelana

Sztucoe

Szczotki

Drewniane wyroby

Emalja Aluminjum

W. Janaszek

Poznań, Jeznicka 1.

Ca. 1000 tonn pierwszorędnych

kamieni szamet. normalnych

S. K. 33/34, pro tonne zł 50,— franco wagon G. Śląska stacja kolejowa do oddania.
Wł. Schmidt, Wielkie Hajduki G. 81, Mickiewicza 4.

Mundurki szkolne dla dziewcząt
Ubranka szkolne dla chłopców

w różnych fasonach

najtaniej i w wielkim wyborze

tylko w firmie

F. Lisiecki Dom Konfekcyjny S. A.

Poznań, Stary Rynek 98-100.

Pw 6 971/72-34,141

Na nowy rok szkolny!

Bieliznę dla dziewcząt i chłopców

Trykoty dla dziewcząt i chłopców

Pończochy i skarpetki do kolan —
dla dziewcząt i chłopców

Berety krajowe i czeskie

Ubranka dziane — Sweterki — Kamizelki

Rękawiczki — Chusteczki do nosa

Fartuchy szkolne alpagowe i satynowe we wszystkich wielkościach

Do gimnastyki przepisane

koszulki i pantalony oraz komplety szwedzkie.

Podręczniki, wzory oraz wszelkie przybory do robót
ręcznych — Włóczki wełniane na wszelkie cele —

Bawełniczki D. M. C. i inne

poleca w wielkim wyborze i po tanich cenach

KALAMAJSKI

POZNAŃ

Pw 6 940-34,91

TORUŃ

Baczność
Myśliwi!

Na sezon polowania na kuropatwy polecam
DUBELTÓWKI dalekonośne wszelkiego rodzaju,
również naboje „Pocisk” ściśle po cenach fabrycznych.

Największe przedsiębiorstwo na miejscu, czynne
bez przerwy od roku 1901.

Przeszło 1000 broni palnej na składzie. Sprzedaż hurtowa
i detaliczna. — Cenniki wysyłam bezpłatnie. — Wszelkie naprawy
uskuteczniam precyzyjnie i w jaknajkrótszym czasie. dw 924

Tadeusz Jaruszewski, Poznań
ul. Woźna 6 i ul. Ślusarska 1a, telefon 3266.

Poleca tanio smaczne

obiady i kolacje

Kawiarnia i Jadalnia

Półwiejska 17. zw 1069.

Szkło

okienne, ogrodowe, katedralne, surowe,
druciane, ornamentowe, kolorowe diamenty, kit szklarski itp., lustra i
szyby wystawowe poleca
Polskie Biuro Sprzedaży Szkła
Spółka Akcyjna Poznań
Małe Garbary 7a, telefon 28-63.

WAPNO NAWOZOWE

wszelkich gatunków:
pa mielony kamień wapienny
„ mielone wapno palone
„ miał wapienny

dostarcza korzystnie

dw 851

GUSTAW GLAETZNER

Centrala Materiałów

Budowlanych i Dachówek
Poznań 3, Mickiewicza 36. Tel. 6580 i 6328. Założ. 1907 r

30 bardzo dobrych

koni roboczych

sprzedam.

Kredyt według umowy.

Małecki, Droga Dębińska 11, tel. 11-90

Pw 6 977-84,148

Od poniedziałku
31. 8. — 10. 9. 31.**DZIESIĘĆ TANICH DNI**Od poniedziałku
31. 8. — 10. 9. 31.

Mimo ciężkich warunków gospodarczych, wywołanych ogólnym położeniem w kraju, przystępujemy do naszych Szan. Odbiorców z nadzwyczaj korzystną ofertą. Prosimy uważnie przeczytać nasze ogłoszenie. Traci ten, kto nie przekona się o naprawdę niskich cenach naszych towarów. Poniżej podajemy dla zobrazowania ceny drobnej części artykułów, jakie prowadzimy. Wszystkie ceny nasze są w równej mierze obniżone. Zapraszamy również do zwiedzenia naszych magazynów bez przymusu kupna.

Oglądajcie nasze wystawy. Zastrzegamy sobie oddawania większych ilości.

Bielizna

Czepki woalowe z koron. od zł 1,45
Czepki piękne kol. i fas. od zł 1,95
Czepki eleganckie . . . od zł 2,95
Paski drylisk. z 2 podw. od zł 1,45
Paski drylisk. z 4 podw. od zł 1,95
Biustonosze doskon. fason od zł 1,55
Koszule dzienne z mierz. od zł 1,45
Koszule nocne z koronką od zł 3,95
Koszule nocne przyb. koronką i haftem od zł 4,95
Koszule nocne z dług. ręk. od zł 5,95
Staniczek z mierz. od zł 1,60
Pyjama damska . . . od zł 17,90

Pończochy-Rękawiczki

Pończochy macco . zł 2,50, 1,55 0,95
Pończochy 1a jedw. flor. zł 2,95 1,95
Pończochy jedwabne a la Bemberg . zł 3,95 1,95
Pończochy 1a jedwab do prania . . . zł 4,95
Skarpetki dziecięce kolor. od zł 0,60
Rękawiczki dam. niciane zł 2,95 1,50
Rękawiczki dam. imit. duńskich z mankiet. zł 3,45
Rękawiczki skórkowe od zł 5,85 4,95
Rękawiczki męskie kolorowe i białe zł 3,45 1,50

Bielizna wiedeńska do 50% zniżki.**Trykotaż**

Koszulki igliczkowe zł 2,95 1,95
Pantalony trykot. zł 1,75 1,45
Pantalony igliczk. zł 2,70 2,35
Kombinacje majt. igliczk. zł 4,95

Koronki - Haft

Koronki klockowe od zł 0,07
Bortki i ząbki do biel. od zł 0,05
Hafty krajowe i szwajcarskie . . . . . od zł 0,14

Fartuchy

Damskie białe . . . od zł 1,95
Damskie kolorowe . . od zł 4,50
Dziewczęce kolor. . . od zł 3,75
Chłopięce . . . . . od zł 1,95

Bielizna niemowlęca

Kaftaniki niemowl. od zł 1,45
Koszulki niemowl. . . od zł 1,95
Śliniaczki niemowl. od zł 0,85
Poduszki niemowl. dł. od zł 5,95

Sweterki**i sukienki dziecięce**

Partja I. daw. 7,75 teraz 3,95
Partja II. daw. 10,75 teraz 5,95
Partja III. daw. 18,00 teraz 9,75
Golfy dziewczęce czysta wełna . . . 14,50, 10,50, 9,50
Bleyle 25% zniżki.

Pulowery, kamizelki i żakiety damskie

Partja I. daw. 22,50 teraz 9,75
Partja II. daw. 45,00 teraz 19,75
Partja III. daw. 49,50 teraz 24,75
Partja IV. daw. 59,50 teraz 29,75
Bleyle 25% zniżki.

Kostjumy damskie

Partja I. daw. 48,00 teraz 29,50
Partja II. daw. 59,50 teraz 39,75
Partja III. „ 115,00 teraz 57,50

Ręczniki

Wafłowe . . . . . zł 1,50 0,85
Frotte . . . . . zł 2,35 1,75

Serwetki

Narożniki klockowe . . od zł 0,25
Serwetki richelieu . . . od zł 0,48
Serwetki klock. ręczne od zł 0,95
Motywy klock. ręczne od zł 0,70

Na wyroby dziane

firmy „Bleyle“

25% zniżki.

Na wszelkie artykuły nieobjęte
powyższym ogłoszeniem
udzielamy zniżki 10%

Chusteczki

Chusteczki dla dzieci
z kol. brzegiem od zł 0,08
Chusteczki damskie 1a
z mierz. zł 0,55, 0,45, 0,25
Chusteczki męskie . . . . . od zł 0,22
Chusteczki z kol. brzeg.
lub mierz. zł 0,95 0,55

Bluski

Tenisówki jedw. trykot . . . . . od zł 6,95
Bluski jedwab trykot.
dług. ręk. . . . . od zł 14,50
Bluski sportowe białe
dług. ręk. . . . . od zł 6,75
Tenisówka biała wełniana 13,50, 6,50
Pulover biały wełna
z jedw. . . . . od zł 19,50

Ubranka szkolne, mundurki oraz fartuszki szkolne w wielkim wyborze.

„Centrala“
ulica Nowa 6

WIZA i MAŁUSZEK

„Filja“
27 Grudnia 5.

Kapelusze damskie

ostatnie nowości sezonu w wielkim wyborze poleca
korzystnie, salon mód

„Pani“, właśc. **E. Madysiowa**
ul. Dąbrowskiego 14/16 (nowy gmach Zakł. Ubezpiecz.)
Ceny niskie! zw 10693

CENTRALA MEBLI

M. Szpryngacz

Swarzędz — Piaski 5

poleca:

Meble w wielkim wyborze od zwykłych do
najwykwintniejszych w solidnym wykonaniu
po bardzo niskich cenach. Dogodna komuni-
kacja autobusami co 30 minut z ul. Woźnej.
Pw 5704-06-30,32133

STUDEBAKER

SAMOCCHODY

Części zamienne **Warsztaty**

AUTO-TRADING COMPANY s. z o. o.

Oddział w Poznaniu, ul. Jeżycka 52.

Tel. 79-99 (oddział montowni Studebaker w Gdańsku) Tel. 79-99
zw 10689

DRZEWKA OWOCOWE

i ozdobne wszelkiego rodzaju polecają do sadze-
nia jesienno dw 921

A. i J. JESKE

Tel. nr. 3 Szkółki drzew w Jelonce, poczta Złotniki k/Poznań. Tel. nr. 3
Cenniki na żądanie gratis i franco!

**Baczność Właściciele
Domów!**

Dachy papowe, cynko-
we, dachówkowe i t. p.
reparuje i na nowo pokrywa po cenach przystępnych
przy spłacie do 6 miesięcy. Pw 6 969-56,352

Ignacy Mandowski

Egzam. mistrz blacharsko-dekarski
Przemysł Polski Pokrywania Dachów
Tel. 34-69 **POZNAŃ, GROBLA 3.** Rok zał. 1907
Wykonuje także wszelkie prace instalacyjne.

Zawiadamiamy

niniejszem Szanownych Odbiorców naszych i osoby zainteresowane, że nasze
przedstawicielstwo na Poznań i okolice posiada Firma:

W. Gierczyński i S-ka, Poznań, św. Marcin 13.

Prosimy Szanowną Klientelę o zwracanie się z wszystkimi zapytaniami do
przedstawicieli, którzy dla wygody P. T. Klientów i łatwiejszego zorientowania się
co do jakości, posiadają na składzie kilka okazowych maszyn.

FABRYKA TRAKÓW i MASZYN

DO OBRÓBK DRZEWA

dawn. C. Blumwe i Syn Sp. Akc., Bydgoszcz.

Podajemy do łask. wiadomości P. T. naszym Klientom i wszystkim tym,
którzy dotychczas nie wiedzą, że objeśliśmy Przedstawicielstwo Fabryki Traków
i Maszyn w Bydgoszczy na wszelkie ich wyroby i w razie jakichkolwiek zapo-
trzebowań prosimy uprzejmie o skierowanie do nas swych zapytań, dotyczących
kupna maszyn lub części. Ze swej strony gwarantujemy P. T. Klienteli szybką,
wyczerpującą i fachową obsługę. Wszystkich zainteresowanych prosimy o odwie-
dzenie naszego składu w celu oglądnięcia najnowszych modeli maszyn, znanych
ze swej pierwszorzędnej konstrukcji i precyzyjności.

W. Gierczyński i S-ka, Poznań, św. Marcin 13.

Pw 6 921-3441

Jak za młodych czasów

odzyska Pan znów męskie siły, stosując aparat „Nr. 111“ opatentowany w wielu kul-
turalnych krajach. Naukową broszurkę niezmiernie interesującą i zawierającą dyser-
tacje i opinie wielu osobistości nauki lekarskiej wysyłamy bezpłatnie i dyskretnie.
Adresować: „**INVENTUS**“ (8 B) Lwów, Jagiellońska 20. Dozwolone do
użytku przez władze administracyjno-lekarskie. Za skuteczność przyjmujemy
pełną gwarancję. Pw 6 008-72,55

Do dobrze prosperującego, zdolnego do rozwinięcia się
dużego handlu żelaza, hurt i detal, w punkcie przemysłow-
wym Górnego Śląska, z dostawą dla kopalń i hut, dobrze
zaprowadzonego w przedsięb. przemysłowych, poszukuje
się fachowca, jako

czynnego współnika

ewentl. możliwość nabycia składu wraz z ładnym domem.
Oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 10 703

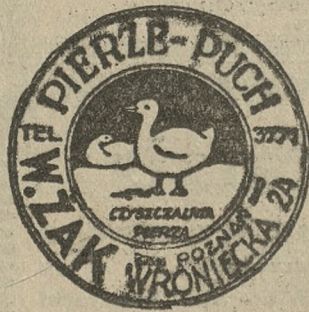
Nowe ogórki kwaszone i kapuste

czysto białe, z cieniutkim długim krojem poleca do
natychmiastowej dostawy **M. Jabłoński, kwaszar-
nia kapusty i ogórków, Poznań, ul. Stawna 6.**
Telefon 53-43. zw 10698

Poszukiwane**dobrze sprzedawczynie**

dla sprzedaży aparatów leczniczych

z wyjazdami na prowincję, stała pensja i koszty podróży.
Pierwszeństwo wyszkolone pielęgniarki, zgłoszenia
piśmienne z odpisami świadectw: **Wohlmut, Poznań,
Gwarna 18.** dw 922

dw 915

Ze względów rodzinnych mam
zamiar moje

nieruchomości

w mniejszym lecz handlowym
mieście Województwa Pozn., w
których się znajduje restauracja,
oraz skład kolonialny, jak i 8 lo-
katorów, do tego cr. 50 mórg roli
z żywym i martwym inwentar-
zem, zamienić na dom, ewentual-
nie z podobnym interesem w Po-
znaniu, Bydgoszczy lub Inowroc-
ławiu. W rachubę wchodzi tylko
poważniejsze obiekty.
Łaskawe zgłoszenia upraszam
do Kurjera Poznańskiego pod
zw 10 824.

PLISOWANIE

dekantowanie, hafty, mierzki
wszystkiego okretką wykonuje
terminowo i tanio

„**HAFTOPLIS**“, St. Rynek 10
(wejście Kurzanoga obok F-a Czepczyński i Krok)
Pw 6 991-C 50

Bezkonkurencyjny młyn

15 tonn przemiału żyta i per-
nicy, nowoczesny, 1925 roku
wybudowany, z zapadem mot.
Diesla, własny zakład elek-
trycznego oświetlenia, z powo-
du choroby do wydzierżawie-
nia, ewentl. na sprzedaż, po-
łożenie 11 km. od wielkiego
miasta, w okolicy obfitującej
w zboże i zbyt maki. Do dzier-
żawy kaucja 20.000 zł w go-
tówce potrzebna. — Zgłoszenia
pod „Młyn Parowy“ do „Par-
Bydgoszcz. Pw 6 935-63,481

PIEGI

oraz wszelkie nieczysto-
ści skórne usuwa rady-
kalnie od lat wypróbo-
wany i niezawodny.

Krem Bella

wysyłka każdej ilości.
Cena za słoik 2,50 zł
Mydło Bella 1,25 zł
do nabycia w aptekach
i drogeriach lub wprost
we wytwórni.

Apteka p. Koronę
Poznań, Górna Wilda 61.
dw 3254

Drogerja

z urządzeniem, bez towaru,
korzystnie na sprzedaż.
Hadrys, Matejki 56.
zw 10 696

Łózka żelazne

Wanny do prania
Okucia do drzwi
Okucia do okien
Linki stalowe
Gwoździe i kańczuchy
Śruby i nitki
Druć do prasowania słomy
Karnisze do okien
poleca korzystnie

Jan Deierling

skład żelaza
Poznań, Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43
Pw 6974 34,186

Z powodu

LIKWIDACJI HURTOWNI

urządzą z dniem 1 września aż do odwołania

WIELKĄ SPRZEDAŻ

nagromadzonych towarów, po cenach wprost NIESŁYCHANYCH!

SWETRY dziecięce . . . . . od zł 1,95
" męskie . . . . . " 2,95
PULLOVERY męskie . . . . . " 3,95
" damskie czysto wełniane " 8,75
SWETRY damsk. czysto wełn. " 13,75
GARSONKI " " " 19,75

POŃCZOCHY damskie bawełn. flor 0,68
" " jedw. flor czarne 1,45
" " gazowe czarne 2,95
" " czysto wełn. 3,95
" " wełna z jedwab. 3,95
" " jedwab. 3,95, 3,45, 1,95

SKARPETKI męskie niejane . . . 0,48
" " deseniove . . . 0,88
" " wigon. grube, . . . 0,95

PARTJA śliników dziecięcych . . 0,48
" szali jedwabnych . . . 0,79
" czapek jedw. i pilotek weł-
nianych dziecięcych . . 0,95
" koszulek dziecię. nocnych 1,95
" kombinacji tryk. damsk. 2,95

KALESONY męsk. szare z ciepł. fut. 2,25

" białe " " 2,95

KOSZULE " szare " " 2,95

" białe " " 3,95

KALESONY męskie półwełniane 3,50

GARNITURY męskie kolorowe . . 5,50

PANTALONY damskie wełn. igliczk. 5,95

" " bawełniane . . 0,79

" " i dziecięce

wielkość 1 2 3 4 5 6

zł 1,25, 1,50, 1,75, 1,95, 2,50, 2,95

RĘKAWICZKI damskie trykot. . 0,39

" damskie i męskie, ciepłe 0,95

" Partja . . . 1,45

" Partja . . . 1,95

" dziecięce skórki na flaneli 5,75

" męskie " " 6,50

" męskie " " wełnie 8,75

BERETY kolorowe w dobr. gatunku 1,65

FARTUCHY damskie kol. na szelkach 2,75

CHUSTKI żenilkowe 4,95

SPECJALNA UWAGA zwracam na OKNA WYSTAWOWE!

RAZ na WIELE LAT coś podobnego!

dw 930

Dobrowolski

Poznań,
Pocztowa
4.

Na nowy Rok Szkolny

ORUWIE DZIECIECE

pierwszorzędne fabrykaty z gwarancją za każdą parę
w wielkim wyborze, poleca po znanych niskich cenach

J. PAŃCZAK, Poznań, św. Marcin 64.

Tel. 10 00

Górna Wilda 59.

Pw 6 922-34,71

Kupujcie
PERFUMOWANY
KROCHMAL
Szczenanowskiego
Pw 6 948-56,351

Piegi, żółte plamy, opa-
leniznę usuwa pod
gwarancją aptekarza Jana
Gadebuscha „Axela”-krem
1/2 słoik 2,50 zł, 1/1 słoik 4,50,
do tego mydło „AXELA”,
1 kaw. 1,25 zł. J. Gade-
busch, Poznań, ul. Nowa 7
(Bazar). Drogerja i per-
fumerja. d 628/9

Salon Mód

„Mira”

ul. Marsz. Focha 36

znany powszechnie z najwy-
kwintniejszego wykonania

przyjmuje już

na **Sezon Jesienny**

Płaszcz, Suknie, Kostju-
my sport. i ang. oraz mo-
dernizację futer.

Gwarancja za wytwórny krój
i pierwszorzędne wykonanie.

Specjalny mistrz krawiecki na
kroje angielskie i płaszcze oraz
kuśnierz na miejscu.

Bogaty wybór żurnali mo-
delowych oraz specjalnych
modeli na sezon 1932.

Ceny przystępne!

Pw 6 949 34,106

Marja Janowska-Kopczyńska
primadonna oper zagranicznych wróciła do kraju
ndziela

lekcji śpiewu.

Poznań, ul. 27 Grudnia 20, m. 10

przyjmuje od 3—5-tej po poł.

zw 10 699

SZKOŁA pod wezw. Najśw. Marji Panny
Wierzbicice 6

Początek nauki środy, 2.9. o godz. 9, I klasa wstępna
o godz. 11. Wpisy chłopców i dziewczynek do
kl. wstęp. i 5—I gimn. hum. przyjmuje się o 5—6
godz. w lokalu szkoły. Dzieci z Dębca: Dębica,
Bluszczowa 3.

zw 10 705

Osiedliłem się jako

Adwokat w Śmiglu

Biuro moje znajduje się
przy ul. Jagiellońskiej 8, telefon 98
(dawn. kancelarja adwok. Jankowskiego)

Zbigniew Smyczyński

dw 916

adwokat.

Nuty. Szkoły na fortepian i t. d.
Na rok szkolny 1931/32 poleca
podręczniki szkolne

wszystkich szkół

zw 10 659

A. CYBULSKI, Księgarnia Nakładowa
Poznań, św. Marcin 9/10.
Powieści. Sztuki teatralne. Obrazy.

Truskawiec - Zdrój

zakład zdrojowo-kąpielowy i stacja klimatyczna
(województwo łwowskie)

ze słynną „**NAFTUSIĄ**”
!! otwarty cały rok !!

Sesony jesienny: wrzesień—październik.

Przysłowiowa piękna jesień — idealny wypoczynek
i kuracja. Wszelkich informacji udziela — zgłoszenia
na mieszkania przyjmuje
dw 926 Zarząd zdrojowy — Truskawiec.

Widownia

Restauracja

Parapetna taras

Marsz. Focha 23, obok dworca zach., tel. 75-72.

Po powiększeniu, gruntownym odrestaurowaniu
i urządzeniu w najnowszym stylu polecam mój lokal
Szan. Gościom oraz Sympatykom i zaznaczam, że lokal
oraz dancing jest otwarty do godz. 4-tej rano.

Z poważaniem

H. Halaś.

Pw 6 984 34,103

Do wydzierżawienia

UBIKACJA

masywna, jasna, nadająca się na składnię i warsztaty,
wielkości ca. 400 m. kwadr., z przyległym 2 pokojowym,
masywnym biurem, z boczną kolejową i przyłączeniem
elektrycznym (prąd zmienny) od zaraz korzystnie. Zgło-
szenia pod 1733 do biura ogłoszeń „Kosmos”, Poznań,
Zwierzyniecka 6.

dw 930

Do Berlina

wyjazd zbyteczny! Wszelkie sprawy han-
dlowe, informacje załatwia szybko i tanio
Aleksander Schürer, Berlin W. 57

Winterfeldstr. 26.

Korespondencja w języku:
polskim, niemieckim i rosyjskim.

zw 10 681

Hurtowny interes gotówkowy

dobrze prosperujący, w mieście powiatowym, w Wiel-
kopolsce zaraz do objęcia. Potrzebne 40 000 zł go-
tówki oraz zastaw hipoteczny lub pupilarne papiery
wartościowe do osiągnięcia kredytów. Zgłoszenia
do „PAR” w Poznaniu pod 56,337. Pw 6 945-56,337

Instytucja Bankowa przyjmie

dwóch elewów

z ukończoną Wyższą Szkołą Handlową. Zgłoszenia
z odpisami świadectw pod „Bank” do Biura Ogło-
szeń „Par”, Bydgoszcz, Dworcowa 54. Pw 6 182 63,470

Poszukujemy

dobrych podróżujących

do sprzedaży aparatów leczniczych

z wyjazdami na prowincję, stała pensja i koszty podróży.
Pierwszeństwo dobrym mówcom publicznym. Zgłoszenia
piśmienne z odpisami świadectw: Wohlmuth, Poznań,
Gwarna 18. dw 933

Kawa palona 12,5 kg	zł 0,50	Smalec amer. 1/2 kg	zł 1,05
Jęczmień palony 1/2 kg	0,25	Mydło Regera	paczka 1,05
Ryż łamany 1/2 kg	0,25	Radion	paczka 0,80
Kasza pszenna 1/2 kg	0,28	Nafta Nobla	litr 0,60

i wszelkie towary kolonialne poleca po nadzwyczaj
niskich cenach

Konsum Polski, Poznań, ul. Wroniecka 12
narożnik ul. Stawnej, tel. 27-43.

Oddajemy

zastępstwa generalne

wzgl. okręgowe do sprzedaży najnowszego, praktycznego
aparatu domowego. Dla panów i pań wiel-
kie dochody do osiągnięcia. Zgłosz. Kurjer Pozn. dw 10 704

Kursy handlowe Stefana Kapałki
w Poznaniu, ul. Kochanowskiego 17

przyjmują zapisy na nowe kursy handlowe od zaraz.
Początek nauki dnia 4 września r.b. Prospekty
wysyła się na żądanie bezpłatnie. zw 10 682

Polska Prywatna Szkoła Przygotowawcza

ulica Marszałka Focha 82, I p. pr.

przyjmuje jeszcze zgłoszenia chłopców
i dziewczynek od 6-ciu do 10-ciu lat co-
dziennie od godziny 15—16-tej.

Nauka sumienna według programów ministerjalnych
Rok szkolny rozpoczyna się 2 września o godz. 9

Helena Zieglerowa

zw 10 670

Najodpowiedniejszy czas sadzenia

TRUSKAWEK i RABARBERU,

które poleca zakład ogrodniczy

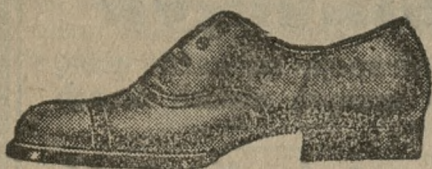
dw 929

Józef Marciniec, Poznań-Starałeka, Tel. 26—26

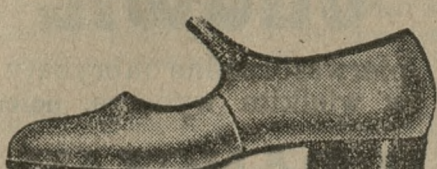
DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ.

14.90

Fason 3632-22
Bronzowe półbuty z boku, gustownie ozdobione. Skórzana podeszwa, gumowy obcas.

16.90

Fason 2642-05
Praktyczne pantofelki z brązowego boku. Bardzo wygodne i trwałe. Odpowiednie do codziennego użytku i na niedzielę.

19.90

Fason 1634-22
Eleganckie i wygodne półbuty z brązowego boku, ciętego, na mocnej skórzanej podeszwie.

16.90

Fason 3672-22
Dla chłopców do szkoły te sznurowane buty z czarnego boku ciętego. Mocna podeszwa, gumowy obcas.

Obszerny lokal

rozmiarów ca 100 m² przy tem 9 pokoi na biura, tuż przy pl. Wolności, w całości lub w częściach do wynajęcia. Oferty do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34,76

Pw 6 933-34,76

Ekspedjentki

rutynowanej i rzutkiej poszukuje się zaraz. Panie tylko z branży czekolady i cukierków, posiadające gotówkę na kaucję, mogą się zgłosić pod zw 10 701 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Niniejszem donoszę uprzejmie, że

kupuję każdą ilość kuropatw

oraz wszelką inną zwierzyne na eksport i płace najwyższe ceny dzienne. St. MATYASZCZYK, Leszno, Rynek 29, tel. 301. nw 4805-6

Lakiernika

pierwszorzędny, poszukuje zaraz poważna firma samochodowa. Zgłoszenia do „PAR”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34,102

Pw 6 942-34,102

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Niebywała okazja.

Hurtownia tytoniowa z koncesją, z dobr. składem detal we większym mieście na Pomorzu z powodu objęcia innego przedsiębiorstwa, zaraz sprzedam. Do objęcia potrzeba zł 30 000,— gotówki. Oferty do Kurjera Pozn. pod zw 10 702

Magistrat miasta Torunia rozpisuje nieniejszem

PRZETARG

na wydzierżawienie restauracji „Park Cegielnia” wraz z przynależnymi budynkami i ogrodem. Czas dzierżawy 12 lat od 1 października 1931 r. Dzierżawca zobowiązany będzie do przeprowadzenia gruntownego remontu i bieżącego utrzymania zabudowań. Przylegającą do ogrodu łakę będzie mógł dzierżawca Parku osobno dzierżawiać.

Oferty w zalakowanych kopertach z napisem: oferta na dzierżawę „Parku Cegielnia” należy nadesłać z podaniem wysokości rocznego czynszu dzierżawnego — w terminie do 11 września 1931 r., godz. 12 do Magistratu miasta Torunia, VI. Wydziału Dóbr i Lasów, w którym to czasie nastąpi otwarcie ofert w obecności ewentl. przybyłych oferentów. dw 927

Magistrat zastrzega sobie dowolny wybór oferentów.

MAGISTRAT.

Wydzierżawienie polowania

około 2000 mórg za Cytadłą dawniejszej gminy Winiary, nastąpi dnia 2 września 1931 r., o godz. 4 po poł., w lokalu p. Kotlińskiego przy ul. Obornickiej 38. Warunki dzierżawy w miejscu. zw 10 672

Bajerlein, przewodniczący.

Polowanie

Gmina Kiekrz, 13 km. od Poznania wydzierżawia polowanie 587 ha., od 1 września 1931. do 1 marca 1938. Licytacja w Kiekrzu, stara szkoła, 5 września 1931, o godz. 16. Warunki licytacyjne do przejżenia w urzędzie gminnym. zw 10 706

Hartkopf, przew. Spółki Łowieckiej.

Ostrzeżenie

Dział dezynfekcji aparatów telefonicznych, Zrzeszenie Oficerów Rezerwy Spół. Zarob. z o. o. w Warszawie, oddział w Poznaniu, ul. Skarbowa nr. 11, tel. 35-52, ostrzega WPanów abonentów aparatów telefonicznych stołecznego miasta Poznania i Woj. Pozn., że „Datolem” i co siedem dni może odkażać tylko Zrzeszenie Oficerów Rezerwy, ponieważ „Datol” jest opatentowanym środkiem Zrzeszenia.

Odkażamy zgodnie z rozporządzeniem Pana Wojewody z dnia 6. 6. 31 r. Nr. Dz. 24, poz. 442, i bierzemy całkowitą odpowiedzialność wobec władz sanitarnych, pobierając zł 2 (dwa) za czterokrotną dezynfekcję, płatne zdołu.

Inne firmy, które odkażają Nerolitem, który nie jest objęty powyższym rozporządzeniem, lub zamierzają odkażać co siedem dni, wprowadzają w błąd panów abonentów, gdyż środka „Datolu” od nas nie posiadają i posiadają nie będą, narażając ich na niepotrzebne straty, bo niewłaściwe odkażanie nie będzie uznane przez władze sanitarne. Prosimy zwracać uwagę na legitymację Zrzeszenia.

Zrzeszenie Oficerów Rezerwy

Spółdz. zarobk. z ogr. odp.

Dział dezynfekcji aparatów telefonicznych na województwa Poznańskie i Pomorskie. zw 10 697

LICYTACJA LIKWIDACYJNA

W poniedziałek, 31 sierpnia oraz wtorek, 1 września od godz. 10 począwszy sprzedawcą będą przy Starym Ryнку narożnik ul. Wodnej i ul. Jezuićkiej na odpowiedzialność interesowanych najwięcej dającym za gotówkę:

około 500 par obuwia i to damskie, męskie i dziecięce. Brunon Trzeciak

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na województwo poznańskie. Ul. Wroniecka 4. Tel. 21-28 i 31-75. Lokal licytacyjny otwarty codziennie 8—18 godz. Pw 6 958-34,115

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele budowlane

800 m² przy ul. Dąbrowskiego, przystanek tramwajowy w miejscu, elektryczność, kanalizacja. Ceny niskie. Cegielnia Jeżycka, Dąbrowskiego 121. zw 55 039

Gramofony — Płyty

Przybory
sprzedają po najniższych cenach. Feliks Balon, Wozna 12. Pw 5 909-33,45

Pianino

aparat fotograficzny, gramofon i rower sprzedam tania. Adres wskaże Kurjer Pozn. zw 54 535

Maszyny

do pisania z gwarancją, pierwszorzędne, nowe zł 600, a używane z gwarancją i prawem zamiany od zł 95.—, Skóra i S-ka, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 23. zw 54 653

Majątki

ziemskie sprzedaje w całości lub parceluje korzystnie plenipotent do br. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zw 54 500

Majątek

ziemski 500 mórg, korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zw 54 408

Wille

pensjonat, drewniana, na ukończeniu, tania sprzedam. Wisła, Śląsk Cieszyński Jadwiga Jasieńska. zw 52 379

Dom

mieszkalny piętrowy do sprzedania, 4 pokoje, zaraz do objęcia, w Swarzędzu, Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zw 54 404

Pianino

krzyżowe zagraniczne sprzedam za bezcen. Strzelecka 26, m. 6. zw 54 708

Skład

kolonialny z mieszkaniami na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Pozn. zw 54 534

Deski sosnowe

boczne, bezcenne 18 mm, oddaje wagonowo K. Kaliszewski, tartak, Września. zw 54 645

Samochód

Praga, mały limuzyna, Zgłoszenia telefon 7347. zw 54 614

Mebie — kuchenne

po bajecznie taniej cenie sprzedaje Jan Konecki, Piaskowa 3, wytwornia mebli kuchennych. zw 52 477

Kase

National w dobrym stanie i mniejsza szafa żelazna okazują się sprzedam. H. Porawska, Września, ul. Sienkiewicza 19. zw 53 160

Sprzedam

lub wydzierżawię dobrze prosperującą restaurację miejsce powiatowe, dobrymi warunkami z powodów zdrowotnych. Oferty Kurjer Pozn. zw 53 630

Pianino

„Sommerfeld” nowe sprzedam. zw 53 672

Sprzedaż kafil

Polecam mój skład kafil rozmaitych kolorów, oraz wykonanie wszelkich prac zdurkowych. Ceny konkurencyjne, Piotr Szymański, ul. Strumykowa 39. zw 55 129

Mebie

używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42. Pw 5 609

„Centrala mebli”

Swarzędz poleca meble po cenach niskich Wielki wybór. Pw 5705-30,35

Teki płócienné zł 1,50

Teki skórzane zł 7,50
Torby szkolne zł 2,90
Piórniki zł 0,85
Wiktoria Czysta, Poznań, Plac Wolności 5 — Szkolna 11. Pw 5011-33,61

Motocykle

mało używane, gotowe do jazdy, za każdą możliwą cenę. Marian Maik, Wrocławska 14. Pw 5 917-34,53

Wille

sprzedam — wydzierżawię Swarzędz, kanalizacja, ogród. Oferty „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56,522. Pw 6023-56,522

Wysprzedaż

Futra damskie

czarne zrebce, bronz, od 450 zł, sealowe 300, bibretowe 300, krety 300, piżmowce jasne, ciemne 650, blamy pod futra męskie, damskie 60, wydry bronz, czarne 200, lisy srebrne 300, inne lisy 60 i kilka tysięcy skór na obsady od 5 zł poleca skład futer Poznań, Aleje Marcinkowskiego 15, Bracia Miłacy. nw 5 220

Piekarnia

wypiek 200 bochenków powiat miasto, Ig. Tobolski, Września, nw 5240

Plac budowlany

3/4 morgi blisko dworca tania. Wiktoria Wuttkowa, Koźmin Wielkopolska. zw 54 827

30 mórg

ziemi pszennej drenowanej, 2 stodoły murowane tania. Wiktoria Wuttkowa, Koźmin Wlkp. zw 54 826

Wille

6 pokoi komfortem ogrodem owocowym tania. Wiktoria Wuttkowa, Koźmin Wlkp. zw 54 824

Pralnia - Prasownia

bardzo dobra egzystencja w biegu natychmiast bardzo tania do sprzedania. Adres wskaże Kurjer Pozn. zw 54 815

Piekarnię

dobrze prosperująca sprzedam. — Maleckiego 12. zw 54 804

Mebie

z powodu wyjazdu korzystnie do sprzedania. Zgłoszenia Działalności 10, II, piętrowo, prawo, od godziny 11—13 i od 16—19. zw 54 549

Parcele

budowlane po zł 140 mtr. sprzedaje na wypłaty miesięczne. — Gnieźno, Wierzbiciele 5, telefon 72-55. zw 54 764

Skład

urządzeniem, centrum, sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zw 55 059

Skład

cukierków, artykułów piśmiennych sprzedam tania. Bronisław Kozłowski, Poznań, Długa 4. zw 55 108

Piekarnia - Cukiernia

dobrze zaprowadzona wraz meblami od 1. 9 do odstąpienia za cenę 2 250 zł, bez mebli 1 500 zł. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 54 762

2,95 kałesony zimowe

Kalesony macco 1,60, koszule wierzchnie 6,50; kołnierzyki sztywne 0,60; berety czeskie od 1,35; Pończochy prima Bemberg 3,50; jedwabne 1,40; złoty Bemberg 5,50; Pulowery męskie od 4,50; Krawaty, rekawiczki najtaniej w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 38, obok Wielkiej. zw 54 793

Rehpinscher

na sprzedaż. Międzyzłazie, 11. zw 54 868

2 parcele

po 1 062 m kw. przy ul. Skarpska tania sprzedam. Maciejewski, — Dąbrowskiego 88. zw 54 854

Restauracje

obszerne ubikacje, sala, odpowiednie mieszkanie w Poznaniu sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zw 54 853

Beczki

dębowe 600 i 900 litrów, dobre, sprzedam. L. Siedziński, Poznań, Wroniecka 16, telefon 1242. zw 55 160

Parcele budowlane

1/2 morgowe odda korzystnie Majętność Zieliniec przy Poznaniu, telefon 30-49. zw 54 836

Dobrze prosperujący

skład kolonialny w Kościńcu, towar, urządzenie, dwupokojowe mieszkanie. Do przejęcia potrzeba ca. 4.800,— ewentl. z meblami. Kościan, Bronisławski, Hotel Dworcowy. nw 5259

Torby

teki szkolne, płócienné i skórzane własnego wyrobu tania poleca Spółka Wytwórcza Polskich Rymarzy i Siodlarzy, Poznań, narożnik Podgórze i Szkolnej. zw 54 987

Skład

cukierków, dobrze zaprowadzony sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zw 55 104

Dom

z ogrodem, 2 mieszkania 3 pokojowe sprzedam. Zabikowo, Kościuski 26. zw 54 904

Poznańska

Fabryka Kolder

tylko ul. Piekary 1, tel. 50-97. Poleca koldry puchowe, na owczej wełnie i walcie oraz białe i niebieskie poscielę, ławę w wielkim wyborze. Wykonanie najlepsze, ceny najniższe. Pw 6 939-34,80

Samochód

Renault, kryty w najlepszym stanie, rocznik 30, nowe opony z powodu wyjazdu za 2.500. Traugutta 24, dawniej 10, mieszk. 9. zw 55 096

Fuzje

(Winchester) dwunastka, 5 strzałowa na śrut (i kule) dalekostrzelną, jak nowa, tania (7—8). — Józef Degórski, Małe Garbary 7a. zw 55 065

Seter

angielski sprzedam. Telefon 26-55. zw 55 081

Radjo

czterolampowe sprzedam. Marcina 33, mieszkanie 8. zgwp 55 079

Dom

mieszkalny do sprzedania korzystnie w mieście powiatowym (gimnazjum i garnizon). Oferty względnie bliższe wyjaśnienia pod dzw 900 do Kurjera Pozn. zw 55 080

Sypialnie

pierwszorzędne sprzedam. Stolarska Górna Włda 94. zw 53 694

Skład

kawy, cukrów, centrum, pokój, kuchnia, sprzedam natychmiast za 2.000. Oferty Kurjer Pozn. zw 55 300

Radioaparat

4 lamp, głośnik i akumulator wszystko pierwszorzędne sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zw 54 658

Sprzedam

realność miejską w Poznaniu z zabudowaniem, wolnym mieszkaniem, nadająca się na każde przedsiębiorstwo. Obszerne ubikacje na składnicę. Całość gruntu 1.100 m². Adres wskaże Kurjer Pozn. zw 55 128

Skład

artykułów piśmiennych okazują się odstąpić. Oferty Kurjer Pozn. zw 54 891

Materace

sprężynowe, nakładki, leżanki, kanapy najtańsze wprost z pracowni Wielkie Garbary 9. zw 55 083/4

Pierze

świeże, darte, nie darte, puch poleca — Stanisław Dyrkowsky, Poznań, Wierzbiciele 13. zw 54 766/7

Domek

z morgowym ogrodem, 3 pokoje, kuchnia, gaz, wodociąg, w najbliższej okolicy Poznania, wprost od gospodarza — korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. zw 55 142

3,75 pulower

męski. Kalesony ciepłe 1,50. Koszula ciepła 2,75. Koszula smokowa 5,90. Kołnierzyk sztywny 65 groszy. Skarpety 40 groszy. Niciane 48 groszy. Modne jedwabne 95 groszy. Parasol 5,75. Czapka 1,75. Szale jedwabne od 90 groszy. Warszawa Skład Fabryczny. Jadwiga Podbielska — Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej. zw 55 327

Skład

towarów krótkich i bielizny, dobrze zaprowadzony, za pół ceny wartości do sprzedania, ewentualnie bez towaru. Oferty do Kurjera Pozn. zw 55 530

4,50 złote Bemberg

Bemberg 3,00, skarpetyki niciane 0,45, 0,70, 0,90, 1,15, koszule nocne 0,50, koszule damskie 1,90, fartuchy szkolne bardzo tania, tylko Wielkie Garbary 10, Kazimierz Jamont. zw 55 323

Skład

cukierków korzystnie do nabycia. Oferty Kurjer Pozn. zw 55 439

Mebel
wszelkiego rodzaju urządzenia domowe, pokojowe i gospodarskie sprzedaje na licytacji. Lokal publicznej licytacji, Wroniecka 4, otwarty codziennie 8-18. Pw 6962-3-117/8

Szafy, stoły antyczne
oraz wszelkie urządzenia domowe pokojowe i gospodarskie sprzedaje Lokal publ. licytacji, Wroniecka 4, telefon 21-26 i 31-75 otwarty 8-18. Pw 6964-5-34.121/23

Biurka
urządzenia biurowe, pokojowe, domowe, gospodarskie, składowe sprzedaje Lokal publ. licytacji, ul. Wroniecka 4, otwarty 8-18. Pw 6966-7-34.125/6

Jamniki i pudel
4 mies. jamniki nadzwyczaj czujne i ostre także na szczury sztuksa 20 zł, pudel 1 roczny szlucznicy, lapy i pyszczek żółte i cały czarny piesek sztuksa 30 zł na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 562

Wille
6 pokojowa cała wolna w śródmieściu Chodzież sprzedaje. — Zgłoszenia „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, par. nr. 34.130 Pw 6983-34.130

Parcele
narożnikowa pod wille sprzedaje. Kazimierz Kujaż, Cicha 3. Pw 6955-34.133

Platforme
60 — sprzedam. Zwierzyniecka 28 jw 1340

Kupno okazjone
Trójkątka bezkurkowa z samonaciągaczem kalibru 16X8, fabrykat Suhl, prawie nowa korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia Biuro Ogłoszeń Kosmos, Poznań, ulica Zwierzyniecka 6, Nr. 1732, n.w. 5260

Zakład
fryzjerski dam, męski 5 obsłuz, mieszkaniem 12 lat w jednym re-kach. Wiadomość: Rybaki 15, skład. jw 1348

Przedmieście
Poznań okazjone wielkopole-ńska willa, dwa mieszkania, dwu-morgowy ogród, garaż, oficyna, wpiata 40 tysięcy, hipoteka 20 ty-sięcy 4 proc. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 55 284

3,90 prima Bemberg
jedwab do prania 1,50; macco 1,45; dziecięce podczyszki od 50 groszy. Sweterki od 1,50; Berety od 1,35; Koszule nocne 3,50; dzienne stroje 1,50. Bluska jedwabna 7,80. bezkrętowniki, jedwabne 3,50, golfy od 4,50. Pa-rasole 4,50, modny 5,75, jedwab-ny 10,50. Torebki skórkowe 3,75; nowosze 5,75. Własności Skład Fabryczny J. J. Podolski, ul. Wroniecka 40, naprzeciw Wielkiej Garbary 40, otwarty 8-18, Pw 55 238

Parcele budowlane od 50 groszy m²
w okolicy Poznania sprzedaje Dom. Abdank, Aleje Marcinkow-skiego 13 I. pokój 15. Pw 5 914/15-34.25/26

Na pięćzochy
wielka zniżka cen — A. Szymański. Spe-cjalny magazyn po-ńczoch. Poznań. Św. Marcin 1 przy placu Św. Krzyszka. P 5661/2

Sypialnię
debową, nową sprzedaje stolarnia, Patrona Jackowskiego 33. zdw 54 167

Sprzedam
sypialkę 200 zł. Małeckiego 18. mieszkanie 13. zdw 55 143

Pianino
krzyżowe, zagraniczne sprzedam. Dąbrowskiego 72. mieszkanie 5. zdw 55 133

Skład
komisowy w Poznaniu sprzedam. Staszica 14. zdw 55 388/9

Pianino
zagraniczne zupełnie nowe sprze-dam. Niegolewskich 10. II. pra-wo. zdw 55 517

Radjoodbiornik
5 lampowy sprzedam korzystnie. Plac Działowy 8, dom boczny III. zdw 55 511

Powózka
i pra szorów tania na sprzedaż. Nowa Drogerja ul. Wrocławska nr. 33. Pw 6959-34.114

Skład
papierniczo-zabawkarski, świetna egzystencja, wyjątkowa okazja warunki bardzo korzystne. Byd-goszcz, Śniadeckich 41. Pędracki. Pw 6954-63.484

Maszyna
długoramenna szewska, dobra. Główna 116. Kotowski. zdw 55 490

Maszyna
damska Singer okrągła. Szyper-ska 3, mieszkanie 3. zdw 55 484

Obuwie
wszelkiego rodzaju po bardzo ni-skich cenach, znane ze swej do-broci poleca R. Kurczewski, ul. Woźna 1. zdw 55 287

Klubowy
garnitur elegancki jak nowy sprzedam 230.— Lewicki, Grobla 4, I. zdw 55 235

Skrzydło
czarne okazjone tania sprzedam. Półwiejska 41. m. 4 zdw 55 525

Tanio
sprzedam zakład fryzjerski staro-zaprowadzony. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 443/4

Dorożki konc.
z zezwoleniem policyjnym sprze-dam. Oferty zdw 55 313/4

20 drzwi
Stolarnia, Żurkiewicz. Wielkie Garbary 11. zdw 55 432

2 łóżka
z materacami sprzedam tania. — Poplińskich 11, m. 19. zdw 55 431

Skład
towarów krótkich bardzo ko-rzystnie do oddania. Wiadomość: Górna Włda 26. zdw 55 425

Garnitur
marynarski, elegancki, mało u-żywany, wzrost średni, koloru kawowego, sprzedam. Rynek Ła-zarski 7, mieszkanie 3. zdw 55 416

Szafę
używaną tania sprzedam. Wierzb-licie 46, m. 28, III. zdw 55 410

14 morgowa
gospodarstwo pod samym Pozna-niem sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 408

Autobus
w dobrym stanie okazjone za 5.000 zł, wpiata 2.500. Oferty Ku-rjer Poznański zdw 55 394

Maszyna
Singer, mierzka, nowy sy-stem, za gotówkę. Stanisł. No-wa 2. rw 2 520

Skórki
blamy, ceny hurtowe. Hankie-wicz, Wielka 9 (wchód Szewska). rw 2 516/7

Na sezon szkolny
torby szkolne, teki, torebki śnia-dankowe, piórniki i inne skórzane wyroby w wielkim wyborze pole-ca Borzych i Ska. Poznań, Pod-górna 3. Ceny konkurencyjne. Własne warsztaty. zdw 55 238

Pianino
krzyżowe „Ecke” tania sprzedam. Skryta 9, II. lewo. zdw 55 242

Singer
krawiecka maszynę, sztucer, sprzedam. Szamarzewskiego 19, m. 4. zdw 55 255/6

Sztucer
(dla Bractwa Strzeleckiego) w do-brym stanie okazjone sprzedam. L. Śledziński, Poznań, Wroniecka 16, Tel. 12 42. zdw 55 162

Skład cukierków
mieszkaniem korzystnie sprzedam. Cena ofertowa 8.500 zł. Adres Kurjer Poznański zdw 54 908

Skład
kolonialny mieszkaniem, dobrze prosperujący przy rynku, miasto powiatowe sprzedam, cena 3 do 4.000. Oferty Kurjer Poznański zdw 4807

5 KUPNA

Parę koni
średnich potrzebuje. — Centralna Drogerja, J. Czepczyński, Po-znań, Stary Rynek 8. d 905

Kupię
wille z kilkumorgowym ogrodem lub małą resztówkę w pobliżu miasta i kolei. Szczegółowe ofe-rtę do Kurjera Poznańskiego pod zdw 54 446

Majątków
ziemskich dla poważnych kapita-listów poszukuje celem kupna pieniężny, Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 54 501

Kupuję
złoto, srebro, brylanty i place naj-wyższe ceny. F. Tarkowska, Plac Wolności 11. Pw 11 567-20.143

Bryczkę
lub dwukółkę kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 463

Apteke
kupię zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 905

Poszukuje
składu kolonialnego w centrum Poznania ewentualnie za zamianę mieszkania. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 54 548

Kupię
w Puszczykowie lub Puszczy-ku wie parcele nadające się na o-grod i dom, lub dom z ogrodem. Adres oraz cenę do Kurjera Poz-nańskiego zdw 54 504

Określe
kupię w dobrym stanie. A. Śmi-łowska, Kościół, Szeroka 2. zdw 54 860

Wille
5 do 10 pokojach, duży ogród, pod Poznaniem lub Puszczykowo kupię. Zgłoszenia tylko właścicie-li Kurjer Poznański zdw 54 964

Kupna
lub dzierżawy folwarku od 300—1.000 morgów szukan. — Dokładny opis, bonitacja, warunki. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 086

Dom
z składem w mieście powiatowym do 20.000 zł kupię. Oferty Ku-rjer Poznański zdw 54 893

Maszyny
damskie, stare, używane kupię, rzetelnie zapłacę. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 605

Mebel
używane i wszelkie inne rzeczy kupię i przyjmuję w komis. No-wy Dom Komisowy Woźna 16. Pw 6 161-2-55.302/3

„Forda”
zamienie na radjoparar lub pia-nino. Oferty zdw 55 270

Pile tarczową
kupię. Suwalski, Focha 72 zdw 54 980

Gardrobę
męską, dziecięcą, obuwie kupuje Skład komisowy, Staszica 14. zdw 55 381/2

Kupię
samochód limuzynę na chodzie spłaty 500 miesięcznie. Spiesznie Focha 94 VIII. 19. zdw 55 262

Wille
z większym ogrodem, okolica Po-znania kupię. Oferty z ceną Ku-rjer Poznański zdw 55 427

Skład kupię
wynajmę mieszkaniem do 5.000. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 414

6 KAMIENICE

Kamienicy
dobrze rentujące w śródmieściu wartości do 150.000 przy wpiacie do 70.000 celem kupna poszukuje wprost od gospodarza. Oferty Ku-rjer Poznański zdw 54 480

Kamienica
przy ul. Fr. Ratajczaka do sprzedania tania. Dochód przeszło 18.000 zł. Zgłoszenia przyjmuje Kurjer Poznański zdw 54 895

Kamienice
czteropiętrowa śródmieście sprze-dam. Dochód roczny 12.000, cena stołwadziestą tysięcy, wpiaty 70 tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 908

Sprzedam
dom (Poznań), skład, dochód 6.000. Cena umowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 448

Kamienice
do 70.000 kupię, wpiacie 40.000. Zgłoszenia tylko właścicieli Ku-rjer Poznański zdw 54 966

„Polsko - Angielskie”
Tow. „Elastic-Beton” buduje do-my na 15-letnie spłaty — Parcele pod Poznaniem od 50 gr mtr.² Informacje: Aleje Marcinkow-skiego 13, pok. 15. telefon 3715 Pw 5919/20 34.83

Dom
3 piętrowy w śródmieściu Pozna-nia, 8.000 zł dochodu z kompletnie urządzonego, dużym składem kolonialnym na sprzedaż. Ofe-rtę do Kurjera Poznańskiego zdw 55 446

Kamienice
komfortowa sprzedam za 165.000, wpiaty 70.000, dochód roczny 20.000, złotych. „Kraśnik”. Po-znań, Pocztowa 30. zdw 55 501

7 PIENIADZ

19 000 dolarów
poszukuje na I hipotekę kamie-nicy centrum wartości 400 tysie-cy zł. Kurjer Pozn. zdw 54 412

Agronom hodowca
zwierząt futerkowych z kapita-łem 15.000 zł przyjmie młodszą współpracę z odpowiednim kapita-łem. Zgłoszenia „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11. pod 56.324 Pw 6 194-56.324

Hipotekę
pewną na 5.000 sprzedam zaraz. damnem. Zgłoszenia Kurjer Po-znański zdw 53 624

60 — 80 tysięcy złotych
pożyczki na I hipotekę na fabry-ki wartości 700.000 zł, gwarancja złotych w złocie poszukujemy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. dw 885

Poszukuje
wspólnicy z kapitałem kilku ty-sięcy złotych za hipoteczne za-bezpieczeniem do bardzo dobrze prosperującej drogerji, od lat 40 zaprowadzonej we własnej nieru-chości wartości 80.000 zł, w śred-nim mieście prowincjonalnem. Pania, wiek obywatelny, mogace objąć nadzór personelu oraz za-jąć się zarządzaniem domu u sa-motnego właściciela. Fachowca w handlu nie konieczna, zechca zgło-szenia swe skierować do „Współ-niczka” do „Par”. Bydgoszcz, ul. Dworcowa 54. Pw 6934-63.480

Pożyczki
10—15 tysięcy na 78 morgowe gospodarstwo Oferty Kurjer Po-znański zdw 55 278

10—12 000 zł
poszukuje na I. hipotekę gospo-darstwa I. klasy. Oferty: J. Cie-sliński, Miłosław. zdw 54 839

Za
pożyczkę 4—6.000 zł dam posadę biurową. Pożyczka jest dobrze zagwarantowana. Oferty do Ku-rjera Poznańskiego zdw 54 945

Oddam
większą ilość dwuzłotówek od-wróconym orzakiem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 082

Złozę
kaucji do 1.500 za dobra posadę biurową. Zgłoszenia Kurjer Po-znański zdw 55 121

3 000
może wypożyczyć. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 928

Zł 150
poszukuje na krótki czas. Zgło-szenia Kurjer Poznański zdw 55 140

4 000 zł
na I. hipotekę na 80 morg posu-kuje. Rynek Łazarski 1, m. 9. zdw 55 372

Z gotówką
1.000 złotych przystępuje do solid-nego interesu. Szczegółowe pro-pozycje Kurjer Pozn. zdw 55 297

Pierwszorzędna
cesję sprzedam lub daję w zastaw częściowo lub w całości 12.000 do-larów. Oferty z podaniem warun-ków uprasza się do Kurjera Po-znańskiego zdw 54 834

12 000
na I. hipotekę nieruchomości Poz-nań, wartości 120.000, poszukuje, zapłacić dobry procent. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 548

Poszukuje
40—50 tys. kamienice, wartości 180 tys. po Banku Komunal-nym. Adres Kurjer Poznański filia Stary Rynek 2424

300 — 400 morg
dzierżawy dobrej ziemi z budyn-kami na korzystnych warunkach poszukuje. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 55 508

Na kamienicę
z przedsiębiorstwem w większym mieście pow. poszukuje 20—25.000 zł na I. hipotekę nie wyżej jak 5 lat. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański nw 4908

8 DO WYNAJĘCIA

1 pokój
i 2 pokoje z kuchnią. Komand-oria od gospodarza. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 714

Trzypokojowe
kuchnia, ogródek wynajmie wła-scieli. nowy dom. Zgłoszenia — Kozia 5. zdw 54 716

Małżeństwu
2 pokoje umeblowane z używal-nością kuchni. Matejki 57, m. 9. zdw 53 745

Dwupokojowe
zaz. rok dzierżawa 1.500 (Wil-da). Rausch, administrator. Gro-bla 27. zdw 54 248

W Lesznie
w rynku 4 pokoje, kuchnia, ką-pielnia, dla lekarza, dentysty lub na hurtownię stosownie wprost od gospodarza do wynajęcia L. L. 4600 agencja Kurjera Poz-nańskiego, Leszno, Komeniusza, nw 5 223

Jednypokojowe
z kuchnią i stajnią za dwurocz-nym czynszem zgóry, ul. Staro-łęcka. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 806

Puszczykowsko
do wynajęcia 3 pokoje z kuchnią willa Sarnackiej nr. 51, przy So-łectwie. zdw 54 877

Pokój
mały próżny z komórką i przed-sionkiem wprost ze schodów za-rząd do wynajęcia. Dzielnica wil-łowa, tramwaj bardzo blisko. — Cena niska. Oferty Kurjer Poz-nański zdw 54 706

Trzy
pokoje z kuchnią z meblami za zgodą gospodarza tania sprzedam Wiadomość: Poznańska 12, par-ter, Zuchowski. zdw 54 739

3
pokoje kuchnia z przynależnościami, elektryczne światło, 2 mi-nuty od dworca, stacja od Po-znania. Zgłoszenia: Szkoła Luboń zdw 54 492

Dwa
pokoje i kuchnia 1.600 zł. rok dzierżawa, później 60 zł. od 4—6. ul. Wybickiego 4, mieszkanie 1. zdw 55 054

Oddam
3 pokoje z kuchnią wraz z mebla-mi w śródmieściu na I. piętrze za zgodą gospodarza. Dzierżawa mie-sieczna zł 70. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 55 203

Mieszkanie
5 pokojowe komfortowe, ogród, willa oraz 2 pokojowe kuchnia. Adres Kurjer Poznański zdw 55 228

Mieszkanie
5 pokojowe, I. dwa umeblowane kuchnia, odstępne. May. Jezul-cka 12 zdw 55 227

2—3
pokojowe lepsze mieszkanie w Za-bikowie, ul. Długa 33, zaraz do wynajęcia. zdw 55 254

Mieszkanie
pięciopokojowe na Wildzie zaraz do objęcia za komornem za rok naprzód wynajmie gospodarz. — Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 55 493

Wydzierżawie
3 pokoje z kuchnią najchętniej z sprzedażą mebli przy ul. War-szawskiej. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 025

3
pokoje z kuchnią umeblowane od-stępnie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 55 149

Mieszkanie
pokój kuchnia od 1.10. do wynaj-ęcia. Gąsiorek, Światłana 25 — obok Pałacza. zdw 55 800

Pięciopokojowe
mieszkanie w śródmieściu, odre-staurowane, za komornem na rok naprzód wynajmie. Oferty do Ku-rjera Pozn pod zdw 55 494

Pokój
kuchnia, czynsz 20 złotych, obje-cie 300 złotych wynajmie. „Pawil-on”. Marszałka Focha 15. zdw 55 546/7

Dwupokojowe
kuchnia, łazienka, czynsz 50 zło-tych, korzystnie odstąpię, cztery-pokojowe komfortowe za czyn-szem zgóry wynajmie. „Pawilon”. Marszałka Focha 15. zdw 55 541

Mieszkanie
2 pokojowe i 3 pokojowe do wy-najęcia. Adres wskazuje Kurjer Poznański zdw 55 551

Mniejsze
mieszkanie pokój kuchnia, zaraz wynajmie gospodarz. Zgłoszenia Zgorawia 12. skład. zdw 55 308

Trzypokojowe
Łazarz, sypialnia, jadalnia 2.000. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 910

Mieszkanie
trzypokojowe (Górczyn) wynaj-mię. Dziennik Wierzblicie 3. zdw 54 909

Pokój
kuchnie wynajmie gospodarz. — Jeżycka 26. zdw 54 667/8

3 pokojowe
mieszkanie, weranda, przynależ-ności, parter, czynsz 75, zwrot ko-sztów. Poznań, ul. Kórnicka, Willa Wolności. zdw 55 310

Pokój
z meblami wejście klatki schodo-wej w śródmieściu III. p. ewent., z używaniem kuchni do sprze-da-nia. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 340

Wydzierżawie
4 razy po pokoju i kuchni ulica Sosnowa, Poznań-Debiec. zdw 55 324

2
pokoje kuchnia gospodarza. — dzierżawa zgóry. Adres Kurjer Poznański zdw 55 457

Mieszkanie
czteropokojowe gospodarz, Fa-bryczna 13 a. zdw 55 471

Dwupokojowe
centrum, trzypokojowe, komfort, objęcie 750. Agencja Kurjera Po-znańskiego, Przeczka 1 a zdw 55 543

Mieszkanie
komfortowe w willi siedem pokoi do wynajęcia, Kazimierz Kujaż Cicha 3. Pw 6956-34.132

3
pokoje, kuchnia, ogród. Główna, 1.500. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 481

Trzypokojowe
mieszkanie na Wildzie za czyn-szem naprzód wynajmie gospodarz. Oferty do Kurjera Poznań-skiego pod zdw 55 492

Śródmieście
dwa pokoje na biura zaraz do wynajęcia, nr. 4010. zdw 55 126

2 pokoje
kuchnia, czynsz zgóry, odda go-spodarz. Długa 3. zdw 55 498

9 SZUKA MIESZK.

2 pokoi
z kuchnią poszukuje zaraz przy Solaczu, Winiarach lub linii 9, czynsz zgóry Oferty Kurjer Poz-nański zdw 53 822

2
pokoi kuchni ewentl. 1 pokoiu dużego kuchni wprost od gospodarza poszukuje, place za rok zgóry, najchętniej na Wildzie. — Oferty Kurjer Poznański zdw 54 738

Pracowity
monter poszukuje lepszego stró-zostwa. Kurjer Poznański zdw 54 933

Szukam
zaz. dwupokojowego mieszkania próżnego lub umeblowanego uży-waniem kuchni. Oferty: Kawiar-nia Wiedeńska, Wielka 20. Tw 901

Inżynier
poszukuje małego mieszkania z łazienką. Czynsz zgóry ewentl. małe odstępne. Pośrednicy wykluczeni. Lepsza dzielnica. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 55 381

Urzędnik
poszukuje 3 pokoi z kuchnią. Mo-że zarazem objąć administrację danej nieruchomości. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 54 887

Kupię
od lokatora lub gospodarza dwa do trzy pokoje w centrum. Ofe-rtę Kurjer Poznański zdw 54 982

Pokoju
kuchni poszukuje, dzierżawa zgó-ry. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 053

2 pokoi
kuchnie od gospodarza centrum place zgóry do dwóch lat. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 907

2—3
pokoi kuchnia, łazienka poszu-kuje od 1.10. najchętniej w pobliżu Kaponiera, Mostu Teatralnego. Dzierżawa pół roku zgóry. Zgło-szenia Kurjer Pozn. zdw 55 508

Młode
małżeństwo poszukuje mieszkania 1—2 pokojowego z kuchnią — wprost od gospodarza. Dzierża-wa za rok zgóry. Łaskawe zgło-szenia Kurjer Poznański zdw 54 850

1—2
pokoi i kuchni poszukuje za czyn-szem miesięcznym spokojne mał-żeństwo najchętniej Jeżyce dam remont na własny koszt. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 973

Pokoju
i kuchni za czynszem miesięcz-nym poszukuje wprost od gospodarza. Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 54 988

Trzypokojowe
mieszkanie z łazienką za czyn-szem naprzód lub wymagodze-niem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 919

2 pokoi
z kuchnią poszukuje, czynsz spó-ry. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 875

Poszukuje
2 lub 3 pokoi z kuchnią, czynsz place rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 529

2
lub 3 pokoje z kuchnią wprost od gospodarza za czynszem zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 374

Trzy
lub czteropokojowe, komfort, dzierżawa zgóry poszukuje. — Zgłoszenia w Banku Francu-skim, Trzeciego Maja 5, telefon 2405. zdw 55 229

Mieszkania
5 pokojowe poszukuje. Oferty do ekspedycji Kurjera Poznań-skiego pod zdw 55 264

Poszukuje
2 do 3 pokoi wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański rw 2515

10 ZAMIANA MIESZKANIA

2 pokoje
Włda, I. ptr. zamienie na 6—9 pokoi, śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 111

Komfortowe
dwupokojowe, obszerne, III. front Kraszewskiego zamienie na po-dobne. Oferty Kurjer Poznański jw 1346

11 POKOJE UMEBL.

Pokoik
panience. Gwarna 8, III., lewo. zdw 54 558

Elegancko
umeblowany pokój z wszelkimi wygodami i dogodnościami z ca-łodziennym utrzymaniem lub bez, zaraz do wynajęcia. Słowackiego 37 wysoki parter, lewo, mieszka-nie 2. zdw 53 983

2
pokoje, ładne, czyste, wynajmę. Polna 13, I., lewo. zdw 53 906

Gimnazjastów
przyjme na stancję. Dobre utrzy-manie. Pomoc w naukach, forte-pian. Strzelecka 21, m. 9. zdw 54 326

Pokój
elektryczność wynajmę. Św. Ma-rcin 15 m. 4. zdw 54 265

Pokoi
2—3 osób wolny. Matejki 30, mie-szkamie 12. zdw 54 327

1
lub 2 pokoje. Matejki 1, I. zdw 54 447

Pokój
czysty, niekrepujący, elektrycz-ność. Patrona Jackowskiego 15, mieszkanie 7. zdw 54 466

Panom
utrzymaniem. — Mickiewicza 11, III., prawo. zdw 54 572

Dwuosobowy
elegancki pokój z utrzymaniem wynajmę. Waly Wazów 9b, II. zdw 54 514

Pokój
1—2 panom wynajmę. Graniczna 13, II., lewo. zdw 54 610

Pokój
dla dwóch panów. Wierzblicie 39 a, dom boczny, II. zdw 54 770

Pokój
dwuosobowy, czysty, słoneczny, elektryczność, wynajmę zaraz. — Wielkie Garbary 96, miesz. 22. zdw 54 760

2 pokoje
umeblowane, telefon, wolne od zaraz. Zwierzyniecka 1, II., lewo, zdw 54 772

Pokój
dwuosobowy. Św. Józefa 6, III., lewo. zdw 54 581

Pokój
i pokoi. Za Grobla 5, m. 4. zdw 54 600

Pokój
2 osobom. Mińska 5, parter, mieszkanie 2. zdw 54 604

Pokój
dobrze umeblowany wynajmę. — Dąbrowskiego 33, mieszkanie 8. zdw 52 544

Dla
pana pokoi umeblowany, balkonowy do wynajęcia blisko dworca i poczt. Gąsiorek, ul. II. zdw 53 589

Gimnazjastów (ki)
lub studentki przyjmie na stancję, opieka, dobre utrzymanie, pomoc w naukach. Grunwaldzka 5, II., lewo. zdw 53 798

Pokój
dwom osobom. Różana 21, dom ogrodowy, mieszkanie 14. zdw 54 771

Przyjme
panienki z zamężnych domów na mieszkanie wraz całym utrzyma-niem. Piekne pokoje, łazienka, doskonały wikt, rianino, telefon. Trościwa opieka. Ulica Gwarna 11, m. 5. Telefon 52-55. zdw 54 265

Pokój
frontowy, elektryczność 1 lub 2
panom, Czesława 16 a, wysoki
parter, prawo, zdw 54 494

Pokoje
umeblowane u samotnej osoby
wolne, Małeckiego 26, II, zdw 54 856

Przyjmę
jeszcze kilka seminarzystek z cał-
kowitem utrzymaniem 80 zł. —
Adres wskaże Kurjer Poznański
zdw 53 811

Dwuosobowy
ładny pokój, elektryczność, la-
zienka, Śniadeckich 32 a, miesz-
kanie 7 zdw 54 019

Gimnazjastów
studentów, szkoły handlowej po-
kój utrzymaniem, Dams, Wielkie
Garbary 8, zdw 54 319

Wynajmę
dwa pięknie umeblowane pokoje,
centrum, ul. Gwarna 11, m. 5,
na odpowiednie biura, lub mie-
szkanie dla samotnych pan. Zgło-
szenia od 15 do 16, Telefon 52-55,
zdw 54 364

Pokój
niekrepujący panu, Św. Wojciech
2 a, II, lewo, zdw 54 686

Pokój
Grobla 19, m. 10, zdw 54 363

Słoneczny
pokój tania, Wielkie Garbary 47
m. 9, zdw 54 822

Niekrepujący
pokój, Wielkie Garbary 36, I,
mieszkanie 17, zdw 54 816

Dwuosobowy
frontowy, elektryka, niekrepuja-
ce wejście, wynajmę zaraz, —
Wierzbicę 26, parter, prawo, zdw 54 810

Mielżyńskiego 25 a
II, prawo, pokój frontowy bez po-
ścieli 2 panom, zdw 54 809

Schludny
pokój dla solidnego inteligenta,
Kreta 24 m. 9, zdw 54 808

Pokój
Mickiewicza 1, m. 4, zdw 54 807

Pokój
umeblowany centralne ogrzewa-
nie, lift, łazienka, wynajmę, Wa-
ły Leszczyńskiego 2, m. 7, zdw 54 801

Wały Królowej
Jadwigi 3
mieszkanie 3, komfortowy pokój
do wynajęcia, zdw 54 426

Klatki
schodowej, Gen. Umińskiego 12,
m. 6, zdw 54 841

Pokój
Grottgera 2, IV, zdw 54 297

Używalność
kuchni pokoje, Obejrzeć 5-7, —
Grunwaldzka 20 a, III, prawo, zdw 54 360

Studentkom
uczniom, utrzymanie dobre,
fortepian, Siemiradzkiego 2, m. 4
zdw 54 361

Niekrepujący
frontowy dwom utrzymaniem
wynajmę, Marsz. Pocha 47 a, —
mieszkanie 2, zdw 54 134

Pokój
umeblowany duży położenie wy-
godne, willa, telefon, 10 minut
tramwajem od centrum, 1, 9, wy-
najmę panu 60 zł, Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdw 54 767

Pokój
frontowy 1-2 osób, Śniadeckich
18, m. 9, zdw 54 761

Pokój
czysty wolny, Wierzbicę 24 b,
m. 14, zdw 54 759

Pokój
słoneczny, frontowy wolny (elek-
tryczność), Wierzbicę 39 a, m.
8, zdw 54 758

Pokoje
ładne jedno — dwuosobowe, elek-
tryczność, Wielka 8, m. 10, na-
roznik Szewskiej, zdw 54 757

Uniwersytecie
4 Operze pokój ładny wynajmę,
Libelta 3, m. 4, zdw 54 959

Dwuosobowy
Wierzbicę 3, I, lewo, zdw 54 898

Małżeństwu
bezdzielnemu wynajmę pokój uży-
walnością, kuchnia, łazienka, Ła-
zarska, Kanakowa 6, m. 15, zdw 54 986

Pokoik
niekrepujące wejście, Chwalisz-
ewo 60, m. 21 parter, zdw 54 800

Pokój
wejście klatki schodowej elek-
tryczność, Górna Wilda 42, mie-
szkanie 9, zdw 54 795

Wyspiańskiego 10,
mieszkanie 7
ma duży pokój z utrzymaniem
na 2 osoby do wynajęcia Zgło-
szenia od godz. 11 do 17, zdw 54 794

Niekrepujący
pokój 1-2 pan lub panów, Chwa-
liszewo 73, I, mieszkanie 5, zdw 54 786

Przyjmę
panienki na pokój, Za Bramką
1, m. 10, małe wejście, front, zdw 54 931

Pokój
jedno lub dwuosobowy Dąbrow-
skiego 52, I, prawo, mieszkanie 5
zdw 54 785

Pokój
z całodziennym utrzymaniem dla
pani lub panienki z inteligencji,
Kreta 23, I, p, zdw 54 783

Pokój
umeblowany, Patrona Jackow-
skiego 29, mieszkanie 18, zdw 54 782

Pokój
ładny, słoneczny, elektryczność,
łazienka Spokojna 24, mieszkanie
8, zdw 54 775

Pokój
umeblowany osobnym wejściem,
gaz, elektryka, przy Starym Ryń-
ku do wynajęcia, Adres wskaże
Kurjer Poznański zdw 54 737

Elegancki
ciepły, niekrepujący dla dwóch
panów Ogrodowa 15, mieszkanie
7, zdw 54 752

Wspólny
paniom, osobne wejście, Rybaki
7 front, mieszkanie 12, zdw 54 866

2
pokoje do wynajęcia Marsz. Fo-
cha 49, mieszkanie 9, zdw 54 892

Pokój
dla kształcących dobre utrzyma-
nie opieka, Słowackiego 35, II,
prawo, zdw 54 890

Pokój
czysty, elektryczność, tania wy-
najmę, Bukowska 41, mieszkanie
4, zdw 54 889

Pokoik
spokojny, elektryczność, Popliń-
skich 1 a, m. 7, zdw 54 934

Dwuosobowy
Wierzbicę 37 a, mieszkanie 4,
zdw 54 927

Pokój
umeblowany dla 2 osób, elektrycz-
ność, łazienka, Wszystkich Świę-
tych 8, II, zdw 54 925

Pokoik
umeblowany Wrocławka 13, —
Werwińskiego, zdw 54 924

Pokój
frontowy czysty, elektryczność —
blisko centrum, Górna Wilda 26,
I, prawo, zdw 54 921

Gabinet
męski elegancko umeblowany —
elektrycznością do wynajęcia,
Wierzbicę 30, I, prawo, zdw 54 915

Wdowa
poszukuje inteligentną panią
opieką zapewnioną, Małeckiego
22, I, prawo, zdw 54 917

Pokój
Marszałka Pocha 55, mieszkanie
6, zdw 54 916

Pokój
umeblowany frontowy do wy-
najęcia panom lub bezdzietnemu
małżeństwu, Marsz. Pocha 74, m.
4, zdw 54 913

Most Teatralny
dwuosobowy umeblowany fronto-
wy, elektryczność, dwom solidnym
panom, panom, Dąbrowskiego 15
mieszkanie 3, zdw 54 911

Pokój
panu, Górna Wilda 45, I, lewo,
zdw 54 906

Pokój
wynajmę, Mickiewicza 34, podwó-
rze, mieszkanie 3, zdw 54 904

Pokój
niekrepujący, elektryczność, —
Wielkie Garbary 53, m. 9, zdw 54 903

Pokój
dla 2 panów lub małżeństwa —
elektryczność, Skryta 2, I, lewo
zdw 54 901

Pokoje
1-2 osobowe do wynajęcia, Pa-
trona Jackowskiego 40, m. 8,
zdw 54 852

Pokój
frontowy, elektryczność, 1-2 pa-
nom, Strzelecka 20, II, lewo,
zdw 54 851

Umeblowany
pokój do wynajęcia, Działyn-
skich 10, m. 9, zdw 54 849

Pokój
dla 1 albo 2 panienek, Rynek Ła-
zarski 5, I, zdw 54 848

Pokój
Zwierzyniecka 22, III, prawo,
zdw 54 847

Pokój
elektryczność, inteligentnemu pa-
nu Składowa 11, m. 9, zdw 54 846

Pokój
ładny umeblowany wynajmę, —
Skryta 7, III, lewo, zdw 54 845

2 umeblowane
pokoje z kuchnią u samotnego
tylko inteligentnym, Słowackiego
37 m. 8 Nowacki od 3-6 po poł.
zdw 54 864

Pokój
dla 2 panów wynajmę, Górna
Wilda 53, I, Łukasiewiczowa,
zdw 54 863

Pokój
dla pan. Młyńska 13, I, prawo
zdw 54 863

Dwuosobowy
Główna 10, m. 4, zdw 54 862

Pokój
milutki z klatki, Strzelecka 5,
mieszkanie 7, zdw 54 881

Pokój
fortowny wynajmę, Św. Marcin
4, Jedrowiak zdw 54 879

Pokój
umeblowany, elektryczność, Spo-
kojna 25 a, II, prawo, zdw 54 878

80,00
sypialnia mieszkalny, gazokuch-
nie ewentualnie 3 pokoje central-
ne, elektryczność, telefon, Solacz
Ślaska 2, zdw 54 877

Tani
słoneczny dwie osoby, Matejki 45
m. 4, zdw 54 873

Centrum
pokój balkonowy czysty, słonecz-
ny, z utrzymaniem lub bez do
wynajęcia, Mostowa 2, mieszka-
nie 10, zdw 54 871

Dwuosobowy
pokój słoneczny z utrzymaniem,
Wały Wazów 15, mieszkanie 1,
zdw 53 916

Słoneczny
ładny dobrze umeblowany pokój
elektryczność, łazienka, Chwa-
liszewo 15/16, I, prawo, zdw 54 690

Panu
pokój na kilka razy w miesiącu
zaraz, Oferty Kurjer Poznański
zdw 54 688

Dwa
czyste pokoje, elektryczność, uży-
waniem kuchni, Poznańska 50,
mieszkanie 7, zdw 54 617

Panienkom
słoneczny czysty utrzymaniem,
Jackowskiego 21, m. 11, zdw 54 735

Dwuosobowy
panom, obiady, całe utrzymanie,
Matejki 39, mieszkanie 7, zdw 54 702

Bardzo
wygodny, ładny pokój, dobrem
utrzymaniem, łazienka, telefon,
zaraz, Drużbackiej 7, m. 11, zdw 54 943

Pokój
Półwiejska 26 a, m. 6, zdw 54 942

Pokój
umeblowany, Strzelecka 11, m. 4
zdw 54 939

Pokój
umeblowany Kliks, Ratajczaka
7, front III, zdw 54 937

Pokój
dwom solidnym panom, Małe-
ckiego 37, III, prawo, zdw 54 996

Pokój
umeblowany dla małżeństwa z
używaniem kuchni zaraz wynaj-
mę, Szamarzewskiego 30, front,
mieszkanie 11, zdw 54 992

Pokój
wynajmę panom, Żupańskiego
2 a, m. 20, zdw 54 995

Pokój
niekrepujący do wynajęcia, —
Łukasiewiczowa 17, mieszkanie 1,
zdw 54 999

Pokój
frontowy, Skryta 9, m. 3, zdw 54 993

Eleganckie
2 pokoje, łączne, ewentualnie
małżeństwu kuchnia, Gajowa 4,
mieszkanie 9, zdw 54 988

Bezpłatnie
pokój umeblowany oddam pa-
niencie, która w godzinach popo-
łudniowych zajmie się gospodar-
stwem domowym, Adres Kurjer
Poznański zdw 54 989

Panienkom
stółwaniem bez, Kwiatowa 9,
III, zdw 54 997

Pokoik
Śniadeckich 9, mieszkanie 8,
zdw 54 993

Tani
Mazowiecka 5, zdw 54 984

Pokój
frontowy Wierzbicę 55, mie-
szkanie 3, zdw 54 985

Małżeństwu
pokój, używanie kuchni, Focha
94, mieszkanie 18, zdw 54 978

Lepszy
panom, Szyperka 1, III, zdw 54 981

Willa
pokój umeblowany wynajmę in-
teligentowi, Topolowa 6, I, ko-
niec Ratajczaka zdw 54 972

Ładny
pokój zaraz, Kraszewskiego 11,
III, lewo, zdw 54 971

1 dwuosobowy
elektryczność, bez pościeli, Młyń-
ska 13, II, mieszkanie 10, zdw 54 969

Pokój
wspólny, Ogrodowa 5, mieszka-
nie 9, zdw 54 963

Pokój
osobne wejście, Samolińska, Mo-
stowa 3, IV, piętro, zdw 54 962

Pokój
1-2 panom, Strona 22, I, piętro,
mieszkanie 3, zdw 54 960

Pokój
umeblowany z używaniem kuch-
ni dla małżeństwa do wynajęcia,
Cuprych, Słowackiego 30, Jeżyce,
zdw 54 949

Pokój
Małeckiego 13, m. 5, zdw 54 957

Pokój
Matejki 46, lewe skrzydło, III,
prawo, zdw 54 956

Oddzielny
pokój umeblowany przy Mickie-
wiczynie wynajmę 1, 9, Mickiewi-
cza 17, I, mieszka- zdw 54 954

Pokój
dobrze umeblowany dla trzech
panów (pań), Wielkie Garbary 1,
II, lewo, zdw 54 953

Jednosobowy
pokój, Matejki 2, II, lewo,
zdw 54 950

Wspólny
pokój wynajmę zaraz, Dąbrow-
skiego 5, III, m. 6, zdw 54 948

Pokój
1-2 osobom, Kochanowskiego 5,
mieszkanie 1, zdw 54 944

Dwuosobowy
Wierzbicę 11, III, lewo, zdw 55 058

Dwuosobowy
Wierzbicę 17, parter, prawo, zdw 55 057

Śródmieście
pokój 2 osobom wynajmę, Poczt-
owa 33, m. 9, zdw 55 061

Pokój
wspólny panu lub panom elektr.,
Półwiejska 13, m. 16, zdw 55 194

Dwuosobowy
Romana Szymańskiego 7, I, zdw 55 197

Elegancki
niekrepujący elektryczność, śród-
mieście wynajmę, Skarbowska 20,
mieszkanie 8, zdw 55 196

Pokój
dla panów, wejście z klatki wy-
najmę, Ogrodowa 20, I, prawo, zdw 55 193

Wspólny
panom Ogrodowa 5, podwórze,
parter, prawo, zdw 55 189

Pokój
2 panom, elektryczność, Łakowa
nr. 16, parter, lewo, zdw 55 187

Pokój
elegancko umeblowany, spokojny,
niekrepujący, Aleje Marcinkow-
skiego, pierwsze piętro, do wy-
najęcia, Adres wskaże Kurjer Po-
znański zdw 55 173

Frontowy
umeblowany I, ewentualnie s u-
żywaniem kuchni, Polna 29, m. 10,
zdw 55 164

Garncarska 2
pokój frontowy, I, mieszkanie 5,
zdw 55 009

Pokój
panu, Piekary 25, m. 3, zdw 55 012

Elegancko
umeblowany pokój, na życzenie z
utrzymaniem w dobrym domu z
sposobnością konwersacji nie-
mieckiej, zaraz lub później do
wynajęcia, Raczyńska, św. Mar-
cina 38, III, zdw 55 010

Jedno - dwuosobowy
panom, Wały Królowej Jadwigi
1, III, piętro, lewo, zdw 55 000

Pokój
Strzałowa 3, parter, lewo, zdw 55 013

Pokoik
umeblowany, Poznańska 27 a, I,
prawo, zdw 55 003

Skarbowa
8, m. 10, piękny pokój, elektrycz-
ność, telefon, 1 lub 2 solidnym,
zdw 55 002

Dwuosobowy
słoneczny pokój, ewentualnie mał-
żeństwu, Św. Wojciech 25, II,
lewo, zdw 55 008

Ładny
pokój (elektryczność) solidnemu
panu wynajmę, Długa 16, I, le-
wo, zdw 55 052

Czysty
pokój, elektryka, łazienka, —
Wierzbicę 6, m. 11, zdw 55 051

Panienkom
osobne, wspólne, utrzymaniem,
bez, Ogrodowa 19, mieszkanie 3,
zdw 55 050

Pokój
solidnemu panu, Wały Królowej
Jadwigi 5, II, prawo, zdw 55 047

Pokój
czysty, elektryczność, front, 1 o-
sobie wynajmę, Poplińskich 7,
m. 4, zdw 55 032

Kantaka 6
I, piętro, telefon, świeżo renowa-
ne pokoje, 1-2 osobom, utrzyma-
nie, zdw 55 038

Pokój
dwom panom, Łakowa 16, II, le-
wo, zdw 55 035

Pokój
wynajmę, Michalska, Piekary 8a,
zdw 55 044

Pokój
dwuosobowy od 1, IX, Krzyżowa
7, mieszkanie 1, front (Wilda), zdw 55 041

Pokoik
Dąbrowskiego 34, mieszkanie 17,
zdw 55 040

Pokój
ładny, solidnie umeblowany, dla
kulturalnego panu, Ratajczaka 26,
III, mieszkanie 6, zdw 55 034

Pokój
Rybaki 9, III, prawo, zdw 55 168

Pokój
frontowy, panu, panienkom, pa-
ni, Małe Garbary 3, mieszkanie 3,
zdw 55 188

Wspólny
panience Pocztowa 13, III, lewo,
zdw 55 186

Pokoje
jedno i dwuosobowe, telefon, —
Ogrodowa 11, III, lewo, zdw 55 183

Pokój
umeblowany do wynajęcia w So-
łacz, ul. Mazowiecka 53, zdw 55 182

Niekrepujący
Małeckiego 35, wysoki parter,
prawo, zdw 55 179

Elegancki
pokój wynajme, wszelkie wygo-
dy, dom kulturalny. Telef. 63-44
Wyspiańskiego 18, I. prawa.
zdw 55 503

Panom
ewtl. utrzymaniem. Majewska —
Zupańskiego 2. zdw 55 504

Pokoik
wynajme Krzyżowa 5, parter,
prawo. zdw 55 506

Pokój
dwom panom zaraz. Kopernika
10, parter, mieszkanie 4.
zdw 55 426

Śródmieście
pokój niekrepujący. Drowa Szu-
bertowa, Kręta 5.
zdw 55 423

Pokój
niekrepujący, pościel pożądana.
Focha 80, mieszkanie 22.
zdw 55 422

Dwuosobowy
wynajme. Marszałka Focha 49,
mieszkanie 8. zdw 55 421

Dwuosobowy
elektryczność. Mielżyńskiego 5,
Knaflska, front. zdw 55 420

Uczniów (nice)
przyjmuje z utrzymaniem przy-
stępna cena, dobra opieka, forte-
pian. Wierzbicice 31a, Kółm.
zdw 55 419

Gimnazjastów
przyjmuje na stancję z utrzyma-
niem. Focha 29, I. prawo.
zdw 55 417

Pokój
dwuosobowy do wynajęcia. Ró-
żana 5a, m. 9. zdw 55 415

Wspólny
panu. Słowackiego 39, III.
prawo. zdw 55 412

Pokój
utrzymaniem, bez 20 zł. Kowal-
czyk, Karwowskiego 24 (Łazarz)
zdw 55 411

Pokoje
jedno, dwuosobowy, słoneczne.
Kanałowa 7, II. prawo.
zdw 55 406

Dwuosobowy
ewtl. małżeństwu, elektryka, ła-
zienka. Skarbowa 15, dom ogro-
dowy, wprost, parter, prawo.
zdw 55 405

Niekrepujący
duży 1. piętro. Wrocławska 13,
mieszkanie 17. zdw 55 390

Wspólny
pokój dla pana. Półwiejska 11,
I. prawo. zdw 55 502

Elegancki
pokój czysty, spokojny, niedrogo
solidnemu panu. Ul. Chelmoń-
skiego 2, mieszkanie 5. zdw 55 480

Pokoje
umeblowane. Bukowska 9, II.
piętro. zdw 55 483

Pokój
Marszałka Focha 15, m. 3, przy
dworcu. zdw 55 485

Pokoje
utrzymaniem do wynajęcia. Za-
błocka, Aleje Marcinkowskiego 1.
zdw 55 486

Słoneczny
pokój frontowy, — ewentualnie
dwóch. Działyskich 2, m. 7.
zdw 55 487

Gimnazjastów (kę)
przyjmuje zaraz utrzymaniem, for-
tepian. Górna Włda 28, m. 5.
zdw 55 488

4
pokoje ładnie umeblowane i odno-
wione. Długa 3, m. 10. zdw 55 495

Uczniom
szkolnym utrzymanie dobre, po-
moc nauce, pianino. Goderska,
Półwiejska 2. zdw 55 493

Śródmieście
dwuosobowy. Wrocławska 3, II.
prawo. zdw 55 497

Pokój
dwuosobowy, Śniadeckich 17, —
mieszkanie 11. zdw 55 495

Pokój
1. wynajme — Grobla 9, m. 25.
zdw 55 494

Panience
wspólny Krasieńskiego 8c.
zdw 55 429

Swobodny — tania
osobie na stanowisku. Kwiatowa
4, m. 5. zdw 55 439

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Waly
Jana III., 11, m. 9. zdw 55 442

Pokój
Grobla 30, II., lewo, narożnik
Garbar. zdw 55 441

Pokój
wynajme również utrzymaniem
1—2 osobom. Śniadeckich 23, m. 3
zdw 5 445

2 pokoje
słoneczne, ładnie umeblowane w
willi Konopnickiej 7, wynajme 1
osobie za 100 zł., wejście z klatki
schodowej. zdw 55 385

Pokój
inteligentnej osobie. Plac Ber-
nardyński 1a, III. zdw 55 452

Pokój
dobrze umeblowany. Mostowa 16
mieszkanie 4. zdw 55 451

Pokój
wynajme. Waly Król. Jadwigi
4, m. 9. zdw 55 450

Wspólny
pano melektryczność. Szkolna 3,
prawo, mieszkanie 26.
zdw 55 453

Pokoik
tania. Lodowa 1, III., m. 9.
zdw 55 449

Małżeństwu
lub dwom panienkom. Gorchowe
Łaki 7, m. 4. rw 2534

Pokój
zaraz wynajme Wielkie Garbary
48, m. 7, I. rw 2535

Skrzypce
i fortepian (metoda zagraniczna)
udziela Maciejowska, Górna Wł-
da 55. zdw 55 145

Pokój
umeblowany frontowy, przy pl.
św. Krzyskim, Półwiejska 1, II.,
lewo, wchód z ul. Strzeleckiej.
zdw 55 387

Pokój
dla dwóch panów Strzelecka 32
mieszkanie 6. zdw 55 386

Czysty
frontowy pokój, elektr. W. Gar-
bary 36, I. m. 4 obejrzeć 2—7.
zdw 55 383

Niekrepujący
elektryczność, czysty Waly Ja-
na III., 11, m. 4. zdw 55 380

Pokój
na 1—2 osoby wolny. Mickie-
wicz 13, m. 2. zdw 55 370

Pokoje
z utrzymaniem lub bez. Romana
Szymmańskiego 4, m. 8.
zdw 55 378

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Ul.
Rzeczypospolitej 3, III., prawo
zdw 55 377

Pokój
dwom panom wynajme. Rynek
Jeżycki 8, m. 7. jw 1353

Pokój
wynajme. Dąbrowskiego 36, mie-
szkanie 7. jw 1352

Pokój
zaraz. Kraszewskiego 14, I.
wprost. jw 1350

Owosobowy
małżeństwu. Poznańska 27, m. 4
jw 1349

Pokój
panienkom. Słowackiego 39, III.
lewo. jw 1341

Pokój
Marcelińska 3, I. lewo, narożnik
Grunwaldzkiej. zdw 55 1344

Pokój
frontowy wynajme. Chojnicki. —
Patrona Jackowskiego 17.
jw 1347

Działyskich 2
mieszkanie 2, pokój inteligentnej
pani. Utrzymanie (bez)
Pw 6900-34.113

Panience
pokój wspólny fortepianem. —
Młynska 3, III, lewo.
zdw 55 576

Pokój
dobrze umeblowany frontowy.
elektryka osobne wejście od 1. 9.
lub później do wynajęcia. Ul.
Romana Szymańskiego 8, parter,
prawo. zdw 55 580

Pokój
wynajme dwóm kształcącym się
panienkom z całodziennym utrzyma-
niem ewentualnie lekcje gry
fortepianowej i pomoc we francu-
skim. Waly Zygmunta Augusta
1, m. 8, narożnik Marcina).
zdw 55 594

Wspólny
pokój dla pana. Grobla 28 mie-
szkanie 15. zdw 55 589

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Kre-
ta 22, I. lewo. zdw 55 514

Dwa
frontowe wspólne panom centrum
Babińskiego 7, mieszkanie 1.
zdw 55 519

Ładny
pokój wynajme. Szamarzewskiego
34 — 27. zdw 55 518

Słoneczny
ewentl. fortepianem. Za Groblą
2 — 6. zdw 55 521

Pokój
dwulóżkowy lub jednolóżkowy
wynajme. Zgłoszenia od ponie-
działku. Śniadeckich 19, parter,
lewo. zdw 55 402

Elegancki
wynajme. Waly Jana 11, parter,
prawo. zdw 55 401

2
łóżne sypialnia i lepszy 1—2
wyższym urzędnikom, bezdzietne-
mu małżeństwu Łakowa 9, m. 4.
zdw 55 399

Pokój
umeblowany wynajme. Zupań-
skiego 2a, II. piętro, prawo.
zdw 55 396

Uczennice szkół
kursistki, seminarzystki tania. —
Aleje Marcinkowskiego 19, II.
zdw 55 395

Dwuosobowy
Jeżycka 45, m. 6. zdw 55 393

Gimnazjastkom
śródmieściu pokój słoneczny, do-
bre utrzymanie, troskliwa opieka.
fortepian. Kantaka 7, m. 9.
zdw 55 216

Balkonowy
zaraz. Śniadeckich 20, m. 8.
zdw 55 353

Pokój
dwom panom. Białecka. Szkolna 9
zdw 55 348

Panience
inteligentnej pokój frontowy —
czysty saraz. Zupańskiego 17, m.
5. zdw 55 346

Pokoik
Grotgera 2, m. 2. zdw 55 345

Pokój
dwom osobom tania. Graniczna 13
mieszkanie 7. zdw 55 344

Panów
małżeństwo bezdzietne. Rynek
Łazarski 19, m. 11, narożnik Fo-
cha. zdw 55 343

Pokój
Młynska 12, I. prawo. zdw 55 223

Centrum
światło elektryczne, centralne o-
grzewanie. Składowa 1, III, wej-
ście, I. m. 17. zdw 55 222

Pokoje
dobrze umeblowane na 1 lub 2
osoby wynajme, elektryczność,
łazienka. Ratajczaka 27, I. front
zdw 55 221

Pokój
umeblowany 2 panom zaraz. Ma-
szalarska 7, parter. Ratajczak.
zdw 55 258

Blisko
Zamku pokój frontowy, utrzyma-
niem. Składowa 4, III.
zdw 55 257

Dwuosobowy
pokój wynajme. Spokojna 1, II.
lewo. zdw 55 253

2 panienkom
utrzymaniem lub bez. Ratajczaka
11a, I. wejście, m. 57. zdw 55 138

Kraszewskiego
19, III., prawo. zdw 55 134

Pokój
Kopernika 8, I. prawo.
zdw 55 131

Niekrepujący
frontowy, elektryczność, Półwiej-
ska 10, II., lewo. zdw 55 132

Umeblowany
wynajme Wszystkich Świętych
3 mieszkanie 14. zdw 55 130

Śródmieście
dwa pokoje umeblowane z uży-
waniem kuchni zaraz do wynaje-
cia, nr. 1040. zdw 55 127

Panu
wspólny pokój. Zielona 3, dom o-
grodowy, mieszkanie 27.
zdw 55 124

Solidnym
panom lub gimnazjastom pokój
dobrze umeblowany, słoneczny.
Szwajcarska 24, I., prawo.
zdw 55 125

Ładny
pokój frontowy tania, Szwajcar-
ska 24, mieszkanie 8. zdw 55 123

Pokój
dwuosobowy, jednoosobowy wol-
ny. Seweryna Mielżyńskiego 1,
III, Malinowska. zdw 55 120

Pokój
Olszewska, Podgórna 4.
zdw 55 373

Pokoje
wynajme. Grobla 27a, m. 3.
zdw 55 371

Pokój
panu. Piotra Wawrzyniaka 32,
mieszkanie 6. zdw 55 369

Ładny
pokój 2 panom, elektryczność, o-
grzewanie. Jerzego 5, II. lewo.
zdw 55 363

Dobrze
umeblowany pokój też 2 osobom
wynajme. Św. Marcin 41, m. 11
zdw 55 367

Pokój
panience wynajme. Dąbrowskiego
43, IV. zdw 55 366

Pokój
wspólny panu. Dąbrowskiego 43,
IV. zdw 55 365

Pokój
2 osobowy wynajme. Mostowa 4,
I. lewo. zdw 55 364

Pokoje
elektryczność jednej lub dwóm
osobom. Łazarz, Kossaka 21, —
mieszkanie 4, narożnik Wyspiań-
skiego. zdw 55 362

Frontowy
pokój dla 2—3 osób. Marsz. Fo-
cha 72, IV. prawo. zdw 55 361

Pokój
umeblowany, czysty, elektrycz-
ność solidnemu panu wynajme.
Gwarna 17, mieszkanie 21, wej-
ście obok śniadalni, II. ptr.
zdw 55 360

Pokoje
do wynajęcia. Matejki 53, III.
prawo, telefon 63-00. zdw 55 359

Małżeństwu
umeblowany odnajme. Chwałsz-
wo 6, m. 10. zdw 54 926

Gimnazjastów
utrzymanie, pomoc naukową em.
starosta Sielska 43. zdw 54 931

Pokój
umeblowany wynajme panom. —
Poznańska 21, III, lewo.
zdw 54 930

Tani
pokój. Drobbackiej 1a, mieszka-
nie 5. zdw 54 932

Wspólny
pokój dla panienki. Wielkie Gar-
bary 22, III, wprost.
zdw 54 929

3 panienkom
wspólny pokój utrzymaniem. —
Plac Bernardyński 1, I. prawo.
zdw 54 888

Gimnazjastę
lub panienkę ładny pokój z utrzy-
maniem, światło elektryczne. —
Grobla 6, mieszkanie 9.
zdw 54 886

Pokój
2 panienkom Juchacz. Długa 15
II. zdw 54 857

Pokój
wynajme 1—2 osobom Woźna 14,
narożnik Mostowej, mieszka. 10.
zdw 55 110

Pokój
Grobla 9, I., prawo. zdw 55 113

Pokój
zaraz. Witczak, Mostowa 15.
zdw 55 114

Pokój
Zamkowa 5, III, Jaworska.
zdw 55 198

Gwarna 10
mieszkanie 9, pokój front. tania.
zdw 55 043

Frontowy
słoneczny, czysty wynajme panu.
Wielkie Garbary 44, III., prawo
zdw 55 042

Frontowy
ładny, elektryczność, zaraz lub 1.
Św. Wojciech 22/24, I., lewo.
zdw 55 030

Pokój
czysty panom. Strzelecka 6, III.,
lewo. zdw 55 037

Słoneczny
ewentualnie fortepianem. Łako-
wa 10, I., prawo. zdw 55 035

Panienki
na wspólny pokój. Kamińska, Ry-
baki 22a. zdw 55 020

Centrum
nowoczesne wygodny, utrzyma-
niem — bez. Zygmunta Augusta
15, mieszkanie 8, Dom Rzemieś-
lniczy. zdw 55 144

Lepszy
pokój panu zaraz. Fredry 4, II.
zdw 55 031

Pokój
umeblowany z klatki schodowej.
elektryczność. Niegolewskich 16,
dom ogrodowy, I., lewo.
zdw 55 141

Pokój
małżeństwu. Wielkie Garbary 18,
III., lewo. zdw 55 322

Pokój
frontowy do wynajęcia. Bóznicza
16, m. 16. zdw 55 320

Pokój
odnajme. Prusa 17, m. 3.
zdw 55 319

Panienkę
na wspólny pokój przyjmuje. Adres
wskaże Kurjer Pozn. zdw 55 499

Gimnazjastów
utrzymaniem przyjmuje. Grobla 29a
I., lewo. zdw 55 497

Wspólne
gimnazjastom, handlowcom, elek-
tryczność, utrzymanie. Śródmie-
ście. Wrocławska 19, II., front.
zdw 55 302

Pokoik
Woźna 14b, m. 16. zdw 55 280

Wspólny
panience. Nowicka, Strzałowa 7,
III., szeroka brama.
zdw 55 263

Gimnazjastów
na stancję z utrzymaniem, opie-
ka. Wrocławska 3, II., lewo.
rw 2530

Pokój
Wielkie Garbary 30, tylny dom,
parter, prawo. rw 2532

2—3 gimnazjastów (tki)
do domu katolickiego, śródmie-
ście, przyjmuje z całonocnym utrzyma-
niem. Zapewniona opieka i dozor.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 55 460/1

Przyjmę
kształcącej się dzieci na pokój. —
Małckiego 13, m. 5. zdw 55 392

Pokój
2—3 osoby i pokoik. Poznańska 21
IV. zdw 55 190

Pokój
umeblowany wynajme, pościel po-
żądana Szwajcarska 27, m. 1.
zdw 55 177

Pokój
elegancki dwóm jednemu panu u-
trzymaniem bez. Wielkie Gar-
bary 40, IV p., prawo.
zdw 55 175

Pokój
dwuosobowy, Jeżycka 45, parter,
prawo. zdw 55 172

Skromny
pokój panu. Plac Sapieżyński 11
mieszkanie 7. zdw 54 899

Umeblowane
piękne, słoneczne pokoje frontowe
na I. piętrze dla panów podróżu-
jących tania do oddania. Zieło-
na 3, m. 6. zdw 54 334/5

Dla
4 kolegów szkolnych 2 pokoje. —
Świętokrzyski 3, III. prawo.
zdw 54 934

Pokój
umeblowany, dwom panom, pa-
niom wynajme. Wodna 17/18,
III., Teichmann. zdw 55 170

Pokój
dwom. Piekary 8, mieszkanie 8.
zdw 55 171

Frontowy
duży, umeblowany wynajme. —
Wierzbicice 31a, II., mieszka-
nie 8. zdw 55 318

Pokój
Kanałowa 7, m.

Uczennice

szkolne lub pp. studentki przyjmują na stancje z całonocnym utrzymaniem — miesięcznie 90 zł. Masztarska 8 a, m. 4. Zdz 55 534

Pokój

2 panom zaraz. Ratajczaka 17. mieszkanie 15. Zdz 55 476

Pokój

dwuosobowy, elektryczność. Strona 24, m. 5, II. piętro. Zdz 55 477

Pokój

z klatki schodowej, światło elektryczne. Niegolewskich 16, m. 20. Zdz 55 479

Umeblowany

pokój z osobnym wygodnym wynajmem. Wielkie Garbary 23 a, m. 11. rw 2508

Pokój

na 2 osoby. Wroniecka 10, m. 10. rw 2510

Pokój

panom Wielkie Garbary 33, m. 10. rw 2511

Pokój

frontowy dla 1 lub 2 panów — Kelmowa, Dąbrowskiego 15, II. rw 2512

Pokoik

solidnej panience oraz pokój dwom panikom. Małe Garbary 14, nar. Szewskiej, m. 8. rw 2514

Pokój

duży, mały, elektryczność, łazienka. Woźna 14 a, III. p. m. 11. Zdz 2519

Pokoik

umeblowany wolny. Mostowa 37, II. pr. rw 2522

Dwie

osoby. Zamkowa 5, m. 5. rw 2525

Frontowy

dla 2 panów pań. Żydowska 30. mieszkanie 5. rw 2526

Panienki

przyjmie na stancje. Dobra, obfita kuchnia. Warunki bardzo przystępne. Winowicz, Grochowe Łaki 4, pięć minut od Starego Rynku. rw 2528

Pokój

wspólny dla jednej panienki wolny. Woźna 19, mieszkanie 6. rw 2429

Pokój

umeblowany dla pana. Pocztowa 27, III. front. rw 2531

Pokoik

mały, czysty, Woźna 14 a, wysoki parter, 8. rw 2533

12 SZUKA POKOJU**Stancji**

dla ucznia z utrzymaniem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 821

Małżeństwo

jednym dzieckiem szuka skromnie umeblowanego pokoju z umeblowaną kuchnią. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 813

Pokoju

sympatycznego z salonikiem w lepszym domu poszukuje żona lekarza. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 101

Pani

poszukuje próżnego pokoju z umeblowaną kuchnią. Jeżyce, Łazarz, Śródmieście. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 788

Pokoju

dobrze umeblowanego na Łazarzu w spokojnym punkcie poszukuje od 1. 9. Zgłoszenia Kurjer Poznański Zdz 54 768

Skromnego

czystego pokoju do 40 zł szuka spokojna pani. Oferty Kurjer Poznański Zdz 55 035

Panienka

inteligentna skromnego pokoju, Śródmieście. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 884

UrządNIK

poszukuje pokoju. Sołacz, Oferty Kurjer Poznański Zdz 55 139

Towarzystwo

Wydawnice „Polskiej Armii Błkitnej” poszukuje jednego lub dwóch pokoi, telefonem. Szczegółowe pisemne oferty podaniem ceny Matejki 36. Zdz 55 250

Śródmieście

z klatki schodowej zaraz. Oferty Kurjer Poznański Zdz 55 230

2 pokoje

umeblowane, jednoosobowy, dwuosobowy Łazarz poszukuje spiesznie. Oferty Kurjer Poznański Zdz 55 407

Skromnie

umeblowany pokój utrzymaniem lub bez od zaraz poszukuje. — Oferty Kurjer Poznański Zdz 55 507

Kawaler

poszukuje 3 pokoi umeblowanych centrum, lub blisko centrum. I. lub II. piętro. Zgłoszenia Kurjer Poznański Zdz 55 498

13 LOKALE**Lokal handlowy**

ca. 30 mtr. przy Placu Wolności z dużym oknem wystawowym, przy tem 2 ubikacje na biura wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34.77. Pw 6932-34.77

Na biuro

3 pokoje, parter tuż przy Placu Wolności stosownie dla adwokata itp. wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia „Par”. Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 34.78. Pw 6928-34.78

Ubikacja

nadająca się na składnice, w okolicy ul. Gwarnej, Fredry, Mielżyńskiego — poszukiwana od 1 września. Oferty Kurjer Poznański Zdz 55 446

5 pokoi

na I. piętrze przy Alejach Marcinkowskich są zaraz do wynajęcia na cele biurowe względnie handlowe wprost od gospodarza. Oferty do Kurjera Poznańskiego Zdz 54 817

1—2

ubikacje większe w Śródmieściu potrzebne na biura poważnej organizacji. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 814

Ubikację

na warsztat mechaniczny ca. 175 m² wynajme zaraz. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 825

2 próżne

tylko biuro. Adres wskazuje Kurjer Poznański Zdz 54 970

Ubikację

przemysłową 200 mtr. kw. w wydzierżawie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Zdz 54 163

Ubikację

przemysłową, obszerną jasną 330 mtr. kw. korzystnie wydzierżawie. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Zdz 54 161

Ubikację

na magazyny i warsztaty w różnych wielkościach, od 100 do 800 m² przy ul. Składowej 5/7 do wydzierżawienia. Zgłoszenia: Deierling i S-ka, Poznań, Składowa 4. Zdz 55 151

Biuro

adwokatowi, lekarzowi wynajme. Pocztowa 11, m. 9. Zgłoszenia 2—4. Zdz 55 218

Lokale

odpowiednie na kawiarnię. W Starym Rynku do wynajęcia. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Zdz 55 136

14 DZIERŻAWY**Trzy**

pokoje, kuchnia, stajnia, składnice nadające się na każde przedsiębiorstwo na mleczarnię od zaraz. Zgłoszenia Krüger, Wągrowa 9. Zdz 55 621

Piekarnię

dobrze prosperującą najchętniej od gospodarza. Dysponuje wielką gotówką. Oferty Tuszewski, Wolsztyn, Naleśnik Wielki 50. Zdz 55 676

Kopalnia złota

100 morg pszennej ziemi, ładne mieszkanie, obszerne podwórce, murowane stodoły, chlewy na 150 sztuk bydła i świń, obiekt stosowny dla handlarza, hurtownia, była tania zaraz wydzierżawie Wiktorja Wuttkowa Kofmin Wkp. Zdz 54 825

Skład

przyległe mieszkanie ewentl. dom ośmiuubikacyjny ogród, wydzierżawie. Kościół, szkoła, kolej w miejscu. Dzierżawa podług ugody Skornia, Lubin, pow. Kościan. Zdz 54 070

Dzierżawy

300 do 1200 morg ewentualnie bez inwentarza poszukuje zaraz lub później. Zgłoszenia tylko właścicieli Kurjer Poznański Zdz 54 967

Skład

kolonjalny przy Poznaniu w ruchliwej okolicy, dobrze prosperujący wprost od gospodarza do wynajęcia. Adres wskazuje Kurjer Poznański Zdz 55 105

Warsztat kołodziejski

w Poznaniu w ruchliwej dzielnicy, dobrze prosperujący zapęd elektryczny, piła taśmowa, tokarka i t. d. z powodu stosunków rodzinnych zaraz do wydzierżawienia. Dzierżawa 2 lata zgóry, obowiązuje kupno maszyn. Oferty Kurjer Poznański pod. dw 917/18

Resztówki

gospodarstwa wielki wybór do wydzierżawienia i sprzedania — Agrapol, Poznań, Dąbrowskiego 2. Zdz 55 225

Piekarni

szukam w dzierżawę do zaprowadzenia cukiernictwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański Zdz 55 191

Sklepy

piwnice 180 metrów lift elektryczny do wynajęcia. Kazimierz Kuźaj, Centrala Dywanów, Woźna 12. Pw 6957-34.131

15 LETNISKA**Rabka**

Pensjonat „Poznańska” pokoje komfortowe, słoneczne z obfitym utrzymaniem 7 zł dziennie od osoby. Zdz 55 015

Milowody, Zakład przyrodolecznicy

leczy nerwy i choroby wewnętrzne, ceny niskie. Poczta, stacja kol. Oborniki Wkp. Zdz 50 065

Zakopane

Przyjmuję panienki na stancje. Drowa Brzezinska, Witkiewicza 5. Blizsze informacje: Poznań, Marwegowa, Plac Wolności 14 a. Zdz 52 884

Krynica

Pensjonat „Reduta” Heleny Nowackiej, komfortowo urządzone, najpiękniejsza okolica, zdroj. przyjmują na wczasie kuracjuszy na warunkach ryczałtowych, t. j. całodziennym wyżywieniem utrzymaniem, lekarzem, kąpielami mineralnymi taksa zdrojowa, samochodem za cenę łączną pobyt 4 tygodniowy zł 485, pobyt 2 tygodniowy zł 250. Urzędnicy państwowi stosownie zniżki. dw 828

Letnisko Halina

las, woda, stacja Promno, pierwszorzędne tanie pokoje, rw 2490

16 OSOBISTE**Medjum**

poszukuje hipnotyzera najchętniej lekarza. Oferty Kurjer Poznański Zdz 52 504

Unieważniam

dokument osobisty na nazwisko Ludwika Pleśz, który został skradziony z portfelem dnia 22. 8. Zdz 54 840

Właściciela

poszukuje administracji domu. Kurjer Poznański Zdz 55 384

21 ZGUBY**Zgubiono**

damski zegarek od Sienkiewicza do Prusa w śróde wieczorem. — Uczciwie znalazłkę proszę o zwrot. Prusa 2, m. 3. jw 1351

22 ROZMAITE**Od 3,90 zł**

szkolne fartuszki czarne poleca Fabryka Bielizny J. Schubert Poznań ul. Wrocławska 3. Pw 5715-31.45

Reklamacje

wnioski, skargi, porady inne prace pisemne Poznań, Mickiewicza 7, m. 9 (od 9 do 17). Zdz 55 392

Obiady

kresowe smaczne. Kantaka 8/9. brama, prawo, III. Zdz 54 128

Pluskwy

z zarodkami wytipam radykalnie bez wyżywieniem, gazami trującymi, tępą szczyrą itd. Amicus, Maleckiego 15 II. Zdz 88 760

Plachty

nieprzemakalne tkaniny brezentowe derki na konie dostarcza najtaniej Wejman Syn Poznań, Kościelna 24. Zdz 51 054

Obiady

kresowe na świeżym maśle Wally Zygmunta Augusta 1, m. 8. (narożnik Marcina) Zdz 53 708

Fotografje

portrety Bracia Pecherscy — Aleje Marcinkowskiego nr 8 — Ceny zniżone. dw 3 276

9.80 zł

podpiera na kol. drewniane na klockach od 12.50 po wleczenia na poduszki od 2.60. poduszka stroina od 3.90 poduszka stroina z falbana od 6.90 powleczenia od 7.90. garnitury pościelowe i komplet stroiny podpinkowe w wielkim wyborze stale na składzie. Fabryka Bielizny J. Schubert, Poznań ul. Wrocławska 3. Przyjmuję asygnaty Tow. „Kredyt”. Pw 5 714-31.47

Dachy

wszelkich rodzaj naprawia, kryje, smoli Anders, Wrocławska 14. telefon 56-17. Zdz 54 210

Oddam

odstrzał zwierzyzny dobremu myśliwemu Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego Zdz 54 706

Wzorowa stacja

uczniowska, centrum Łazarza, ulica Klonowicza 7 (willa, ogród). Rzetelne odżywianie, troskliwa opieka, pomoc naukowa. Zdz 54 791

Pensjonat

dla przyjeżdżających Poznań, Gwar na 17, III. Pokoje umeblowane, większe i mniejsze, Ceny przystępne. Zdz 54 784

Dzielnia bielizniarka

połącza się poza dom i na wyjazd. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 048

Akordy resp. układy

z wierzycielami przeprowadza sprawnie szybko, udziela ważnych porad dotyczących nadzórów i upadłości, Windykuję należności od dłużników. „Biegły Nadzorca”. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod. Zdz 54 888

Bilety

wizytowe i wszelkie druki handlowe — przemysłowe — drukuje tanio. 100 biletoz od 2.50. Atom, ul. Woźna 9. telefon 26-06. Zdz 54 812

Akuszerka

Kleinwichterowa, Poznań, centrum, ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro, lewo, drugi dom od pl. Świętokrzyskiego. Zdz 52 5767

Łazienkowe

piece naprawia dobrze, tanio. — Wykonuje wszelkie prace instalacyjne. Anders, Wrocławska 14. telefon 56-17. Zdz 54 209

Na jesień

niezbędne suknie kostiumy swetry jumpy, pulowery wykonuje przerabia „Tricot”. Szymańskiego 10, przy Świętokrzyskim mieszkaniu 12. Pw 5008-33.27

Futra

gotowe i na miarę, skórkę i blamy w wielkim wyborze po cenach bardzo korzystnych poleca Z. Królikiewicz Poznań, Podgórna 6, telefon 58-87. Fryzjorki wszelkich futer według najnowszych fasonów. — Przyjmuje asygnaty Tow. „Kredyt”. Pwp 5905-32.26

Sukienki

od 8, kostiumy i płaszcze od 18, bluski od 3 zł. wykonuje szybko, elegancko. Wally Królowej Jagdwi 3 a, parter, lewo. Zdz 55 074

Fryzjerka

przyjmuje w domu i poza dom. — Śniadeckich 6 a, m. 11. Zdz 55 092

Akuszerka

Janina Lenicka, Poznań, Św. Wojciech 21, II. pięcie. Zdz 55 078

Kapelusze

przepraszuje: damskie, męskie, akuratywnie. Najnowsze fasony. Ceny przystępne. A Popielkiewicz, mistrz kapelusznicy. Wierzbowa 2. Zdz 54 935 6

Krawcowa

dobra wydziedza na prowincję 1.50 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański Zdz 54 876

Salon Mód

pracownia sukien wizytowych, balowych, płaszczy, kostiumów, smoków. Załobne zamówienia wykonuje w 24 godzinach. Firma Jankowski, Kreta 23. Polecamy nasze pracownice kuśnierskie, modernizowanie, wszelkie naprawy, poszywanie męskich, damskich futer. Zdz 55 098/9

Pracownia Gorsetów „Wanda”

Ratajczaka 27 wykonuje szybko sumiennie wszelkie gorsety pasy bandaże do po ciąży operacji itp. Bistonosze wszelkiego rodzaju i oraz reperacje. Zdz 55 156

Podręczniki

szkolne używane zakup, sprzedaż zamiana. Najkorzystniej Woźna 12, Ścisła dezyfektacja, Woźna 12. Dom firmy Kuźaj, Zdz 55 102/3

Koldry

wykonuje, stare przerabia. Smoczyńska, Kwiatowa 8. Zdz 55 150

Futra

damskie różne, po cenach bezkonkurencyjnych. Reparatcja, modernizacja. Palkowska, Masztalarska 7, I. Zdz 55 174

Chiromantka

kartomantka przyjmuje jak dawniej ul. Sew. Mielżyńskiego 22, m. 8. Liczne podziękowania. Zdz 55 252

Portjerstwa

poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański Zdz 55 241

Fryzjer dworcowy

Poznań dworzec główny, tel. 61-26, naprzeciw poczekalni I. II. klasy i tunelu. Zakład czynny również w niedziele i święta bez przerwy. Ceny przystępne. Zdz 55 478

Dla lekarza

zapewniona praktyka w małym mieście niedaleko Poznania. Zgłoszenia po informację pod adr. Poznań, Niegolewskich 19. Zdz 54 565

23 OZENKI**Krawcowe**

samodzielne, jedna własne mieszkanie, wyprawa, druga 2.000, wyprawa. Cel matrymonialny. — Panowie 35—45 zechcą nadesłać zgłoszenia z fotografią dla szatynki lub blondynki do Kurjera Poznańskiego Zdz 54 556

Panna

lat 27, posiadająca wyprawę poszukuje znajomości kulturalnego pana niedzielszych zasad. — Wdowcy niewykluczeni. Cel matrymonialny. Zgłoszenia uprasza się do Kurjera Poznańskiego Zdz 54 651

Kawaler

po trzydziestce, przystojny dobrze sytuowany, wyższe stanowisko po krótkim flircie posłubi kulturalną młodą panią ze sfer towarzyskich materialnie niezależną. Oferty: Kurjer Poznański Zdz 54 805

Rolnik

kawaler lat 47, mający około 70 tys. gotówki ożeni się z panną lub wdówką mającą odpowiednie gospodarstwo rolne. Zgłoszenia Kurjer Poznański Zdz 54 802

Profesor
gimnazjalny przyjmuje na mieszkanie uczniów lub uczennice. Rynek Jeżycki 3, mieszkanie 8, zdw 55 152

Profesor
gimnazjalny przygotowuje do egzaminów, do matury i udziela pomocy w naukach. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 153

Gimnazjastów
panienki przyjmują na stancje. Ratajczaka 11 a. 3. wejście, mieszkanie 65, zdw 55 312

Gimnazjastom
dwom pokój utrzymaniem tanio. Św. Marcin 11, m. 2, zdw 55 553

Koncesjonowane kursy
kroju szycia, wieczorne, system akademicki. — Szpotkańska, Marcin 18, zdw 55 475

Wyuczamy
księgowości, stenografii, tanio. Postęp, plac Sapieżyński 2a, zdw 55 510

25 MUZYKA

Gruntowne
lekcje fortepianu szybko, tanio, łatwa metoda. Także poza domem. Przyjmuję od godz. 4. — Gen. Chłapowskiego 3, mieszkanie 7, zdw 54 034

Udzielam
lekcyj gry na fortepianie w połączeniu z wykładami z historii muzyki i popisami uczniów. Podgórze 7, m. 3, dw 902

Gry fortepianowej
udzielam w domu i poza domem (absolwentka konserwatorium). — Zgłoszenia 4-6, Cena przystępna. Jarochońskiego 6, mieszkanie 5, zdw 54 469

Gruntowne
lekcje gry fortepianowej i teorii. Wodna 8, II, zdw 53 810

Duet
potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 820

Pierwszorzędny duet
wolny. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 54 819

Lekcyj gry na fortepianie
udziela Halina Malinowska, b. prof. Państwowego Konserwatorium w Poznaniu i Konserwatorium w Wrocławu. Zgłoszenia: ul. Seweryna Mielżyńskiego 1, III, zdw 54 246

Lekcyj gry fortepianowej
udziela dyplomowana nauczycielka. Plac Świętokrzyski 2, m. 5, zdw 54 777

Czelista
jazzbandzista wolny od 15, lub 1. 9. Zgłoszenia Inowrocław, Dworcowa 11, Rabeja, zdw 54 890

Pianino
do ćwiczeń, lekcje muzyki, Miłyńska 3, III, zdw 53 400

Profesor
forteplianu, dyplom wirtuozowski, nowoczesna metoda. Ratajczaka 29, III, lewo, zdw 55 181

Pianista
pierwszorzędny szuka zajęcia. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 269

Czarliński
nauczyciel muzyki — (forteplian, skrzypce), Kwiatowa 11, parter, zdw 54 897

Fortepian
do ćwiczenia wolny. Plac Nowomiejski, Zgłoszenia zdw 55 115

Fortepian
wolny do ćwiczeń, Urbania 5, 21 Grudnia 16, zdw 55 148

Lekcyj gry fortepianowej
udzielam. — Wielkie Garbary 48, m. 10, zdw 55 453

Nauki gry na skrzypcach, mandolinie, gitarze, trąbce
udziela St. Natchowski, Stary Rynek 60, rw 2 503/4

Gry fortepianowej
udzielam. Rencowa, Dąbrowskiego 5, zdw 54 946/7

Lekcyj gry skrzypcowej
udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. — Kaufussówna, Wilda, Strumykowa 7, III, zdw 54 830/31

Panienci
na stancje przyjmują, opieka i dobra pomoc naukową zapewniona. Wiadomość Kurjer Poznański zdw 54 896

Śpiew
solowy prof. W. Potemski przyjmuje zapisy. Waly Zygm. Augusta 2, zdw 55 335

Lekcje gry na fortepianie, skrzypcach, mandolinie i gitarze
udziela doświadczone nauczycielki. — Krolow, Grobla 6. Specjalny system nauki dla dorosłych. Kursy mandolinowe, gitarowe dla dzieci już od 9 lat. Zgłoszenia we wtorki i piątki od godz. 9-18, zdw 55 552

26 ROZRYWKA

Przyjemny
pobyt w „Morskim Oku”. Miłyńska 3, koncert, seperatki, zdw 55 357

„Colosseum”
Louis Wolheim w dwukrotnym „Białej Tań”. Pw 6 973-34, 127

Kino Tęcza
wyświetla: Na drodze hańby — w roli głównej Jaque Catelain. zdw 55 409

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Dla
żonatego szofera, dobrego kierowcy i montera (6 lat w ostatniej posadzie) z wiadomościami obsługi, polecenia godnego, poszukuje posady. Księżna Wilhelm zu Stolberg - Wernigerode, Borzecczyki, pow. Koźmin, zdw 54 179

Wychowawczyni-nauczycielka
znająca język polski i niemiecki muzykalna, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 865

Bona
z prowincji 2 lata na ostatniej posadzie, niemieckie, cośkolwiek francuskie, początki muzyki szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 862

Gospośia - kucharka
uczuwa, z dobrymi świadectwami i prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 870

Studentka
Uniwersytetu francuskiego przyjmie posadę nauczycielki. Przygotuje do szkół, konwersacja, korepetycje zakres 4 gim. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 53 650

Młoda
inteligentna panna chętnie zajmie się gospodarstwem samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 835

Posługaczka
uczuwa poszukuje posługi od 1. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 861

Kucharka
szuka posady od 1. 9. do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 874

Szachtmistrz
obeznany z pracami ziemnymi, pokład torów ewentl. przyjałby posadę jako mistrza, robot asfaltowych, woźny, inkasent, placowy lub stróż w poważnym przedsiębiorstwie. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 54 829

Służąca
z długoletnim świadectwem szuka posady 1. 9. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 863

Pielegniarka
z kilkoletnią praktyką prywatną w klinikach poszukuje jakiegokolwiek posady w szpitalu wzgl. klinice lub prywatnie do pielegnowania jednej lub więcej chorych osób. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 54 894

Dziewczyna
z dobrymi świadectwami szuka posady z gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 928

Królewianka
z dobrymi świadectwami z gotowaniem poszukuje od 1 września posady najchętniej u Królewian lub Małopolan. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 922

Młodsza
dziewczyna do pomocy pani lub do dzieci poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 920

Dziewczyna
młodsza poszukuje posady do prac domowych z praniem, bez gotowania. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 844

Prania
i prasowania w domu i poza domem poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 358

Dziewczyna
młda, uczuwa, pracowita szuka posady zaraz najchętniej do dwóch osób. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 467

Wychowawczyni
nauczycielka, długoletnimi świadectwami przyjmuje posadę. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdw 54 431

Sekretarka dominajna
z 10 letnią praktyką, na niewypowiedzianej posadzie, biegła w językach polskim i niemieckim, poszukuje od 1 listopada rb. resp. później posady sekretarki osobistej u starszej pani lub pana. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 650

Ogrodnik
żonaty z dziesięcioletnią praktyką, z dobrym poleceniem, dobry fachowiec, poszukuje posady jako żonaty ewentualnie jako samotny od 1. 10, lub 1. 12 roku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 411

Panna
z prowincji, dobrze gotująca, pracowała rok jako gospośia, z dobrym poleceniem, poszukuje do pracy 1. 9, lub 15. 9. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 401

Maszynistka
rutynowana z praktyką biurową szuka posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 54 396

Służąca
młodsza do wszystkiego poszukuje posady od 1 września. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 460

Zarządczyni
inteligentna poszukuje posady w majątku lub u samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 453

Nauczycielka
lat 20, umiejąca pisać na maszynie poszukuje jakiegokolwiek posady Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego nw 5 2545

Kucharka
poszukuje posady w restauracji lub pensjonacie. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 464

Poszukuję
posługi na cały dzień. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 004

Dziewczyna
uczuwa szuka posady do wszelkich prac domowych cośkolwiek gotowaniem od 1 września. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 007

Ośmnastoletnia
poszukuje posady do dzieci lub lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 060

Zaufana
posługaczka poszukuje posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 176

Portier
garderobiarz z kancją szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 165

Biurowa
poszukuje jakiegokolwiek posady w biurze. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 077

Absolwentka
Państw. Szkoły Handl. poszukuje praktyki biurowej za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 014

Dziewczyna
ze wsi, 17-letnia, szuka posady do wszystkiego, bez gotowania. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 119

Dziewczyna
uczuwa, chętna, z gotowaniem, dobrymi świadectwami do wszystkiego poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 118

Panna
starsza, uczuwa, z dobrymi świadectwami, szuka posady u lepszego państwa z gotowaniem, wymagania skromne. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 55 219

Poszukuję
posady do wszystkiego, do gotowania, do wszystkiego, do wszystkiego. Kurjer Pozn. zdw 55 215

Książkowa-maszynistka
poszukuje posady, skromne wynagrodzenie. Kurjer Poznański zdw 55 214

Dziewczyna
czysta, sumienna poszukuje prania lub posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 210

Służąca
skromna poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 352

Nauczyciel
maturzysta poszukuje zajęcia. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 351

Nauczyciel
maturzysta, władający językiem niemieckim i piszący na maszynie poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 350

Inteligentna
panienka szuka lepszej pracy — także na wyjazd. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 349

Biuralistka
z dokładną znajomością języka niemieckiego, tłumaczka z dłuższą praktyką poszukuje posady. Oferty do „Par” Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.332, Pw 6944-56.332

Biuralistka
początkująca z ukończoną 2 letnią Państwową Szkołą Handlową poszukuje posady. Oferty do „Par” Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56.332, Pw 6944-56.332

Inwalida
wojenny samotny poszukuje pracy w wolnych chwilach może zająć się pracą w ogrodzie. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 55 224

Posługaczka
poszukuje posługi całodzienną. — Oferty Kurjer Poznański zdw 55 244

Sierota
lat 18 w bardzo krytycznym położeniu poszukuje posady w branży rzemieślniczej lub piekarskiej jako uczennica oraz do pomocy domowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 122

Posługaczka
szuka posługi zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 028

Biurowa
z praktyką poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 033

Posługę
poszukuje 3 razy w tygodniu na Wildzie. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 347

Pomocnik fryzjerski
zmieni posadę zaraz lub później, najchętniej w Poznaniu. Oferty pod „Zdony” Kurjer Poznański, Gdynia, nw 5262

Pracznia
szuka prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 940

Dziewczyna
przychodnie szuka posady zaraz, do pomocy pani domu lub do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 418

Osoba
w średnim wieku z długoletnią praktyką poszukuje posady w majątku lub probostwie. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 463

Niania
z dobrymi świadectwami poszukuje posady do dzieci lub niemowlęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 941

Dziewczyna
uczuwa, pracowita, szuka posady do wszystkiego bez gotowania, od 1. 9. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 55 491

Dziewczyna
młodsza szuka jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 900

Dziewczyna
pracowita, uczuwa poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 976

Dziewczyna
posługaczka uczuwa czysta i pracowita poszukuje posługi z gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 955

Studentka
II rok prawa, szuka posady u adwokata od 1. 9, lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 952

Gospośia
33 letnia, samodzielną gotowaniem, prowadzeniem całego domu, dobrymi świadectwami, zamierzam do dzieci, poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 466

Pokojsowa
poszukuje posady od 1. 9. 1931. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 482

Bona
z niemieckim, kilkoletnią praktyką, chłubne świadectwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 524

Osoba
średnim wieku pragnie zająć się domem samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 462

Starsza
panna (sierota) znająca krawiectwo, białe szycie oraz gospodarstwo domowe, mogłaby się zająć dziećmi lub starszą osobą najchętniej na wsi. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 545

Dziewczyna
ze wsi poszukuje posady cośkolwiek gotowaniem zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 532

Panienska
inteligentna, znająca szycie, haftowanie, szuka posady do dzieci. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 542

Osoba
inteligentna, rzetelna, znająca prace biurowe, również inne, szuka jakiegokolwiek posady. — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. rw 2518

Biuralistka
młoda, inteligentna z ukończoną szkołą handlową i praktyką w jednym z wydawnictw poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański jw 1398

Dziewczyna
do wszelkich prac domowych dobiegni świadectwami poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański jw 1345

Ogrodnik - strzelec
kawaler, wykwalifikowany służył w armii, posiada 2 letnią Państwową Szkołą Handlową, z podaniem warunków uprasza A. Długiewicza, Rusko, powiat Jarocin. zdw 55 566

Pielegniarka
poszukuje posady do chorej pani. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 567

Dziewczyna
sumienna, uczuwa, pracowita szuka pracy do wszystkiego, do dwóch osób lub jednej starszej pani zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 454

Dziewczyna
dobrej rodziny, samodzielnie gotująca szuka zaraz posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 520

Stenotypistka
polsko - niemiecka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 522

Dziewczyna
młoda poszukuje posady do lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Pozn. zdw 55 404

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego do restauracji od 1 września. — Oferty Kurjer Poznański zdw 55 408

Sierota
uczuwa, dobiegni gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady skromnym wynagrodzeniem. — Oferty Kurjer Poznański zdw 55 398

Poszukuję
posady z gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 397

Dziewczyna
znająca wszelkie prace domowe, oraz gotowanie poszukuje posady od 1. 9. Miejsowości objęta. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 55 514

W roku

1930

otrzymała ekspedycja Kurjera Poznańskiego

409 614

ofert

dla swoich inserentów.

Fakt ten wskazuje

i Tobie

właściwą centralę ogłoszeń.

Św. Marcin 70

Blawatnik

wyspecjalizowany

ekspedjent - dekorator, dobrze prezentujący się, lat 22, szuka posady, język polski i niemiecki. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 843

Były urzędnik skarbowy

ca. 18 lat służby szuka odpowiedniej posady. Specjalność: podatki mowa polska, niemiecka. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 842

Ogrodnik

pracowity, rzetelny, dzielny w w swym zawodzie poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 756

Posługaczka

uczuwa, czysta, z dobrym poleceniem poszukuje posady od 1-go września. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 900

Kupiec

branży polskiej, władający językiem polskim i niemieckim, — znający księgowość i wszelkie prace biurowe, mogący złożyć 2-3 tys. złotych kaucji poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 54 897

Stenotypistka

pisząca biegle na maszynie, znająca księgowość amerykańską, wszelkie prace biurowe poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 798

Nauczycielka

z dobrymi świadectwami, praktyka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 780

Posługi

poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 778

Ekspedjentka

działa z branży obuwia szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 774

Posługi

poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 773

Posługaczka

młodsza uczuwa, pracowita poszukuje posady lub biura sprzątnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 261

Inwalida wojenny

z czasów powstania wielkopolskiego, uczestnik walk 14 dywizji na froncie bolszewickim, lat 31, żonaty, szuka posady jako biuralista, księgowy, zawiadowca składem lub magazynem za umiarkowanym wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zdw 54 763

Stenotypistka

biegła znająca prace biurowe i buchalteryczne z dłuższą praktyką, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 54 367

Nauczycielka

z pozwoleniem kuratorium przyjmie posadę. Pierwszorzędne świadectwa. Wymagania skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdw 54 439

Nauczycielka

piękne świadectwo, doskonała rutyna, pozwolenie, szuka posady. Kurjer Poznański pod zdw 55 468

Książkowy zawodowy

W Szkole Przygotowawczej

pod wezw. św. Kazimierza,
ul. Śniadeckich 64, tel. 79-84, rok szkolny zaczyna się
w środę, 2-go września.

Dzieci z kl. II, III, i IV, mają zgromadzić się w szkole
o godz. 8.30. Nabożeństwo szkolne u ŚŚ. Karmeli-
tanek o godz. 9.45 poczem dzieci pójdą do domów.

Dzieci z kl. I, mają przyjść do szkoły o godz. 9.
Egzamin poprawczy i wstępny 1. września o godz. 9.

Marja Rozmusa
właśc. i kierow. szkoły.

zw 10871

Nauczycielka

domowa z praktyką, pozwoleniem
rządowym, świadectwami bardzo
dobrymi szuka posady od 1 wrze-
śnia do dzieci wieku 6 do 10 lat.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 570

Kuśnierka

sila samodzielna poszukuje pracy
szycie po domach, również przy-
jmuje prace w dom. Poznań, ul.
Wielka 19, mieszk. 6.
zdw 55 440

23 WOLNE MIEJSCA**Uczennica**

do nauki rob. ręczn. przyjmie.
Adres Kurjer Pozn. zdw 55 436

Potrzebna

stulająca z gotowaniem od 1 wrze-
śnia na wyjazd do Łodzi. Zgłosze-
nia pisemnie Wieszczycy Ino-
wrocław, Solankowa 54, m. 3.
dw 923

Mężczyzna

lub kobieta za wypożyczeniem
około 1000 zł otrzyma stała posa-
de. Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 512

Szkola Przygotowawcza

Wielkie Garbary 53

przyjmuje zapisy dzieci od 6—10 lat codz. 12—1.
Nauka odbywa się przed południem pod kierunkiem
doświadczonych sił nauczycielskich.

zw 10 680

Kierowniczką szkoły **K. Raclawska.**

Fabryka mydła

poszukuje pierwszorzędnych sprze-
dawców na Poznań, poszczególne
powiaty Poznańskiego, Pomorza.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 55 549

Służąca

Kraszewskiego 24, II. jw 1323

Teatr Varietè

„ALHAMBRA“
Dom Rzemieślniczy
ul. Fr. Ratajczaka 21
Tel. 51-79

Ostatnie dni programu!
Niebywałe atrakcje!

Co 10 minut seanse!

Ceny miejsc tylko

1—3 zł

Początek o godz. 8,30

Przedprzedaż biletów

u p. Szrejbrowskiego.

Od godz. 6-tej przy kasie

teatru. zw 10 606

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Żółtolicy Kapitan”.
Aurora: „Douglas Fairbanks
Jego Królewska Mość”.
Colosseum: „Biała Talu”.
Corso: „Śmiertelny Lot”.
Edison: „Karuzela śmierci”.
Harfa: „Książę Aniko Mar-
puita”.
Metropolis: „Halka” oraz re-
wja (po I-ym seansie oraz
przed II-gim i II-cim) p. t.
„W górę serca”.
Odeon: „Pogani”.
Renaissance: „Ludzie Nocy”.
Słońce: „Uwiedziona”.
Tęcza: „Na drodze hańby”.
Wilsona: „Iwonka”.

100 procent

zarobią sprzedawcy, sprzedaw-
czyńie przez sprzedaż tanich no-
wości dla gospodarstwa domowe-
go. „Merkur” Poznań. Wały Zyg-
munta Augusta 10. II. zdw 55 295

Uczennice

krakieckie potrzebne Wielka 18,
Wróblewska. rw 2 527

Dziewczyna

z samodzielnym gotowaniem po-
trzebna. Kunzowa, Ostrów, Ry-
nek 28. zdw 55 579

Apteka

na Pomorzu w mniejszej miej-
sowości poszukuje od 1. X r. b.
sily pom. meskiej. Bieglosc jezy-
ka niemieckiego w slowie i pis-
mie konieczna. Wymaga sie do-
kladne taksonowanie wypisywanie
rachunkow, defektury i t. d. —
Oferty z podaniem wymagan i
referencji do Kurjera Poznań-
skiego dw 866

Ucznia

poszukuje na prowincje do skla-
du blawatow. Wlasnoscne pi-
semne zgloszenia do Kurjera Po-
znańskiego pod zdw 54 453

Kursy handlowe Tadeusza Preissa

w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczaka nr. 29.

Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału.

Tygodniowo 30 lekcji. dw 910

Nowe kursy 1 października 1931.

Wpisy od godz. 9-1 i od 3-6. Prospekty na żądanie.

Lekarz - dentysta (stka)

może się zaraz zgłosić. Oferty
Kurjer Poznański jw 1337

1 000

pensji miesięczna, stała posada
otrzyma zaraz inteligent. Kaucja
3 000. Kurjer Poznański
zdw 55 239

Propagandzistki

propagandzistki poszukiwani. Ty-
godniówka 30 złotych oraz prowi-
zja. Adres wskazać Kurjer Pozn.
zdw 55 509

Bufetowa

wykwalifikowana z świadectwami
do restauracji pod Orlem w
Bydgoszczy potrzebna.
Pw 6196-63,475

2 praktykantów leśnych
poszukuje się do większego ma-
jątku leśnego na 2-letnią prakty-
kę, pierwszeństwo mają ci, którzy
są w stanie płacić za utrzymanie.
Zgłoszenia przyjmuje C. Müller,
nadleśnictwo Huta Komorowska
p. Majdan, k. Kolbunowej.
zdw 54 652

Pana

lub pania z inteligencją poszukuje
się do rentownej rozsprzedaży po-
ważnego, oficjalnego, a taniego
wydawnictwa gospodarczego.
Zgłoszenia do biura dzienników
„Ruch”. Lwów, Kińskiego 1.
nw 5 212

Bona

z kursem freblowskiemu możliwie i
pielegniarskim potrzebna do 2%
rocznego chłopca. Zgłoszenia z
podaniem świadectw do Kurjera
Poznańskiego zdw 54 012

Poszukuje

się podróżującego do sprzedawa-
nia za gotówkę garniturów hafto-
wanych, pościeli z 15% prowizji.
A. Kanner. Oświęcim, ul. Jagiel-
lońska. zdw 54 559

Przedstawiciele

stałych Poznańskie, poszukuje
się adresowa Informacja Klu-
sak, Kościan. zdw 55 564

Kelner

potrzebny zaraz, gwarancja 800
złotych. Zgłoszenia „Pawilon”,
Marszałka Pocha 15. zdw 55 540

Bezdzietne

małżeństwo przyjmie dziewczyn-
kę z uczciwej rodziny lub sierotę
do pomocy za przydziewek. Sien-
kiewiczna 12, ogród. zdw 55 535

Wolki zbożowe i wszelkie szkodniki zbożowe

BIADA NAM RATUNKU!

„FUMIGATORE CIMEX“

Świeca ta tępi również radykalnie w prze-
ciagu 5 godzin, wszelkie insekty, pluskwy,
wszy, mole, karaluchy i mikroby choro-
botwórcze po wypadkach chorób

Zakłady Chemiczne - Dezynfekcyjne

„Salwator”, Katowice, Teatrna 10, tel. 2901

Do nabycia we wszystkich aptekach i dro-
geriach. Biuro dezynfekcyjne w Poznaniu:

Roman Kurczewski, Chelmońskiego 9,

tel. 71-14. Ponadto we wszystkich większych ośrodkach

biura dezynfekcyjne p. f. „Fumigatore Cimex”. Tw 1521

Wolki zbożowe i wszelkie szkodniki zbożowe

BIADA NAM RATUNKU!

„FUMIGATORE CIMEX“

Świeca ta tępi również radykalnie w prze-
ciagu 5 godzin, wszelkie insekty, pluskwy,
wszy, mole, karaluchy i mikroby choro-
botwórcze po wypadkach chorób

Zakłady Chemiczne - Dezynfekcyjne

„Salwator”, Katowice, Teatrna 10, tel. 2901

Do nabycia we wszystkich aptekach i dro-
geriach. Biuro dezynfekcyjne w Poznaniu:

Roman Kurczewski, Chelmońskiego 9,

tel. 71-14. Ponadto we wszystkich większych ośrodkach

biura dezynfekcyjne p. f. „Fumigatore Cimex”. Tw 1521

Wolki zbożowe i wszelkie szkodniki zbożowe

BIADA NAM RATUNKU!

„FUMIGATORE CIMEX“

Świeca ta tępi również radykalnie w prze-
ciagu 5 godzin, wszelkie insekty, pluskwy,
wszy, mole, karaluchy i mikroby choro-
botwórcze po wypadkach chorób

Zakłady Chemiczne - Dezynfekcyjne

„Salwator”, Katowice, Teatrna 10, tel. 2901

Do nabycia we wszystkich aptekach i dro-
geriach. Biuro dezynfekcyjne w Poznaniu:

Roman Kurczewski, Chelmońskiego 9,

tel. 71-14. Ponadto we wszystkich większych ośrodkach

biura dezynfekcyjne p. f. „Fumigatore Cimex”. Tw 1521

Wolki zbożowe i wszelkie szkodniki zbożowe

BIADA NAM RATUNKU!

„FUMIGATORE CIMEX“

Świeca ta tępi również radykalnie w prze-
ciagu 5 godzin, wszelkie insekty, pluskwy,
wszy, mole, karaluchy i mikroby choro-
botwórcze po wypadkach chorób

Zakłady Chemiczne - Dezynfekcyjne

„Salwator”, Katowice, Teatrna 10, tel. 2901

Służąca

czysta z dobrem samodzielnym
gotowaniem potrzebna od 1. 9.
Zgłoszenia od 4—6.30. Staszica 5
II. lewo. zdw 54 754

Służąca

z dobrem gotowaniem potrzebna.
Matejki 1. Drowa Gackowska.
zdw 54 790

Ekspedjentka

z konfekcji plynnie wymowna i
działa w sprzedaży futrzanej,
potrzebna. Zgłoszenia z fotogra-
fją Kurjer Poznański zdw 54 779

Do

sprzedawania „pokupnego wynalaz-
ku „Iglica” poszukuje wszę-
dzie wymownych reflektantów z
małą gotówką. Zarobek wysoki.
stały. Zgłoszenia z dokumentami:
Oledek, Grodzisk (Poznański),
Poznańska 44. Pw 6 193-56 325

Krawcowa

do futer potrzebna zaraz. Oferty
Kurjer Poznański zdw 55 056

Bona

z językiem niemieckim do 2 dzie-
ci potrzebna. Adres wskazać Ku-
rjer Poznański zdw 55 159

Kroju

i szycia wyuczam w ciągu dwóch
miesięcy także wieczorami. —
„Limba”. Wały Królowej Jadwi-
gi 3 a, parter, lewo. zdw 55 075

Poszukuje

się prostownika do radia na prad
zmieniany. Oferty do Kurjera Po-
znańskiego zdw 55 073

Inteligentna

panienka do dzieci potrzebna. Ra-
tajczaka 29, parter, prawo. zdw 55 212

Panienci

wyuczone robienia pończoch na
maszynie mogą się zgłosić. Adres
Kurjer Poznański zdw 53 937 8

Alwina Badurska, Piekary 8, I.

dypl. naucz. muzyki (gra fortepianowa i teoria)

Metodyka obecnej doby

Honorarium przystępne. Dla niezamożnych ulgi.

Zgłoszenia pomiędzy 12—2 i 6—7.

zw 10 683

Poważne

przedsiębiorstwo przyjmie rzut-
kowy współpracownika z gotówką
do 2 000 zł Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 55 036

Dziewczyna

uczniwa, do wszystkiego, gotowa-
niem. Kwiatowa 3, mieszkanie 2.
zdw 55 021

Ekspedjentka

z branży obuwia może się zgłosić
Pocztowa 2. zdw 55 146

Poszukujemy

otworzymy natychmiast w tej o-
kolicy składnię wysyłkową i po-
szukujemy zaufanego pana, obo-
jętnie jakiegokolwiek zawodu oraz miej-
sca zamieszkania. Dochód mie-
sieczny 800 do 1 500 zł. Czynność
nie wymaga żadnego wkładu, po-
dobno, czy kapitału zakła-
dowego i uprawiać ją można jako
zatrudnienie poboczne. Zgłoszenia
pisemne pod nr. „Br. 500” do
Biura Ogłoszeń „Par”, Aleje
Marcinkowskiego 11.
Pw 6 002-Br. 446

Służąca

z gotowaniem, dobrymi świadec-
twami, potrzebna zaraz. Pocztowa
23, m. 8. zdw 55 273

Służąca

do wszystkiego potrzebna. Aleje
Marcinkowskiego 17 a, III. pra-
wo. zdw 55 180

Magazyniera-inkasenta

poszukuje Generalna Represen-
tacja Fabryki Mydła. Wymagana
gotówka 2 000. Zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdw 55 550

Panienci

chcąc się wyuczyć marszantwa
szybko i tanio może się zgłosić.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 55 275

Maszynistka

pisząca biegle po polsku i po nie-
miecku możliwie z znajomością
stenografji poszukiwana od 1. lub
15 września r. b. Zgłoszenia do
Kurjera Poznańskiego
zdw 54 823

KURSY

książkowości, stenografji, pisania maszyną

rozpoczynam 3 września.

KROMCZYŃSKA, Ogrodowa 16, II.

zw 10649

Skrzypek

klarnecista i violonczelista, soliści
mogą się zgłosić do orkiestry 55
Pozn. p. p. w Lesznie. Zgłosze-
nia pisemnie kierować do kapelmis-
tra 55 p. p. por. Olszewskiego.
zdw 54 852

Kursy

stenografji, pisania na maszy-
nach, księgowość, rozpoczynam 3
września. Tyran-Zaworska,
Strzelecka 33 i Poznańska 28/30
III. zdw 5 516

Posadę

biurowa lub pracę fizyczną dla
uczniwa firma za pożyczkę 5 000
do 6 000 złotych. Kapitał zabez-
pieczony i oprocentowany. Zgło-
szenia Kurjer Poznański
zdw 54 811

Najstarsza**Szkola Przygotowawcza im. Kopernika**

ul. Skarbowa 5

przyjmuje wpisy chłopców i dziewcząt od 6-10
lat codziennie między 12-1. Nowy rok szkolny
rozpoczyna się 3 września, o godzinie 9 rano.
Opłata przystępna i miesięczna. Pw 6925-34,48

Dziewczyna

z dobrymi świadectwami, uczniwa,
czysta, z gotowaniem do 3 osób.
Oferty pod zdw 54 227 Kurjer Po-
znański.

Dwóch

sprzedać w ulicznych z kaucją
500,— zł znajdzie skromny zaro-
bek. Wiadomość Św. Marcin 18,
I. piętro, prawo. zdw 54 698

Starszy

pomocnik fryzjerski. Wjazdowa 8.
zdw 55 011

Służąca

dobrem gotowaniem i. 9. Długo-
letnie świadectwa. — Matejki 58,
m. 5. zdw 54 633

Książki szkolne

nowe i używane

Wł. Wilak

KSIEGARNIA I ANTYKWARIAT

Poznań, Podgórna 10

zw 10 641

FALKIEWICZ-POZNAN

Pw 6 982-34,62

Humor zagraniczny

— Panie komisarzu, wczoraj wieczorem skradziono mi
sakiewkę pełną pieniędzy?
— A jak wyglądała?
— Och, panie komisarzu, była śliczna, szczupła, blond-
dynka.

Przedpłata

na wrzesień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego do-
datku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-
znaniu w ekspe. 4,00, w agenciach w mieście 4,50, z odnośnikiem
do domu w Poznaniu 4,70, z odnośnikiem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 5,01
kwartalnie 15,03, pod opaską miesięcznie w Polsce 9,00, w innych krajach 11,00.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p.
wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania
się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1